

glorioasele tradiții

De fiecare dată, parcurgem paginile care evocă glorioasele tradiții de luptă ale clasei noastre muncitoare cu un sentiment de recunoștință și de mândrie. Aducem un pios omagiu celor ce și-au jertfit viața în marile bătălii de clasă ale proletariatului. Ne mândrim cu faptele înaintașilor noștri, le preluăm ca pe o moștenire de preț, le sărbătorim.

Încă de la începuturile ei, mișcarea muncitorească din țara noastră s-a afirmat ca purtătoare a înaltei făclii a celor mai fierbinți aspirații ale poporului. Și tot dintru început, clasa noastră muncitoare și-a rostit limpede crezul ei internaționalist, solidaritatea cu lupta și cauza dreaptă a celor ce muncesc din toate țările. Privirile noastre se adâncesc în timp și sentimentul de satisfacție ce ne animă sporește încă. Organizarea socialistă a proletariatului român, arată tovarășul Nicolae Ceaușescu, călăuzită fiind de principiile socialismului științific, este „una dintre cele mai vechi din lume”. Realitate consemnată apreciativ, încă în epocă, de înșiși Marx și Engels. Sărbătorim astfel, ca pe un eveniment de importanță istorică, împlinirea a 80 de ani de la constituirea Partidului Social-Democrat al Muncitorilor din România. Acesta a fost primul partid politic al proletariatului din țara noastră, ale cărui rădăcini își trăgeau forța din maturizarea clasei noastre muncitoare, din îngemănarea ideilor socialiste înaintate cu mișcarea muncitorească.

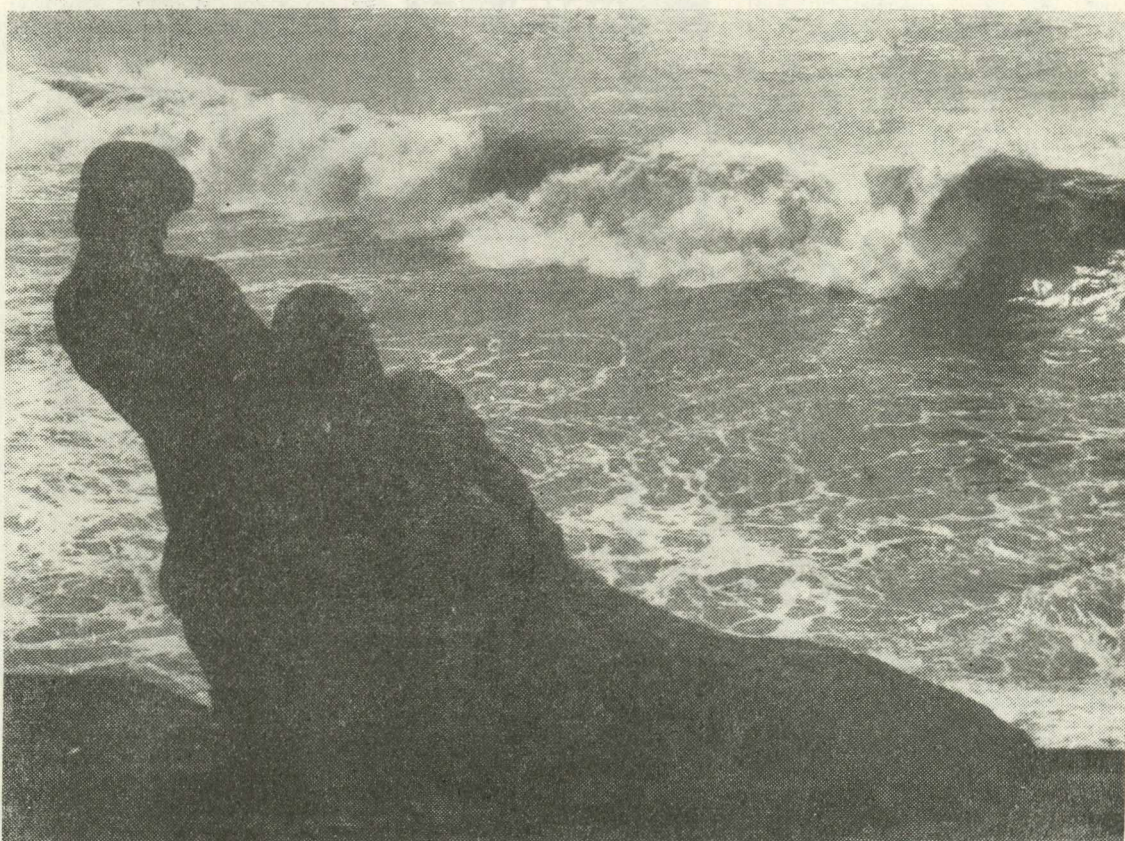
Gînditorii revoluționari ai generației de la 1848, militanții pentru Unirea Principatelor au creat premisele favorabile pătrunderii ideilor înaintate în țara noastră. Pe baricadele Comunei din Paris au luptat și revoluționari români. Ecourile vii ale acestei insurecții victorioase a proletariatului au fost prezentate pe larg în presa românească. Între 1846 și 1863, la Brașov, Timișoara, București, Cluj și în alte orașe iau ființă primele asociații mutuale, de înțajutorare, ale muncitorilor. La 1 octombrie 1872 se constituie „Asociația generală a lucrătorilor din România” care unea pe „lucrătorii de orice profesie” din toată țara. În anii următori iau ființă cercurile socialiste, între care cele de la Iași și București vor desfășura o amplă activitate de propagare în mase a socialismului științific. La activitatea Internaționalei I participă și socialiștii români V. Conta, G. Panu, Zamfir Arbore și alții. Asociația lucrătorilor din Timișoara se va transforma în secție a Internaționalei avînd în frunte pe Gh. Ungureanu și Carol Farcaș. Publicații ca: „Socialismul”, „Contemporanul”, „Emanciparea”, „Revista so-

TOMIS

(Continuare în pag. 2)

ÎN ACEST NUMĂR, SEMNEAZĂ:

teofil bălaj, gh. bulgăr, liviu călin, gh. dumitrașcu, mihai gafița, eugen lumezianu, ion lungu, emil manu, ioan micu, al. mihalcea, nicolae motoc, ioanichie olteanu, florin pietreanu, florica postolache, al. protopopescu, alex. ștefănescu, virgil teodorescu, gheorghe tomozei



● CORNEL MEDREA

Pescari

INDRUMARE EFICIENTĂ

O preocupare tot mai accentuată în ultimul timp, a Comitetului județean Constanța pentru cultură și educație socialistă, este căutarea celor mai eficiente forme de îndrumare a activității cultural-educative de masă. Orientarea este firească. Ea se înscrie în contextul efortului general declanșat de inițiativele și indicațiile conducerei partidului pentru perfecționarea muncii în toate sectoarele vieții noastre socialiste aflate în continuă și multilaterală dezvoltare.

Folosirea unor colective care să cerceteze anumite aspecte sau sectoare de activitate — așa cum este în curs o cercetare asupra muncii cu filmul la sate, în câteva zone ale județului — schimbul de opinii, demonstrațiile, sînt cîteva asemenea forme menite să stimuleze și să popularizeze inițiativele creatoare, să pătrundă pînă la sursele generatoare ale unor lipuri, să determine o dinamizare generală a procesului de creștere a nivelului de cultură al maselor. Pentru ilustrare ne vom referi la două recente acțiuni de acest fel: o întîlnire a conducătorilor caselor de cultură — la Mangalia — și o dezbateră — la Murfatlar. Programul întîlnirii de la Mangalia a început altfel decît se obișnuia altădată: printr-o demonstrație — o dezbateră pe tema **Colectivul și respectarea normelor de conviețuire socială** —, urmată de un schimb de informații și opinii între directorii caselor de cultură.

Dezbateră, începută prin clarificarea cîtorva probleme (Rolul normelor de conviețuire socială; Exemple pozitive și negative din viața cetățenilor Mangaliei; Definiția comportamentului civilizat), prezentate succint de directorul casei de cultură gazdă, Vasile Bodeanu, tovarășul Mihai Aprodut și juriconsultul Sorina Ficut, a fost continuată prin interesante luări de cuvînt ale unor participanți — cei mai mulți, tineri care lucrează în cadrul complexelor de odihnă din stațiunile zonei Mangalia Nord. S-a demonstrat existența, în rîndul tinerilor, a unei opinii sănătoase, a unei clare concepții despre etica cetățeanului comunist. La Murfatlar, în prezența directorilor de cămine culturale și a bibliotecarilor din comunele apropiate, doctor Adrian Rădulescu, directorul Muzeului arheologic din Constanța, cercetătorul științific Octavian Șerbănescu de la Institutul de cercetări marine, medicul și scriitorul Caius Mihailă, inspector la Direcția sanitară a județului, și o serie de activiști ai Comitetului județean pentru cultură și educație socialistă, au luat în dezbateră problemele privind rolul și locul culturii în satul contemporan. Ceea ce merită subliniere este faptul că dezbateră, așa cum a fost condusă, n-a stăruit prea mult asupra laturii teoretice ci s-a concentrat asupra aspectelor și problemelor concrete din satele respec-

ION BĂDICĂ

(Continuare în pag. 11)

AUREL DUMITRESCU

țară de dor

Țară de dor
și de veac cărunt,
țară de sinziene,
curcubeu rîind arteziene
fintini
cu săgeți iuți de soare,

bob dînd înspre aur,
vestitoare
steaua să-i suni
maturei ore
de nerostite minuni;
dacă eu sînt acela

ce da-voi semnalul augustei
hore
desigur eu sînt
glasul tău cel dintîi
cu trișca bolnavă de cînt,
dansul tău dulce-ngîinînd
pașii de amforă.

DOINA BARBU

poemul crinului roșu

Coboritori din aceeași
cu crini roșii și albi, grădină,
ne-am apărut iernile cu
și geana roșie de lumină. zăpezi
Înălțători pe aceleași
cu crini roșii și albi, pămînturi
am simțit pe umeri același
rătăcindu-ne-n vînturi. vultur
Crin roșu, crin alb, roșu
crin,

în rotirea cuminte,
neîmplinirea se sparge-n
reală și nouă, lumină
crin roșu, crin alb, roșu
fiecare din noi să ia aminte;
pădurile albe spre ceruri
păsări roșii pe cer
cresc
se-implinesc,
copiii învață să ridă spre cer
bătrînii așteaptă cerul
în palme aproape să-l

crească.
Dar noi, noi care ridem
între petale de crin roșu și
întindem alb mina spre cer
și vom exista roșu în toate
veacurile. alb
Coboritori din aceeași
Înălțători pe aceleași
întindem mina spre cer
existînd roșu în toate
veacurile. grădină
pămînturi,

ziua mondială a sănătății

Ziua de 7 aprilie are o dublă semnificație: pe de o parte, la această dată se sărbătorește a cincea aniversare de la emiterarea hotărârii guvernamentale în acest sens — „Ziua sănătății în Republica Socialistă România”; pe de altă parte, în anul acesta se împlinește un sfert de secol de la înființarea, ca organism specializat în sistemul O.N.U., a Organizației Mondiale a Sănătății, instituție a cărei nobilă misiune este lupta, pe planul general al globului, pentru asigurarea unui indice cât mai înalt al sănătății publice, pentru eradicarea focarelor de boală, pentru asistență medicală complexă în țările în care lipsa de cadre sanitare și de medicamente se face încă simțită. În ceea ce ne privește pe noi, românii, ziua de 7 aprilie reprezintă încă un prilej de trecere în revistă a rezultatelor pe care societatea noastră le-a obținut sub înțeleapta conducere a partidului comunist. Cheltuielile social-culturale, de la an la an tot mai mari, grija deosebită față de om, preocuparea permanentă a partidului și statului nostru pentru dezvoltarea rețelei sanitare, în scopul ocrotirii sănătății publice și al asigurării unui potențial biologic viguros națiunii noastre, așază România socialistă pe un loc de frunte în lumea contemporană. Ne situăm pe o treaptă despărțită printr-o distanță imensă de perioada în care, în România de odinioară, un medic de serva 12.000 de locuitori; vremurile descrise în celebrele „carnete” ale dr. Ulieru sînt revolute pentru todeauna. Avem astăzi, pe firul valoroaselor tradiții ale școlii medicale românești, medici cu înaltă stăpînire a profesiei, cadre medii bine pregătite, spitale de nivel european. Așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, în cuvîntare la încheierea lucrărilor recentei Plenare a C.C. al P.C.R. (2 martie, 1973), „...s-a lărgit și modernizat baza materială a învățămîntului și culturii, s-au asigurat condiții tot mai bune pentru ocrotirea sănătății oamenilor de la orașe și sate”. Este un adevăr materializat în tot ceea ce se face pentru îngrijirea omului, pentru păstrarea integrității și forței de muncă a acestuia, de la bogata industrie farmaceutică pînă la rețeaua complexă de instituții medicale și asigurarea asistenței în toate specialitățile. În legătură cu însemnătatea zilei de 7 aprilie, am solicitat dr. Ion Alupoae, medic primar, directorul Spitalului unificat din Constanța, un interviu la care d-sa a răspuns cu deosebită amabilitate.

— Care sînt, pentru lucrătorul sanitar din țara noastră, semnificațiile Zilei Mondiale a Sănătății?

— Ziua aceasta ne prilejuieste trecerea în revistă a succeselor obținute în munca pentru ridicarea pe o treaptă superioară a calității asistenței medicale, în scopul promovării ocrotirii sănătății populației țării noastre. Această problemă de stat, de o importanță deosebită, este în permanentă în atenția conducerii de partid și de stat. În altă ordine de idei, ziua de 7 aprilie este un memento al eforturilor medicilor din toate țările globului pentru asigurarea sănătății popoarelor, un prilej de solidaritate cu strădania acelor slujitori ai lui Esculap care, pe urmele unor oameni de mare caracter și nespūsă noblete a inimii, cum a fost dr. Albert Schweitzer, se străduiesc să ajute populația țărilor care de-abia acum pornesc pe calea dezvoltării sau sînt încă supuse racilelor colonialismului.

M. ALEXANDRU

(Continuare în pag. 10)

— Cum merge griul, Sabri Emurla?

— Griul e bun, a răsărit tot, este înfrățit și merge foarte bine. Pămîntul are apă destulă, chiar dacă iarna a fost blîndă. Vom avea însă și multe bucurii... Și omul acesta calm, calculat, cu ochii lui mici și scrutați, a spus dintr-o răsufare, cupasiunea lui mistuitoare pentru aurul pămîntului, pentru griu, starea acestei culturi care a făcut faima Cobadinului. Sabri Emurla, în numele unui sat de pe cea mai înaltă cotă a podișului dobrogean, a avut fericirea de a primi doi ani la rînd drapelul, diploma și stringerile de mîini pentru cea mai mare producție de griu din România socialistă. Doi ani la rînd cobadinenii au smuls pămîntului peste 4.000 kg de griu. Doi ani la rînd, în 1967 și 1968, președintele lor a primit din mîna conducătorului partidului și statului, la București, cea mai înaltă distincție acordată fruntașilor. N-a fost o întîmplare, un dar al naturii. Ani în șir, și înainte și după aceste recolte — memorabile mai ales pentru că ele se obținuseră pe un pămînt altădată sterp și neroditor, într-un sat dobrogean ai cărui locuitori cumpărau făină doar la sărbători — cobadinenii n-au mai coborît stacheta producției de griu sub 3.500—4.000 de kg la hectar.

...Ianuarie 1973. Se începuse îngrășarea suplimentară a loturilor de griu cu azotat de amoniu. Sabri Emurla era acolo, pe cîmp. E greu să cuprinzi cu șareta cele 1.370 ha de griu, dar președintele cutreiera de cîteva zile tarlalele. Indicase împreună cu inginerul șef, Dumitru Anghelina, unde și cu cît azot trebuie să se intervină, cîte brigăzi să lucreze, cîți oameni să pregătească îngrășămîntul. Ar fi trebuit, la data aceea, să crape pietrele de ger, dar primăvara se simțea pe-aproape. Azotatul ar fi trebuit împrăștiat în doze și în straturi uniforme, pe toată întinderea aceea verde, dar pămîntul era înghețat doar la suprafață și, uneori, piciorul scăpa pînă peste gleznă în gheață reavănă. Lăsînd ici, colo șareta, la capătul tarlalelor, și tot cercetînd întinderile de griu, Sabri Emurla transpirase. Își ștergea fruntea brobonată cu fața căciulii, urca iar în șaretă să mai răsufle și scruta zarea cu ochii lui mici. Se vedea înotînd, peste vreo două luni și ceva, pînă la piept în lanul acesta, mîngîind spițele grele de rod. Se vedea calcuînd din nou, așa cum făcea în fiecare an, pe timpul seceratului, după fiecare combină, în fiecare seară, producția. Apoi își rotea din nou ochii peste cîmpuri și cobora încet, cu mișcări calculate, să pipăie pămîntul.

Nu, ceva nu era în regulă. Prea-i exagerată, și năucă, și prevestitoare de rău căldura aceea de ianuarie și februarie, gîndea președintele. Și prea-i moale pămîntul pentru a se putea intra peste el, cu utilajele, cu oamenii, cu îngrășămintele. Trebuie oprită acțiunea! Cu aceste gînduri a ajuns Sabri, în ziua aceea, la locul unde se pregătea, unde se cerna

și se mărunțea azotatul. Ajunge, întrerupem! — a zis el către oameni. Iar seara, cînd s-au întîlnit cadrele cooperativei, Sabri Emurla le-a arătat încă o dată, așa cum ar face-o în fiecare zi dacă i s-ar ivi prîlcjul, ce înseamnă agrotehnică, ce înseamnă spirit gospodăresc, ce înseamnă să simți pămîntul, să faci totul cu rost și chibzuință.

— Ești mulțumit de copii, Sabri Emurla?

— În casă-i ca și în cooperativa agricolă. N-ai voie, nu trebuie să pînțenești pe nimeni. Am doi băieți și-o fată. Cel mai mare vorbea în ultimul an de geografie. Dar toate discuțiile mele cu el se refereau la pămînt, la fertilitatea pămînturilor noastre, la climă, la ploile adevărate, atît de sărace în zona noastră, și la ploile artificiale aduse pe canalele de irigație, la relieful și la tractoarele noastre. Acum este în anul I la Institutul Agronomic din București și va veni cu si-

Emurla este președintele ei. În iarna aceea, trei comunisti — Badea Istrate, Vasile Grigore și Sabri Emurla — cutreieraseră satul înnoit de la un capăt la altul. Vestile de la Ceamurlia și Ioan Corvin, de la Lanurile și Izvorul Mare, cuvintele celor trei despre înfrățire, despre unirea pămînturilor într-un singur trup, despre contopirea brațelor palmașilor care munciseră o viață pe moșia lui Sassu, mergeau din om în om, din casă în casă. Sabri Emurla povestește că atunci, cu 22 de ani în urmă, la festivitatea de inaugurare, au vorbit mulți țărani. Unul s-a ridicat doar o clipă și a spus o singură frază: „Dacă totul depinde de noi, dacă rodul palmelor noastre va fi în sfîrșit al nostru, atunci lasă că vom arăta noi ce putem”. Și s-a așezat jos. Nici nu i se înregistrase numele pentru că alții și alții se ridicaseră apropiindu-l din gură sau cu palmele lor bătute, al căror ro-

lioane de lei de verul anual al cooperativei de consum din comună; despre liceu și universitatea populară, despre canalizarea care va aduce apă la robinet în casa fiecărui țaran, despre a doua brutărie și despre averea de 30 de milioane a cooperativei agricole; despre măsurile propuse la ultima plenară a C.C. al P.C.R. privind ridicarea nivelului bunăstării țăranilor cooperatori.

— Care crezi că-i secretul succeselor unui conducător, Sabri Emurla?

— Să cunoască oamenii, să cunoască faptele lor, viața lor, păsurile lor. Ori de cîte ori mi se pune această întrebare mă gîndesc imediat la primul secretar al comitetului județean de partid, la tovarășul Vilcu. Nu știu cînd și cum se odihnește acest om. El ne cunoaște pe toți, îi știe și pe brigadierii, cunoaște tarla cu tarla pămînturile noastre, pentru că umblă, pentru că trăiește, pentru că are timp de fiecare și știe să ne certe ca pe niște copii cînd trebuie nu merg, dar să ne și mîngie ca un părinte, să ne sfătuiască să citim, să mergem la teatru, să ne iubim nevestele, copiii, munca, patria. Personal am motive în plus să nu uit niciodată marea lui dragoste pentru oameni. Mi-e greu să-mi amintesc, dar fără ajutorul concret, imediat al tovarășului Vilcu, în anul acesta s-ar fi împlinit 10 ani de la moartea mea. Mă accidentasem grav, eram între viață și moarte, și m-am trezit într-un spital din București, în afara oricărui pericol.

Și Sabri Emurla, omul care vorbește mai mult din gesturi și priviri, tace aproape rușinat că a putut vorbi atît de mult despre cineva. Tace și ochii lui mici scrutează din nou ceva tainic, profund, ochii lui mici au scîlpătul înțelepciunii și harului pe care i le-au dat, la rîndu-i, oamenii în mijlocul cărora trăiește, pe care-i iubește cu aceeași pasiune cu care iubește gîlia Dobrogei, pămîntul țării. Și nu se sfiește să spună oricui că însăși steluța lui de Erou al Muncii Socialiste este o recunoaștere a muncii oamenilor, a harnicilor lui conștienți din Cobadin.

...Dacă totul depinde de noi (...), atunci lasă-că vom arăta noi ce putem — spusese acum 22 de ani un țaran din Cobadin al cărui nume nu s-a putut înregistra. Poate că-i mult mai bine că s-a întîmplat așa. Ar putea fi vorbele lui Rogozea, ale lui Petre Matei, ale lui Gîrtone sau ale lui Tudor Pătrașcu, dar ar putea fi tot atît de bine vorbele, înțeleptele vorbe ale lui Sabri Emurla însuși, o ambiție, o dorință a lui. Recunosc în aceste vorbe hotărîrea, optimismul, încrederea unui sat, de fapt a întregului nostru popor, în politica înțeleaptă a partidului comunist. Dorința de a participa cu toată ființa, cu toată priceperea și capacitatea pe care ți-o dau sentimentul de producător și stăpîn, la edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate în patria noastră.

NICOLAE CONSTANTIN

CONTEMPORANII NOȘTRI

SABRI EMURLA



guranță aici, să statornicească pe aceste pămînturi geografia pe care o impunem noi, cu voia și priceperea noastră, cu forța și cutezanța pe care ni le-au cultivat partidul comunist, cu priceperea noastră de plugari ai acestor pămînturi. L-am întrebat pe Sabri Emurla dacă s-a certat vreodată cu cineva și el a stat mult pînă să-mi răspundă. Ar fi putut, ar fi vrut să-mi spună că-i un certăreț perpetuu, că nu se poate împăca cu leneșii, cu birocrații, cu indisciplinații, mai ales că ar fi absurd să credem că într-un sat cu aproximativ zece mii de oameni nu sînt și asemenea exemplare. Dar el a privit într-o parte, a ridicat din umeri, și, cunoscîndu-l de atîta ani, am înțeles că Sabri nu-i capabil să se certe cu cineva. „Nu creș că sînt agreeat de absolut toată lumea, dar nici nu pot spune că m-am certat cu cineva și asta mi se pare cu totul altceva”. Este, într-adevăr, cu totul altceva.

...Sînt douăzeci și doi de ani de-atunci. La 25 martie 1973 s-au împlinit 22 de ani de cînd s-a constituit cooperativa agricolă din Cobadin, de cînd Sabri

pot de aplauze avea rezonanțe aproape metalice. I-am văzut într-un an de secetă cîrînd apa, adusă cu vagoanele în gară, la legumele din marginea satului; i-am văzut în anul acela cînd echipa lui Nicolae Gîrtone obținuse, pe 60 de hectare, cîte 5.150 kg griu la hectar, cînd, ani în șir, recolțaseră cîte 5.500—6.000 kg porumb la hectar; i-am văzut mătîrînd rampa gării de îngrășăminte și ducîndu-le la cîmp; i-am văzut și în iarna aceasta: un șir de căruțe încărcate cu gunoi așteptau rînd la basculă pentru a fi înregistrate. Am intrat în ghereta cantaragiului, dar omul n-a avut timp să-mi dea decît o singură explicație: „ăsta-i untul pămîntului, plămada belșugului de griu, porumb și floarea-soarelui”. Și am înțeles că, scormonind măruntăie pămîntului, cobadinenii au descoperit nebanuite comori de belșug și bunăstare. Sabri Emurla mi-a vorbit despre viitorul oraș Cobadin, despre noua casă de cultură care se construiește, despre cele cîteva artere care urmează să se asfalteze, despre noile blocuri și despre cele 70—80 mi-

glorioasele tradiții

(Urmare din pag. 1)

cială” și multe altele vor avea o largă contribuție în răspîndirea ideilor socialiste. Cercurile socialiste au tradus în românește și au difuzat o seamă din lucrările lui Marx și Engels, ca „Manifestul Partidului Comunist”, „Situația clasei muncitoare din Anglia”, „Originea familiei, a proprietății private și a statului” etc. La răspîndirea ideilor înaintate au contribuit și unele lucrări ale socialiștilor români Constantin Dobrogeanu-Gherea, Ioan Nădejde, Panait Mușoiu, Raicu Ionescu-Rion, articolele și conferințele susținute de dr. Rus-

sel, Ștefan Stîncă, Constantin Mille. Începînd din anii 1885—1886 documentele mișcării muncitorești și socialiste atestă ideea unui „partid” muncitoresc și folosesc frecvent acest termen. În numele „partidei muncitorilor” și pentru a direcționa activitatea unui asemenea partid, C. Dobrogeanu-Gherea publică în 1886 lucrarea „Ce vor socialiștii români?”, primul program marxist consemnat în istoria mișcării noastre muncitorești. În 1887 iau ființă la București, Iași și în alte orașe din țară cercurile muncitorești care acționau ca nuclee ale „partidului muncitorilor”. Anii următori marchează apropierea tot

mai susținută între socialiști și mișcarea muncitorească. Începînd cu 1890 cercurile se transformă în cluburi muncitorești, cu o bază mai largă de acțiune și un caracter politic de clasă mai pronunțat. La București, Ploiești, Galați, Cluj, Arad, Reșița, Brașov, Timișoara, Iași, Bacău, Botoșani etc. aceste cluburi muncitorești desfășoară o vie activitate. Mișcarea muncitorească și socialistă se afirmă ca o unică forță și se definește într-o aceeași tendință de a realiza un partid al muncitorilor.

Ca un rezultat firesc al tuturor acestor strădanii, al forței de coeziune a clasei muncitoare, în zilele de 31 martie—3 aprilie 1893 a avut loc, în sala din Piața Amzei nr. 26 din București, Congresul de constituire a primului partid al pro-

letariatului din țara noastră, Partidul Social-Democrat al Muncitorilor din România. La Congres au participat 54 de delegați din principalele centre ale țării care au dat glas voinței unanime a clasei noastre muncitoare de a constitui un partid al său, sub conducerea căruia să lupte pentru „desființarea proprietății private asupra mijloacelor de producție și prefacerea lor în proprietate socială”, pentru libertăți democratice, pentru crearea unei noi societăți, socialiste. Stegar al aspirațiilor seculare ale poporului, al idealurilor înscrise în programul primului partid muncitoresc, Partidul Comunist Român are meritul de a ne fi condus la înfăptuirea și edificarea dinspre astăzi spre mîine a țelului înalt al socialismului și comunismului.

ACTUALITATEA POLITICĂ

perfecționarea pregătirii cadrelor

O cerință deosebit de însemnată a etapei istorice pe care o parcurge țara noastră — etapa de făurire a societății socialiste multilaterale dezvoltate — este perfecționarea activității politico-organizatorice și de conducere a organelor și organizațiilor de partid, obștești și de masă, înarmarea cadrelor cu temeinice cunoștințe referitor la știința conducerii politice a societății, la planificarea, organizarea și conducerea economiei. Dezvoltarea impetuoasă, pe multiple planuri, a societății românești actuale pretinde cunoașterea aprofundată a metodelor și tehnicilor moderne de analiză și prognoză, a sistemului informațional economico-social, a metodologiei științifice de fundamentare a deciziilor. „Trebuie... — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, în cuvântarea rostită la Plenara C.C. al P.C.R. din 10—11 februarie 1971 — ca fiecare să înțeleagă că nu va putea promova în viitor, nici în producție, nici în viața politică și socială, fără a se preocupa continuu de ridicarea cunoștințelor sale, fără a-și însuși tot ce este nou în sectorul său de activitate, în dezvoltarea vieții sociale“. **Ancheta noastră** își propune să informeze cititorii asupra muncii filialei Constanța a Centrului de perfecționare a pregătirii cadrelor de partid și ale organizațiilor de masă, instituție aparținând Academiei „Ștefan Gheorghiu“ (filială care este totodată secție a școlii interjudețene de partid). Participă tovarășii: ing. Gh. Micu, instructor al filialei, Ion Leonte, directorul Agenției de turism Constanța, Mihai Teișan, director adjunct al Oficiului județean de turism Brașov, Nicolae Mihai, inginer șef cu exploatarea flotei — „Navrom“, Marcel Moise, secretar al Comitetului orașenesc de partid Medgidia și Simion Gheorghiu, director adjunct al Școlii interjudețene de partid Constanța, șeful filialei.

AL. MIHALCEA

Rep.: — Care este structura cursurilor și cine participă?

Ing. Gh. Micu: — Sunt înscriși activiști de partid (din secțiile organizatorică, economică și de propagandă ale comitetelor județene Constanța, Tulcea și Ialomița, până la nivel de adjunct de șef de secție), președinți de cooperative agricole din 8 județe ale țării, primari de comună care sînt și secretari ai comitetelor comunale de partid, directori de case de cultură din 20 de județe; directorii tehnici, inginerii șefi, directorii adjuncți, contabilii șefi și echivalenții lor din unitățile Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor ca și directorii de întreprinderi balneoclimatice, de I.H.R., directorii pe funcțiuni și contabilii șefi din unitățile Ministerului Turismului intră în exclusivitate în aria de cuprindere a școlii noastre. Cît privește structura, cursurile sînt organizate pe grupe și cicluri intermitente (sau continue, ca în cazul președinților de C.A.P.), cu testări și lucrări finale, deosebit de importante.

— În privința metodologiei...

— Folosim metodele active de instruire, pentru că: în primul rînd, caracteristica primordială a procesului de învățămînt, aici, nu este comunicarea de la profesor la elev, ci dialogul profesor-cursant; în al doilea rînd, nici termenul „profesor“ nu este adecvat, mai exact fiind cel de „instructor“. Unele cicluri cuprind numai absolvenți ai învățămîntului superior; nimeni nu poate pretinde să formeze un specialist în două-trei luni. Dar în două-trei luni poate fi influențat stilul de muncă al cuiva — și acesta este obiectivul nostru esențial.

— Ce metode folosiți?

— Conferința-discuție; lectorul prezintă, pe scurt, problema sau problemele principale dintr-un domeniu deja cunoscut, apoi devine un fel de „stimulator“ al discuțiilor care urmează; avantajul stă în schimbul viu de opinii între cadre de conducere de profil, pregătire și funcții diferite. Directorul tehnic învață să cunoască laturile economice ale activității întreprinderii iar contabilul — aspecte tehnice. Mulți intuiesc empiric aceste lucruri, dar nu le-au „regăsit“ științific... Iată mersul unei lecții: se discută, de pildă, actul decizional, funcția de previziune, funcția organizatorică, funcția de îndrumare, comunicare și control. Acestea sînt expuse detaliat, sînt comunicate tehnicile exercitării lor. Participanții sînt puși să-și identifice propriile atribuții în cadrul structurii complexe și dinamice, adaptabile la realitatea vieții, care

este întreprinderea. Alte metode active folosite sînt: studii de caz, elaborarea de modele de întreprindere cu variantă optimă, motivarea acestei variante — fie optimizare prin calcul matricial, fie prin alte metode, prognozare (în funcție de natura actului simulativ dat), teste. În plus, transmitem și cunoștințe de specialitate de ultimă oră, cu concursul unor colaboratori: specialiști de înaltă calificare din ministere, doctori în științe, directori de institute de cercetare, experți — care expun la nivelul științei mondiale. Un deosebit sprijin, în alcătuirea planului tematic cît și în prezentarea unor prelegeri cu subiecte foarte complexe, cu caracter politico-ideologic, îl primim din partea Academiei „Ștefan Gheorghiu“.

☆

Rep.: — Ați mai participat la cursuri de perfecționare?

Ion Leonte: De acest gen, nu. Adică niciodată la un curs care să ne inițieze în metodele moderne de conducere, care să ne aprofundeze cunoștințele despre știința conducerii, să ne pună în contact cu noutățile apărute pe plan mondial. Am

ANCHETA NOASTRĂ

cunoscut aici o sumedenie de date de ultimă oră, referitoare la explozia informațională, la prognoză, la folosirea informației în conducere. Pînă acum, aproape de terminarea cursurilor, mi-am însușit metode utilizabile și în turism: elaborarea științifică a deciziei, perfecționarea cadrelor, modalități optime de organizare a întreprinderilor turistice.

— Găsiți, acum, anumite deficiențe stilului de muncă pe care-l foloseați?

Mihai Teișan: — Fără discuție! Privind înapoi, pot să spun că, de multe ori, am fost influențat de un anumit spirit rutinier. E limpede că trebuie să înlăturăm acest spirit, să trecem la aplicarea metodologiei științifice a conducerii.

— Ce vi s-a părut deosebit de interesant în programă?

I. L.: — Noțiunile de elaborare a hotărîrii, de organizare și delegare a atribuțiilor, cele privind politica științifică de cadre...

— Cum reconsiderați, prin prisma celor învățate, rolul directorului?

I. L.: Din teste, reiese că mulți directori se ocupau nejustificat de mult de amănunte, neglijînd problemele de perspectivă; lucrăm, revin la acel cuvînt, stăpîniți de rutină...

M. T.: Din perspectiva cursurilor, cred că rolul directorului trebuie reconsiderat, ca și obiectivele muncii sale. Pînă acum unii directori se ocupau de lucruri mărunte, „tactice“, nu de problemele dezvoltării întreprinderii. Poate așa se și explică de ce unii nu pot colabora la un program de prognoză, nu pot oferi competent date, criterii judicioase. Este urmarea stilului, abordat de cîte unii de, să zicem, „dispecerat mărunț“.

— Ce gîndiți în această privință în prezent, aproape de absolvire?

I. L.: — Că directorul este obligat, de viață însăși, să stu-

(Continuare în pag. 12)

Nu știu cine spunea: „din bucuriile mici se nasc marile satisfacții“. Și altcineva: „o bucurie adevărată face mai mult decît o avere“. Într-adevăr, bucuriile de fiecare zi sînt izvoarele reazimului moral, ale echilibrului interior, ale atitudinii optimiste. O altă vorbă de spirit vine de undeva din adîncurile memoriei: „cine nu se bucură de viață e ca și cum nu o merită“. Viața palpită în jurul nostru, al fiecăruia, cu nenumărate imagini, chipuri, priveliști, cu nenumărate culori și sunete.

Ne bucură mîngîierea razelor de soare, ne umple inimile cu un imn strălucirea lui minunată asupra firii și lucrurilor. Ne bucură zăpezile amețitoare peste pămînturi, hlamidă a viitoarelor recolte. Ne bucură mugurii ieșiți în primăvară, vîntul cald și umed ca botul căprioarelor și spicele ieșind în soare, întreaga foșnire vegetală, nimbul de frunze ale arborilor. Peisajele naturii nu ne pot lăsa indiferenți, e în firea omului să iubească natura, să o cunoască, să și-o apropie. Bucuriile pe care ni le procură farmecul naturii fac parte din natura noastră intimă. Cîmpul de iradiere în noi al naturii este însă cu atît mai bogat în semnificații cu cît preocupările noastre se leagă de elementele naturale. Din timpuri imemo-

Pentru cel care îndrăgește vioara nu este satisfacție mai mare decît aceea de a interpreta cu precizie și sensibilitate o piesă sau alta din repertoriul violonistic, Balada lui Ciprian Porumbescu sau Ciaccona de Bach. După cum pentru cel animat de mecanică, nu este satisfacție mai mare decît aceea de a monta și demonta un mecanism complicat, sau, prin extensie, de a făuri el însuși un mecanism util.

Există bucurii esențiale, însemnînd cu lumina lor viața și preocupările fiecăruia. O ramură a psihologiei, numită psihologia succesului, studiază tocmai mecanismul unor atari satisfacții esențiale. La baza succesului, a satisfacției în viață și muncă stă raportul dintre posibilitățile individuale și cerințele sociale. Cheia succesului, se știe, o constituie efortul, activitatea susținută, perseverența. Un îndemn sau numai o povață este: „să pui suflet în tot ce faci“. Alături de bucuriile esențiale sînt cele pe care le-am putea denumi complementare. În satele noastre o tradiție milenară a îngemănat profesiunile cu îndemînările artistice. Așa se explică bogăția de țesături, covoarele măiestre, frumoasele porți și cerdace sculptate, fluierile și ulcelele, trîlurile doinelor. Pe lîngă munca ta de zi cu zi, o preocupare utilă,

VALENTE

bucuriile vieții

riale agricultorului, și nu numai el, viticultorul, crescătorul de vite, apicultorul, pescarul, vînatul etc. etc. au fost legați prin fire indistructibile de întîmplările naturii. Cu toții sîntem fii ai naturii, ai unei naturi umanizate însă, căci tehnica, în avansul ei continuu, pe care-l vedem astăzi atît de impunător, ne-a ajutat să supunem natura nevoilor noastre, micșorînd neliniștile față de eventualitatea unor cataclisme, înarmîndu-ne față de hazard.

Aria satisfacțiilor noastre cotidiene este tot atît de amplă și de diversă, cît de bogate sînt și fertile preocupările noastre. Copii fiind ne bucurăm de primele rezultate bune la școală. În adolescență ne bucurăm de cărțile citite, de înțelegerea pe care o dobîndim asupra unor fenomene, unor realități. Bucuria pe care ne-o poate procura lectura cărților rămîne una dintre cele mai constante. Cărțile, cu zestrea lor ineputabilă de învățătură și frumusețe, ne dau satisfacție pe întreg parcursul vieții. Ne-o spune bunul nostru cronicar Miron Costin. Ne-o spun toți marii învățați ai lumii. Undeva, G. Călinescu face constatarea, nu lipsită de rezonanță adînci asupra valorii artei, asupra operei ca univers: „K. Marx știa pe de rost pasaje din *Divina commedia* și le declama cu plăcere“. Lenin, pe patul de suferință, îi cerea tovarășei sale de viață: „Citește-mi din Jack London“. Povestirea care-i plăcea cu deosebire lui Lenin se intitulează *Dragoste de viață*. Este un simbol al luptei: un explorator, rănit, bolnav, se tirăște de-a lungul unei întinderi imense de gheață, către ocean, urmărit metru cu metru de un lup hămesit. El ajunge la ocean cu ultimele lui puteri. Cîte preocupări traenice, serioase, cîte preocupări fertile — tot atîtea bucurii. Cine învață și își apropie, cu trudă, cu migală, cu pasiune, cu entuziasm firesc, o profesiune — este răsplătit pe măsura eforturilor sale, de un cor de satisfacții. Mai este nevoie să subliniem că adevăratele satisfacții sînt cele morale și sufletești?

o pasiune pentru frumos, nu este doar un hobby. Pentru un țărăn care pictează sau sculptează în lemn în ceasurile de tihnă, în ceea ce face este expresia sufletului său. Tot astfel, Țuculescu a putut fi biolog, cercetător al formelor primare de viață, dar și un pictor de renume. În fine, se poate înțelege ca o altă valență umană satisfacția compensatorie. Nu oricine are ureche muzicală sau o voce deosebită, dar oricine își poate forma și însuși o educație muzicală corespunzătoare. Perseverența face de multe ori „minuni“. Este cunoscut exemplul oratorului Demosthene, care, spre a-și forma calitățile necesare unui discurs în for, a scandat versuri în vîietul mării și și-a îndreptat dicția vorbind ceasuri în șir cu pietricele sub limbă. În timpul nostru sînt cunoscute exemplele unor atleți de performanță care au luptat cu deficiențe și suferințe fizice provocate fie de poliomieliță, fie de reumatisme articulare sau de alte maladii. Din nou trebuie să subliniem perseverența ca pe o „cheie universală“ a succesului. Balzac afirmă că secretul artei sale romanești îl constituie o proporție de: unu la sută inspirație și 99 la sută transpirație.

În orice domeniu, în orice activitate, satisfacția vine ca un rezultat al perseverenței, al eforturilor neobosite. Un lanț de bucurii simple înseamnă un șir de eforturi. Un șir de eforturi încununate de succes duce la o mare satisfacție. Cine urmărește drumul așezării și înălțării industriei românești pe întreg cuprinsul patriei poate să vadă un munte de eforturi conjugate și încununate de succes. Să urmărim istoricul eforturilor unui colectiv de muncă dintr-o uzină. Vom avea astfel un exemplu grăitor de direcționare și conjugare a eforturilor către mai mult, către mai bine. Satisfacția este pe potrivă rezultatelor. Ce mîndrie mai mare poate fi pentru un colectiv de muncă decît aceea de a contribui cu o

ION LUNGU

(Continuare în pag. 14)



● CORNEL MEDREA

Maternitate

• GEORGE IVAȘCU: titu maiorescu
• S. DAMIAN: fals tratat despre psihologia succesului

După Dobrogeanu-Gherea (1972), un nou studiu semnat de George Ivașcu apare în colecția de micromonografii a Editurii Albatros: **Titu Maiorescu** (1972). Reprezentând o succintă, dar esențială reconstituire a personalității și activității mentorului **Junimii**, studiul fructifică cercetările profesorului universitar susținător al unui necesar curs de istorie a criticii literare românești la facultatea de limba și literatură română din București (curs însoțit de apariția oportună a volumului **Din istoria criticii literare românești**, I, 1967) și, totodată, se înscrie ca unul dintre capitolele **Istoriei literaturii române** al cărei prim volum a apărut în 1969.

Datorită rolului covârșitor deținut în procesul de emancipare a culturii române din a doua jumătate a secolului nouăsprezece, Titu Maiorescu a depășit de mult timp, ca semnificație, limitele interesului strict documentar. Opera sa, îndeajuns de valoroasă pentru a putea fi continuată în anumite direcții și îndeajuns de vie pentru a putea fi combătută în altele, a devenit un reper față de care succesori dintre cei mai diferiți — de la Eugen Lovinescu și până la Nicolae Manolescu — și-au definit propria atitudine spirituală. Faptul că fiecare generație și l-a reprezentat în alt mod nu a dus la o pulverizare a memoriei lui, ci, dimpotrivă, prin suprapunerea celor mai diverse interpretări, la consolidarea unei imagini complexe. Într-un capitol final al lucrării sale, George Ivașcu a trecut în revistă acest istoric al receptării gândirii maioresciene; acțiunea sa de valorificare nu s-a limitat însă doar la atât, întreaga monografie constituindu-se ca o sinteză originală a contribuțiilor înaintașilor.

În perspectiva integratoare, de tip universitar, care a fost adoptată, biografia lui Maiorescu se confundă cu activitatea sa efervescentă. Cei câțiva ani de studii superioare petrecuți în străinătate (1858—1861), la Berlin și Paris, înseamnă pentru proaspătul absolvent al Theresianum-ului nu numai obținerea unor prestigioase diplome în filozofie, drept și literatură, ci și desăvârșirea unei culturi organice, axată pe câteva principii fundamentale: discernământ în preluarea ideilor, spirit constructiv, încredere în capacitatea semenilor de-a progresa.

Întors în țară (1861), Titu Maiorescu intră în contact cu viitorii săi colaboratori și animatori ai **Junimii** și, stabilit la Iași, inaugurează câteva fronturi ale renașterii culturale naționale. În capitole distincte, George Ivașcu subliniază meritul acestei acțiuni de debut prin reglarea instrumentelor de lucru: simplificarea și precizarea ortografiei (**Despre scrierea limbii române**, 1866), stabilirea unor prime criterii estetice și aplicarea lor la producțiile literare existente (**Despre poezia română**, 1867, **O cercetare critică asupra poeziei române de la 1867**), indicarea folclorului ca etalon de aur în domeniul valorilor artistice (**Asupra poeziei noastre populare**, 1868).

Pentru a doua etapă a activității lui Maiorescu, monografia stabilește un interval delimitat de anii 1868 și 1885. Este o perioadă extrem de fertilă, caracterizată nu numai prin formularea sistematică, definitivă a rezervelor critice față de ceea ce era cultura timpului (**În contra direcțiunii de astăzi a culturii române**, 1868 etc.), ci și prin promovarea fermă a unor

valori noi, (**Direcția nouă în poezia și proza română**, 1872). Evidențind eficiența practică a ideilor criticului junimist — manifestată în primul rând în anticiparea, cu un gust sigur, a destinului poeziei lui Eminescu — George Ivașcu analizează pe larg și eroarea lor esențială — aceea de a absolutiza, în raportul dialectic dintre fond și formă, rolul primului termen: „La prima vedere argumentul maiorescian pare perfect logic: funcționând în gol, fără fond, «formele se discreditează cu totul în opinia publică și întîrzie chiar fondul, ce, neatrnat de ele, s-ar putea produce în viitor și care atunci s-ar sfîși să se îmbrace în vestmintul lor disprețuit» (I, 153). Dar în raționamentul său asupra raportului **conținut-formă**, Maiorescu absolutizează primul termen (**conținutul**), căruia îi subliniază rolul determinant, hotărîtor, dinamic, față de celălalt (**forma**), conceput ca înveliş pasiv, mimetic. Or, analiza științifică a relațiilor procesuale demonstrează funcția activă a formei, capacitatea ei de a deveni, pînă la un punct, forța motrice a evoluției conținutului”.

În paralel cu evocarea activității publice (literare și politice) a lui Titu Maiorescu, George Ivașcu reconstituie — bizuindu-se mai ales pe **Insemnări zilnice** — și viața lui interioară. Citate revelatoare sînt extrase din jurnalul cu notații electice pentru a ilustra existența profund omenească a celui care, în relațiile cu semenii, afișa o mască olimpică. Adept al colaborării, sociabil și comunicativ, criticul junimist resimțea acut orice moment de scindare a intereselor, de imposibilitate a entuziasmului colectiv: „După serbarea anuală de ieri a «Junimii», am simțit îndată și simț încă un gol care te duce la desepărare. Ești, n-ai încotro, prea singur și vecinic redus numai la tine însuși, cu toate că ești cu toți ceilalți și în mijlocul lor chiar”.

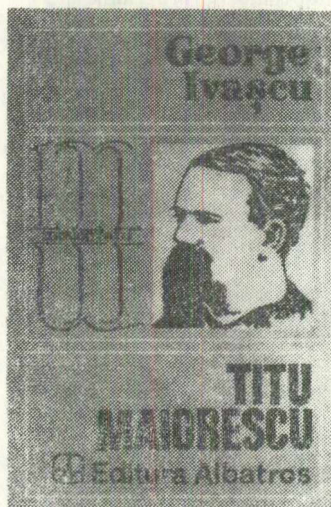
În concepția lui George Ivașcu, perioada cuprinsă între 1885 și 1895 ar constitui a treia etapă a activității lui Titu Maiorescu și nota ei distinctă ar fi „abordarea directă a fenomenului literar”. În acești ani apar studii care consacră pentru posteritate imaginea dinții a unor clasici ai literaturii noastre: **Comediile d-lui I.L. Caragiale**, 1885, **Poezii și critici**, 1886 (amendare a obiecțiilor excesive formulate de Delavrancea și Vlahuță la adresa operei lui Alecsandri), **Eminescu și poeziile lui**, 1889. În mod special, viziunea maioresciană asupra lui Eminescu va străbate timpul și va deveni chiar o mentalitate publică pe care, abia după trecerea a peste jumătate de secol, personalitatea prodigioasă a lui Călinescu va reuși s-o contracareze.

În aceeași perioadă (1892), Maiorescu răspunde, cu o întîrziere de șase ani, intervențiilor polemice ale lui Gherea, publicînd articolul **Contraziceri**? „La atât s-a redus — comentază autorul monografiei —, concret, ceea ce a primit numele de polemică «Gherea-Maiorescu», o polemică interesantă mai mult prin urmările în conștiința contemporanilor decît prin însăși desfășurarea ei”.

În sfîrșit, ultimii ani din viața lui Maiorescu (1895—1917) sînt caracterizați de George Ivașcu prin preluarea conducerii **Convorbirilor literare** de către o nouă generație junimistă: M. Dragomirescu, Ioan Bogdan, S. Mehedinți, P.P. Negulescu, C. Rădulescu-Motru, I. Al. Rădulescu-Pogoneanu, D. Evolveanu. Este evident, o perioadă de declin a influenței, dar și de

retrospectivă senină, abia tulburată de citeva evenimente imprevizibile. Manifestîndu-se încă o dată spiritul receptiv, Maiorescu se alătură celor care vedeau în Octavian Goga și Mihail Sadoveanu scriitorii mari de mai tîrziu. Cînd evidența o cere, el își nuanțează chiar vechile teorii, dovedind că, în activitatea spirituală, prețuiește mai mult consecvența față de adevăr decît consecvența față de sine.

Rescriind unul dintre cele mai disputate capitole ale istoriei literaturii, George Ivașcu își pune în valoare cunoscutele aptitudini: obiectivitatea și capacitatea de a gîndi dialectic. Preocuparea sa nu este, ca în cazul altor cercetători, de a veni în prim-plan emițînd opinii extravagante, ci de a estompa, printr-un stil discret, prezența comentatorului și de a recurge la elocvența faptelor. Prin aceasta nu se anulează posibilitatea unor interpretări subtile. Frazele sobre conțin,



dimpotrivă, observații de mare finețe, ca această sesizare a resortului care l-a determinat pe Maiorescu să-și încheie cu lamentații **O cercetare critică asupra poeziei române de la 1867**: „Cît privește soluția, Maiorescu preferă să întrebe dramatizînd: «Mai este oare timp de scăpare? Mai este oare cu putință ca o energică reacțiune să se producă în capetele tinerimii române și, o dată cu disprețul neadevărului de pînă acum, să deștepte voința de a pune fundamentul adevărat acolo unde se află astăzi numai pretenții iluzorii?» (I, 151—152). De unde concluzia noastră că finalitatea principală a articolului lui Maiorescu era dinadins, programatic, limitată, ea urmîrind un sindrom de fixație în rîndurile opiniei publice, în așa fel ca ea să fie frapată prin chiar acest mod de a pune în mod alarmant problema și, ca atare, diagnosticarea situației în aspectele ei cele mai flagrante nocive”.

Pe de altă parte, George Ivașcu vede în activitatea lui Ma-

iorescu nu o negare a realizărilor pașoptiste, ci o reluare, pe un plan superior, a acestora. În concepția sa, junimismul a valorificat calitativ acumulările cantitative stimulate de revoluția de la 1848. O asemenea perspectivă dialectică deschisă asupra proceselor istorice conferă studiului probitate științifică și clarviziune.

S. Damian are în critică preocupări de prozator. Analizînd schițe, nuvele sau romane, el comentează minuțios comportamentul personajelor și lasă pe un plan secundar definirea individualității operei și, implicit, estimarea valorii estetice. O asemenea atitudine înseamnă o plasare în interiorul ficțiunii și se justifică în cazul capodoperelor validate de istoria literară. Numai în acest caz realitatea artistică este cert constituită și, conform unei sugestii călinesciene, i se poate studia structura sub raport psihologic, etic sau social.

Consecvent cu sine, S. Damian a ajuns la rezultate demne de interes. Cărțile de proză pe care de-a lungul anilor le-a supus observației și-au dezvăluit articulațiile intime, dovedind că în literatură problemele oamenilor și ale relațiilor dintre ei sînt la fel de complexe ca în viața reală. În mod special, monografia consacrată romanelor lui Călinescu a ilustrat posibilitățile metodei, oferind o reprezentare tipologică vastă și bine organizată, comparabilă cu un enorm mecanism.

Fără îndoială, metoda în sine nu ar fi funcționat dacă nu ar fi corespuns unei înclinații. Identificînd caractere, motivîndu-le evoluția și urmîrindu-le în planul relațiilor sociale, S. Damian își manifestă de fapt curiozitatea cărturărească față de formele existenței umane.

Derivînd dintr-o asemenea curiozitate, articolele adunate în volumul **Fals tratat despre psihologia succesului** (Ed. Cartea românească, 1972) se concentrează asupra resorturilor psihologice, morale și sociale care stau la baza debuturilor în literatură. În mod explicabil, analizele tipologice se evidențiază. Printre debutanții care își supralicitează resursele și afișează o poză sfidătoare, S. Damian distinge, de pildă, două categorii: una a celor ce devin iconoclaști pentru că îi înspăimîntă vastitatea culturii și alta a carieristilor — pentru care literatura reprezintă un mijloc aparent comod de ascensiune socială. Interesant este însă că asemenea observații cîștigă în acuitate atunci cînd au ca material manuscrisele trimise pentru „poșta redacției”. Pentru critic ele constituie un test psihologic și au valoarea de a trăda, cu un ceas mai devreme, procesul de hipertrofie-re a eului. Faptul că S. Damian recurge la litera scrisă pentru a autentifica observațiile directe asupra celor din jur este probabil urmarea unei deformări profesionale, urmarea constrîngerii îndelungi de a cerceta viața prin intermediul cărților. În orice caz, reconstituirea personajelor care se ascund îndărătul misivelor voluminoase se remarcă prin precizie și plasticitate, printr-un inflexibil sarcasm. Iată unul dintre pasaje: „Primum, de pildă, un plic masiv, în care e adunată o nuvelă, cu interminabile propoziții, fără pauze între rînduri. (...) Îmi închipui scena casnică: soțul, bărbat încă tînr, robust, se întoarce după orele de producție. Soția pregătește mîncarea, culcă copiii și apoi veghează cu evlavie

ca în toate odăile să domnească tăcerea. Nici un zgomot. La o masă, lîngă un raft de cărți — noua bibliotecă — soțul creează. E cel de-al cincilea volum al romanului pe care îl expediază, pe etape, editurii, deși n-a primit încă nici un răspuns. Ingratîi! Nu-i nimic, va veni clipa dreptății, vor ieși la iveală jocurile de interese meschine, care nu permit zborul lui spre înălțimi. Soția ascultă profeția, e solidară cu eroica sfortare a bărbatului, protejează lupta lui cu zidurile nerecunoștinței. Nici o clișă nu le trece prin cap că truda e zadarnică, el fiind lipsit de orice inițiere și flagrant nedotat pentru cazna scrisului”.

Ca și în analiza romanelor călinesciene, S. Damian evocă personajele pentru a le judeca. Talentul său de portretist este dublat de un incoruptibil simț moral. Nici o clipă acuzațiile nu sînt puse la îndoială. Ca și cum s-ar afla în posesia unor adevăruri absolute în domeniul moralei, criticul triază cu severitate comportarea celor pe care îi studiază și enunță sentințe irevocabile. O asemenea atitudine are drept rezultat necruțătoare articole polemice care sînt excesive pe măsura exceselor incriminate. Uneori însă vehemența întrece totuși orice măsură și transformă polemica în proces de intenții și în anulare integrală a meritelor preopinului (vezi **O plimbare cu „Arhetipul”**).

Nu tot atît de tranșant se manifestă S. Damian în disputele strict teoretice. În mod surprinzător, el devine, pe acest teren, un meditator al extremelor, un înțelept tacticos care propune să se dea atenție, cu prudență, tuturor aspectelor. Intervenind, de exemplu, în mult discutata problemă a raportului pe care trebuie să-l instituie critica literară între biografie și operă, S. Damian încearcă să reabiliteze interesul pentru document, subliniind însă că nu vede aceasta ca pe o diminuare a relativei independențe a ficțiunii. „Urăsc estetismul — pare a spune criticul — dar mi-e teamă de anecdotică”. Oricine va accepta că atenția acordată proporțional biografiei și operei reprezintă un mod cuviincios de existență a criticii literare. Tot așa, oricine va conveni că literatura trebuie să fie în același timp riguroasă și ținută, complexă și simplă, realistă și inventivă, spectaculoasă și discretă. Mergînd mai departe, cine n-ar dori ca fiecare carte să fie deopotrivă un poem exaltant, un roman minuțios, o dramă lucidă și un eseu subtil? Numai că asemenea pretenții, cărora nu li se poate reproșa nimic, fiind judicioși și pe placul tuturor formulete, au un pronunțat caracter utopic, exterior realității vii a literaturii. În literatură, consecințe fericite au avut întotdeauna doar ideile originale, îndrăznețe, care s-au impus chiar cu prețul unor exagerări de moment.

Formația livrescă îl obligă pe S. Damian să ia totul în considerare și prin aceasta să nu promoveze nimic. Aceași formație explică și violentele rechizitorii morale, pronunțate cu intransigență donquijotescă a unui cărturar care își închipuie că dialectica impetuoasă a vieții se poate supune canoanelor desprinse din cărți. Conținînd, alături de pagini de valoroasă analiză tipologică, asemenea incursiuni în domenii improprii, **Falsul tratat despre psihologia succesului** este, mai mult decît o carte de critică, portretul unui critic care își dezvăluie aptitudinile și limitele.

ALEX. ȘTEFĂNESCU

AFORISTICA LIRICA A LUI MIHAIL CRAMA

Din volumul „Generația Albatros”, în pregătire la Editura „Cartea românească”.

Formația de poet a lui Mihail Crama, semnând la început cu numele de acasă, Eugen Enăchescu*, are loc, mai întâi, în medii provinciale, scriind în ziarul orașului natal, Brăila, unde debutase și Mihail Dragomir. Fiind elev, colaborează apoi la revistele mărunt de poezie din București (**Prepoem**, **Adonis**) și la **Claviaturi**-le lui Gherghinescu-Vania de la Brașov. Dar numai după contactul cu cercul bucureștean al **Kalendelor**, condus de Vladimir Streinu, putem vorbi de apariția unui poet. Prin volumul **Decor penitent**, (Premiul Scriitorilor tineri pe anul 1946, oferit de Editura Fundațiilor), apărut în 1947, Mihail Crama se înscrie în atmosfera generației lui, apropiat ca teme și mijloace artistice de Geo Dumitrescu și Constant Tonegaru, cu ultimul fiind prieten apropiat și închinându-și reciproc poeme.

În dezvoltarea poeziei sale, versurile din **Decor penitent** oferă compoziții mai întinse, volumele ulterioare ajungând la o consecvență aforistică imagistică. **Decorul penitent** e uneori exotic și livresc:

„Trei vraci din Nord cu-
ocheane și cărți cit nebunia
Îmi dezlegau istoria destinu-
lui acesta,
navigator pe-oceane din zori
și pînă-n noapte
înfrigorat la provă citeam din
Zend-Avesta”

Cele mai bune poeme sînt decorate cu penitențe marine și cu obsesia magică a apelor, filtrată prin sensibilitatea comună atât epocii cit și generației:

La Terra Nova cerul bolnav
era de-albastru,
la provă marinarii zăceau de
scarlatină,

Condensate, apar aici teribilele tălpile lui Geo Dumitrescu și melancoliile ironice, fantastice, ale lui Constant Tonegaru.

De reținut o poezie acuatică a Brăilei în care visase și Perpessicius:

Dormeau în port trei șleperi
cu măruri egiptene
și mirosea în docuri puternic
a scrumbii,
întorceam pumnale pe chei
ca vagabonzii,
valorizînd profane și-obscene
melodii...
Tîrziu, cînd lampioane ardeau
în cartier,
mai visau albastre plimbări
peste oceane —
și cum plecam, narcotic, ne
urmăreau în port
vapoarele luxoase cu miros de
banane.

După o pauză editorială de două decenii, poetul reapare cu un caiet de versuri în care au dispărut exotismul, temele natale și divagația fantastă. Reflexivă, ușor abstractizată, poezia volumului **Dincolo de cuvinte** (1967), fără să-și neghe autobiografia inerentă, e altceva:

Puteam să fiu poetul cel mai
mare
al acestui timp,
dar cînd m-apropiam de
masa de lucru să scriu,
camera căpăta un sunet
albastru
și miinile
se prefăceau în nuferi și-n
legende —
imposibil să mă concentrez,
mă risipeam
transfigurat în lumi
al căror cerc concentric eram.

În volumul **Determinări** (1970) fantezia rămîne mai mult un apanaj al istoriei: **Mama suferă, tace/ soarele-și frînge paleta/ Eu stau lîngă ea ghe-**

muț./ În zare trec legiuni/ pe pod la Drubeta.

Poezia devine, uneori forțat, aforism și notație hieratică: **Satul ieșea din legendă/ cu păduri, cu ciuperci/ Era soare./ Eu fluieram pe uliți o doină/ din vremea lui Ștefan cel Mare.** Adevăratele sînt prea laconice pentru o epocă de discurs liric și de comunicări de atmosferă. De la început, am bănuț în acest poet un căutător de esențe, un visător îndrăgostit de lapidaritate. Poemele ultime ale lui Mihail Crama sînt metafore aforistice, scurte aserțiuni lirice din care nu lipsește nimic — reducția fiind dusă pînă la limitele estetice convenționale; iată momentul declanșării celui de al doilea măcel mondial, intitulat 1939: „**Trec arme, armate-n adînc — / cine tremură-n poartă/ cu șaluri negre de vînt ??/ Peste istoria ta, pe departe,/ ochiul meu va privi/ paranoic în noapte.**” Dar dincolo de reducția lexicală și concentrarea metaforică, poezia lui Mihail Crama e o dialectică severă a simbolului determinat nu numai în sensibilitate ci și în reflexele ei lucide; amintirea adolescenței se reduce la trei versuri: **Unde sînt acele lumini de ceai/ acele dulci fecioare de-altădată/ cu coapse lungi, cu sinii de cristal.**

Poetul definește „acel echinox/ cînd încă zăpada nu se topise”; în alt poem „plopilor se auzeau foșnind departe-n lagune, în sectorul de noapte-al Codului civil”; o inscripție meditativă devine cel mai elocvent citat în acest sens: **Vă spun: nicăieri, nicăieri nu-i mai bine/ decît iarna învelit în șal —/ Eu din legenda Babei Dochii vin/ călare pe ultimul cal.**

Volumul precedent al poetului se numea semnificativ **Dincolo de cuvinte**. Într-adevăr, **dincolo de cuvinte** se deschid senzațiile și sentimentele, tonurile de elegie și parabolele cromatice. Ziua victoriei, de la 9 mai 1945, este exprimată, tradusă în cuvinte, fără baladesc și epic, fără retorism și solemnitate, versurile care o semnifică sînt mai mult o magie lexicală de un modernism acut: **Moarte, cale lactee.../ singe; mă-nchin.../ Scump regiment românesc/ pierdut în Cîmpiile Elizee.**

La limita dintre aforism și metafora sincopată, dînd senzația unor mătăsurii care se transformă în cristaluri, versurile lui Mihail Crama sînt consemnările grave ale unui poet care crede în poezie și care nu se joacă deloc cu vorbele. În concepția lui estetică, „Dincolo de cuvinte” nu apar anticuvintele, ci cea mai severă stare a poeziei — cuvintele-esențe. Dar, din păcate, esențele ajung la scheme ce nu sînt decît strofe dintr-o posibilă compoziție.

EMIL MANU

*În **Prepoem** II, nr. 14, oct. 1940, **Adonis** (cafet unic, 1941), **Claviaturi** I, nr. 5-6, sept.-oct. 1941; ibidem nr. 7-8

Errată — La articolul nostru **Enigmaticul C. T. Lituon** din **Tomis**, VIII, nr. 3 (89), 10 februarie 1973, p. 6, rîndul 14 de sus se va citi „prin intermediul lui Ion Caraion” în loc de „prin intermediul lui Ion Corvin”.

— PREAMBUL —

siunea primă era mai aspră în critica ei și autorul a elaborat o a doua, ca să obțină dreptul de a-și pune lucrarea în circulație! De exemplu, amputările efectuate de Ibrăileanu în textul lui Hogaș: poate că ceea ce a lăsat criticul-editor la o parte merita să figureze totuși în carte, căci în cazul romanului **În război** existau rațiuni plauzibile ale scriitorului, mai întemeiate decît ale criticului! De exemplu, modificările despre care Caragiale afirmă că Junimea le-a impus în textul **Scrisorii II**, fără aprobarea lui Eminescu, — ar fi fost amestecată și o damă „la care el ținea foarte mult în acel timp” — adică modificînd pe „fame-nii” în „oamenii” („oamenii din ziua de-astăzi să mă-nceapă-a lăuda”) și pe „scîrbi” în „mîhni” („laudele lor, desigur, m-ar mîhni peste măsură”).

Ce importanță au asemenea istorii pentru înțelegerea cărților? Unele ne vorbesc despre atmosfera sau condițiile în care au scris și au publicat unii dintre scriitorii: coteriile de palat, dezlănțuite împotriva lui Molière, oprindu-i reprezentarea piesei, poate chiar determinîndu-l să compună o altă variantă a ei; autoritatea unui regim despotice dezlănțuită împotriva lui Sevchenko și interzicîndu-i pînă și folosirea creionului și hîrtiei; ș.a.m.d. Altele ne mărturisesc despre cîte un laborios proces de creație și de eventuali factori exteriori care prilejuiesc variante succesive: formele intermediare ale **Lucafărului**, următoare basmului povestit de Richard Kunisch, pînă la cele două ver-

mare profunzime decît netedul „totul”.

„Scîrbi”, atît de curat contesta-tar, seamănă cu „un bobocel de fată”, „un ghiocel de fată”, din prima strofă a **Lucafărului** încă nedesăvîrșit, în timp ce „mîhni” e din familia soluției finale a aceleiași strofe: „o prea frumoasă fată”. Deci, „apa de trandafiri” de care vorbește Caragiale nu e o formulă care să definească exact rezultatul întîmplării, iar dacă, pentru a-și defini starea aceasta de conștiință a finalului **Scrisorii**, poetul a căutat și a aflat noul verb la sugestia Junimii, atunci cenaclul maiorescian (chiar a-vînd în componența lui și „dama” pomenită de memorialist, probabil Cleopatra Poenaru-Lecca) nu a diformat gîndirea autorului, ci a pus-o încă odată în mișcare pentru a descoperi o expresie mai potrivită.

Pentru clarificarea acestui fapt de istorie literară, mai indicată ar fi fost vreo dezvoltare a lui Maiorescu, dacă Eminescu însuși, ca orice poet, trecea lesne peste cauzele care declanșau mereu și mereu imaginația sa febrilă. Însă Maiorescu n-a vorbit despre acestea — l-a lăsat numai pe Caragiale s-o facă și să-i aducă imputări, cărora nu le-a dat răspuns. Nu ne-a spus nici în ce-au constat discuțiile lor cu privire la **Lucafărul**. El notează laconic: „Seara, „Junimea” la mine. Puțină lume, numai 12. Citit frumoasa legendă de Eminescu, **Lucafărul**” (17/29 apr. 1882). „Frumoasa legendă” se va publica abia după un an; pînă atunci, o menționare, tot atît de sumară, punctează o etapă a unui proces, un moment al unui laborator: „Aseară, „Junimea”, cu Alecsandri, Zizin, Gane, ... Eminescu, Slavici, Păucescu...”, în

fragmente din „biografia unor cărți contemporane” (I)

replica dură a lui Bielinski; amintirile de călătorie ale lui Hogaș au fost sever amputate de Ibrăileanu, apoi, citite la publicarea în volum de autorul lor, tirajul a trebuit să fie to-pit, din cauza multelor erori scăpate, iar un al doilea tiraj, curățat de greșelile prime, a ars o dată cu clădirea tipografiei; Maiorescu amputase și el, la rîndu-i, porțiuni din romanul **În război** al lui Duiliu Zamfirescu, mai mult silindu-l pe autor să accepte operația, decît convingîndu-l; **O scrisoare pierdută** putea să se termine inițial cu victoria lui Farfuridi asupra lui Cațavencu, sau a acestuia asupra celui alt — însă Caragiale a aflat soluția ingenioasă de a-l da cîștigător pe un al treilea, mai prost decît unul și mai canalic decît altul; cînd Alecsandri a avut ideea de a scrie o piesă despre Ovidiu, Maiorescu i-a trimis un plan concret, pe acte, al lucrării, și poetul l-a urmat îndestul de apropiat; **Cîntarea României** prezintă încă unora obscurități cu privire la adevăratul ei autor — Bălcescu sau Russo?; în jurul dramei **Vlăicu-Vodă** a lui Davilla a existat controversa cu privire la presupusul plagiat după Odobescu; ș.a.m.d.

Astfel de episoade au devenit de mult publice; istoria lor circulează, e scrisă, atestată cu mărturii și documente. Se va observa însă că majoritatea acestora se referă la destinul lucrărilor după ce acestea au fost încheiate de autorii lor și date publicului. Doar cîteva din împrejurările citate au în vedere momente din timpul elaborării sau definitivării manuscrisului, deci, din procesul propriu-zis al zămislirii și constituirii cărții. De exemplu, istoria despre versiunile probabile ale lui **Tartuffe** și interdicția circulației piesei: poate că cele două versiuni, una în trei și alta în cinci acte, dacă au fost două în adevăr, aveau vreo legătură cu interdicția; poate că ver-

siuni aproape concomitente, cea din **Almanahul „România jună”** și cea din **Convorbiri literare**, ambele stabilite împreună cu Maiorescu. Altele sugerează greutăți sau indecizii în privința publicării: de ce Fundoianu a păstrat în cartoane peste 120 de **privești** de excepțională valoare? de ce Breslașu nu și-a publicat poezia intimă, e-legiile, meditațiile? de ce Vinea nu și-a adunat în volume poeziile? de ce n-a terminat Cezar Petrescu romanul **Plecat fără adresă**? dar Sebastian, piesa **Insula**? dar Sadoveanu, de ce n-a scris al patrulea volum din **Frații Jderi**?

Explicații nu pot să nu existe pentru astfel de fapte. Autorii nu le scriu, cel mai adesea. O fac însă contemporanii lor, membri ai familiei, prietenii, cunoscuții. Dar știu ei totdeauna exact ce s-a petrecut cu piesa cutare sau romanul cutare? Sidonia Hogaș, fiica scriitorului, putea cunoaște ea mai bine decît Ibrăileanu, cum s-au petrecut lucrurile în redacția **Vieții românești**, între părintele său și criticul revistei? Caragiale a asistat numai la ședința Junimii cînd s-a citit **Scrisoarea II**, dar în manuscrisele poetului există alte vreo șase variante, din care numai două file mărturisesc, în adevăr, forma atestată de părintele **Noptii furtunoase**; și cînd în restul textului tipărit găsim expresii — acceptate de Maiorescu, așa-dar — ca: „dezgustul meu din suflet”, „protecții de fuste”, „gloria-i închipuirea ce o mie de neghiobi / idolului lor închină”, „o beșică e de spumă într-un secol de nimic” — să fi fost oare atît de neplăcute urechilor junimiste cuvinte ca „fame-nii” și „scîrbi”? Am putea demonstra numaidecît că „mîhni” e „mai eminescian”, mai aproape de formulele lui, doar aparent limitative — ca în finalul **Florii albastre**: „Totuși este trist în lume”, totuși, nu **totul** — dar, sub aparență relativizării, ascunzînd o tristețe deziluzionată de o mult mai

total 23 de persoane. O frumoasă nouă nuvelă a lui Gane, ... 4 poezii drăguțe de Nenițescu, scrisoare a lui Slavici din Italia, frumosul **Lucafăr** al lui Eminescu șlefuit... Apoi, Alecsandri povestit din viața sa și în special din Montpellier. Pînă la ora 1 noaptea. Incîntătoare seară” (28 oct./9 nov. 1882). Dacă au mai fost și momente intermediare, pe care nu le atestă nimeni, nu știm. Dar stadiul unei „șlefuituri”, marcate de lectura la Junimea, îl avem sigur. Ca acesta puteau exista însă și altele. Maiorescu a păstrat în genere discreție în această privință și, prea rar, ca în cazul proiectului posibil, acceptat și concretizat apoi de Alecsandri, al unei piese **Ovidiu**, le-a consemnat în jurnalul său. Nici Ibrăileanu n-a istorisit felul și amplexarea chirurgiei practicate în cazul manuscrisului **Pe drumuri de munte** — au făcut-o și în primul caz și în al doilea, alții. Nici profesorul Al. Rosetti n-a povestit, în amintirile sale din volumul **Cartea albă**, decît episoade cunoscute și de alții privind istoria laboratoarelor scriitoricești sau editoriale. Și ar fi avut, nu poate fi îndoială, ce pune pe hîrtie. N-au făcut-o nici predecesorii ai săi — editorii Filip de la „Minerva”, Carol Müller, Dumitru Stănescu, Göbl, sau contemporanii Alcalay, Ciornei, Delafraș.

De ce oare această învăluire în tăcere?

Să fie neinteresante, în ele însele, atari detalii privitoare la viața cărților dinainte de apariția lor în public? Atunci nu le-ar istorisi memorialiștii — alții decît editorii și decît redactorii — nu le-ar reconstitui edițiile critice, marile enciclopedii, monografiile închinete scriitorilor. Să nu-l preocupe ele pe cititor? Atunci nu le-ar căuta cu atîtă aviditate în monografiile de specialitate, în a-

MIHAI GAFIȚA

(Continuare în pag. 14)

**RADU CĂRNECI: BANCHE-
TUL (Dacia, 1973).** Dacă nu mă
înșel, între *banchetul* platonian
și traducția lirică pe care Ra-
du Cărneci o dă ideii erotice
în acest volum, prelungind
chiar un citat din celebrul dia-
log, este — nu se poate să nu
fie — o diferență de concepție.
Poetul este mai degrabă un
dionisiac în adorație, căruia îi
place să-și comenteze virilita-
tea cu evlavie, după partitura
„cântării cântărilor” devenită
gamă poetică. Rezultă de aici
o elegantă perifrază lirică, în
cuprinsul căreia chiar gesturile
de protocol erotic contează ca
poezie: „O, norocul acestei
tristeți! Înfrînt/ luptătorul a-
gonizează pe scut. Iată, fără
de margini pustiul pe care/ va
trebui să-l rodești... (Cît timp
mă ajută norocul acestei tris-
teți). Ca și în *Umbră femeii*,
Radu Cărneci „petrarchizează”
cu suavitate și smerenie, răs-
pîndind în strofe fără diferen-
țe de nivel, mîrt, aloe, nard,
miere și alte afrodisiace prii-
cioase sufletului.

Cotele valorice cele mai înalte
ale acestei emotivități sacra-
mentale apar acolo unde adu-
lăția încetează să mai vizeze
strict reperele truștii ale fe-
meii, transformîndu-se în so-
lemnă contemplare a tainei
inaccesibile, ca în excelenta
eglogă *Tăcerea ta asemenea
cerului tăcînd, asemenea.* Alt-
fel spus, un dram de misogi-
nism nu strică niciodată acestei
prelungi lacrimații, căreia, de
asemenea, nu știu cît îi folo-
sesc inițiativele verbale de ge-
nul „răcoare efluviind”,
„mă-ndumnezeiam”, „cathedra-
lă” (cu haș) etc. Alături de
Umbră femeii și *Grădina în
formă de vis*, recentul *Banchet*
rămîne o distinsă ceremonie
lirică, inspirat punctată de gra-
fica Danielei Roja. Cu privire
la posibilitățile de prelungire a
ei, rămînem însă circumspecți
fiindcă, vorba unui poet care
știa totul despre proporții, la
un curcubeu care persistă un
sfert de ceas nu se mai uită
nimeni.

**MARIUS ROBESCU: CLAR ȘI
SINGURĂTATE (C.R., 1972).**
Poezia lui Marius Robescu tră-
iește în momentul de față de
pe urma victoriei pe care cite
o imagine, cu adevărat pregn-
nantă, o obține în aproape fie-
care poezie. Cu cît mai puțin
pitorescă și decorativă aceas-
tă ecuație metaforică, cu atît
mai profundă este poema. O
poezie ca *Așteptarea* nu con-
tează dincolo de secvența figu-
rată a firii înălțate: „Mai
sus de darul tăcerii/ care bine
seamănă cu gîndul/ de a-mi
împleti funia pe corp/ aștepta-
rea dă peste margini, Doamne/
curge precum cleiul pe coaja

pomilor.” Văzută halucinant, o
„piatră înfășată într-o pînză
sîngerie” vorbește despre co-
muniunea materială a lumii în
Întîlnire. Simțămîntul epuizării
terestre a ființei decurge din
imaginea plasticizată a lacri-
mei: „În timp ce plîngeam/
curse un șarpe din ochiul meu/
nu mai lung decît o lacrimă/
zgîriindu-mi obrazul...” (*Curse
și un șarpe*). Exemplele pot fi
mai numeroase. Sînt de subli-
niat însă maturitatea și echili-
brul poeziei lui Marius Robes-
cu mai mult decît originalita-
tea ei, minată, surprinzător, de
unele reinterpretări de voci
contemporane — ca de pildă a-
ceastă *Pasăre*, vai, cît de „ni-
chitstănesciană”: „Înăuntrul lu-
crului tăcerea/ miezul și sche-
letul absolut/ viu pe care se-n-
velește/ carnea trupului știut/
săgetat și tras la mal/ de lu-
mini cu seva clară/ sînge a-
runcînd prin pielea/ ocrotită
în afară/ fața lucie muiată/ de
substanțe în delir/ pasăre tă-
ind vederea/ cu priveliști fără
șir...” O altă minunată poezie,
Plîngere, altfel citată într-o
cronică din *Luceafărul*, amin-
tește de asemenea de poezia cu
gingășii a Gabrielei Melinescu:
„A zăcut de boli în patul meu/
era gol ca un copil sărac/ și
plîngea să-i pun la căpătii/
lapte dulce și miresme de co-
pac/ Tînar mi-a plecat apoi
din brațe/ repede ca fulgul de
zăpadă/ timpurie lacrimă lă-
sînd/ peste ochiul cui a fost
să vadă/ Și ca fumul n-are
trup acum/ iară mersul nu
î se mai știe/ Mîngiere-mi mai
aduce numai/ aripa din nouri
străvezie”.

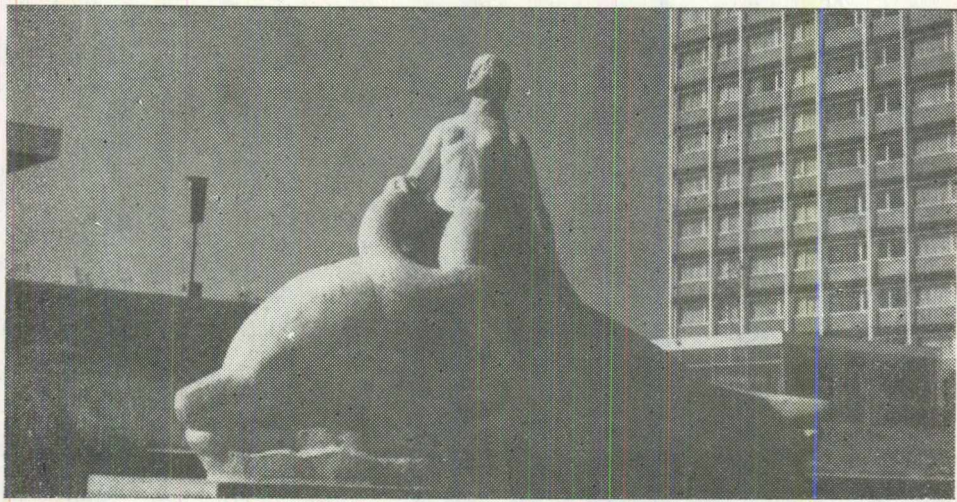
**GRIGORE ARBORE: AUGU-
RALIA (C.R., 1972).** Un orfic
extaziat în fața imenselor pla-
nuri marine este Grigore Ar-
bore în *Auguralia*. Poet de ri-
tual, cu gesticulație de sacerdot
martirizat, el reface destinul
eternului peregrin elin nu din
anecdota, ci din ecurile aceș-
teia. Pulsul calm al invocației,
cursul liturgic al viziunilor
ajung la gravitate și sens prin-
tr-o desăvîrșită tehnică a es-
tompei. La temeiul acestui gen
de lirism se află un senzorial
care se refuză dintr-o foarte
clară *morală* a imaculării, mai
mult decît dintr-o filozofie a
transcenderii slujită sistematic.
Așa se explică, probabil, curio-
zitatea că în țesutul vag, mu-
zical și pur al fiecărei poeme,
apare, aproape fără excepție,
un reper zoologic, consecință
de netăgăduit a disocierii de
ordin moral — repet — pe care
ființa sublimată o preconizea-
ză față cu regnurile coexisten-
te. Iată un scurt bilanț: „Pe
insule reptile verzi/ se-ntînd
sub razele mîntuitoare”, „Pri-
vighetori/ vislește pentru mine/

pe nepătrunse ape”, „un semn
adînc sub care se ghicește/
zbătîndu-se un roșu animal”,
„pe plăji pustii, prin cetăți/
invadate de blinde reptile...”,
„castorii rod conul înalt de
verdeață rămas sub covorul
întunecimii”, „lucește iarăși
cornul unui animal/ în verde-
le crater al codrului”, „Lupii/
strigau răcaciți sub un con de
tristețe/ strînși laolaltă într-un
cerc asasin/ lîngă marea a-
oruptă”, „printre nisipuri/ pîn-
desc încremenite vietăți/ și
arță obosiți sub valuri șerpilor
privighetori ai morții”, după
care urmează strigătul de iz-
bîndă: „în sfîrșit ai ajuns la
răspîntia/ dintre stele și du-
ioasele animale” sau rechizi-
toriul „El/ plînge acum ală-
turîndu-se cu animalele”. Din
fantezia aceluiași senzorial pre-
ocupat de propria lui salvare
spirituală rezultă admirabile
peisaje transluide: „De jur
împrejur într-o masă compara-
tă/ țara de piatră/ lacul stă
sugrumat de verdeață/ spinzu-
rînd de azur în/ enorma amia-
ză”, (*Tinut*) sau „drept călău-
ză răcătului, pe lacul/ de lîngă
îngrăditele grădini un mac
urîș/ zbătîndu-se prin ghețuri
să iasă la lumină...” (*Treptat,
în cercuri alergînd* — aceasta
fiind și o pregnantă alcătuire
parabolică). În tot, *Auguralia* e
un volum de poezie frumoasă,
alcătuit cu o elevată monoto-
nie.

**ION LOTREANU: AICI LÎN-
GĂ CARPAȚI (Ed. Militară,
1972).** Ion Lotreanu face prin a-
cest volum cîteva propuneri
interesante. El vrea să dovede-
ască, împotriva oricăror pre-
judecăți, că sensul angajat al
poeziei este compatibil cu vir-
tuozitatea, pulsul agitatoric cu
modulația stilată a vocii, invo-
cația patriotică cu adorația
edulcorată. Și în bună parte
reușește, fiindcă *Aici lîngă
Carpați* este unul din cele mai

CORNEL
MEDREA

Sirena
și
delfinul



RADU CRIȘAN :

mușcate la fereastra inimii

(Editura „Eminescu”)

Discrete ecouri din poezia tra-
diționalistă interbelică, Beniuc,
Labiș, Sorescu ș.a., ne întîmpî-
nă ici, colo, în volumul de de-
but al lui Radu Crișan, fără po-
tență alterării personalității au-
torului. Tonul direct, confesiv
mijlocește intrarea firească a
lectorului într-un univers ce i
se dovedește apropiat grație
sincerității trăirii, înlesnind
astfel procesul identificării cu
poetul — prezență în multiple
ipostaze în viața cetății. În a-
cest sens mai cuprinzător, *Muș-
cate la fereastra inimii* expri-
mă un perpetuu elan civic —
patetic, dar nu șocant, crez poe-
tic ce se conturează cu nuan-
țări, neschimbîndu-i esența, în
Desen pe o sămîntă de mac,
Umbră tremurată, *Statui*, *Resti-
tuire* etc.: „Drumețule, / să nu
te mire scîrșitului prea tare, /
ziua, cînd spre adîncime m-a-
plecai, / în loc de ape limpezi

și reci / eu îți voi aduce în ciu-
tură / numai arsura Stelei Po-
lare” (*Cumpănă*), sau: „Fîntî-
na cu ciutură veche și grea, / fî-
ntîna din inima mea, / din un-
da-ți limpede și rece ai vrea /
lumea întreagă, însetată, să
bea, / fîntîna din inima mea”
(*Apă vie*).

Permanentă și înaltă, dragostea
de patrie se revarsă larg, într-
un tumult armonios, într-o
serie de poeme, iar certitudinea
concordanței de atitudine cu ci-
titorul îi prilejuiește lui Radu
Crișan un tulburător poem.

Angajat alături de contempo-
ranii săi la făurirea noii istorii
a țării, poetul resimte lucid
participarea înaintașilor, viziu-
ne pe care am numi-o integra-
lă, înscriindu-se, după opinia
noastră, într-o caracteristică a

specificului național de astăzi,
revelatoare îndeosebi în poezie.
De aceea, „Cine-mi va spune,
de unde-o să știu, / dacă spicul
acesta de grîu / nu-i frate / cu
altul rămas, prin vreme, depar-
te, / din lanul acela de grîu /
semănat / cu arcu-n căruță și
paloșu-n briu? / Sau poate, /
venit încă mai de departe, /
descins din spicul, odată bogat /
din care s-au mai aflat / cîteva
boabe, / adormite și oarbe, /
într-un gorgan / lîngă oasele al-
bite / ale unui mare șef get,
astăzi uitat” (*Ochi vrăjit*).
Perisabilitatea omului se con-
vertește în măreție prin meni-
rea de a improspăta continuu
țara, perindarea generațiilor ce
i se dăruiesc generos asigurîndu-
i eternitatea: „Noi sîntem
frunzele: / Rădăcinile și trun-
chiul sînt țara. / Toamna cînd
plutim osteniți spre pămînt /
știm că va veni primăvara”
(*Cartea de istorie*). Mutațiile din
mediul existențial se află într-o
dinamică interdependentă
cu peisajul lăuntric, în ambele
planuri contradicțiile determi-

rafinat „oratorii” din cite au
apărut după *Roșu vertical* al
lui Nichita Stănescu, tipărit cu
cîțiva ani în urmă. Altfel spus,
poetul dovedește cum poate fi
subtilizată și formalizată (în
sonet) o stare civică refractară
oricărui formalism. Rezultă de
aici un număr impresionant de
sonete cu statut desăvîrșit, ca-
re străduindu-se să fie „oca-
zionale” în sens superior, adică
neconvenționale din punctul de
vedere al pretextului exterior,
ajung la maximum de conven-
ționalitate din punctul de ve-
dere interior al poeziei. Voi
cita două strofe de mimetică
barbiană care vînd să nu spu-
nă lucrurilor pe nume, chiar
reușesc aceasta, fiind impecab-
ile de dragul impecabilului:
„Orînduia luminile mai sus / Și
le numea baladă și tărie, / Iar
palma frunzei trebuia să fie /
Azur și pleoapă unui ochi a-
pus. // Pilon de abur, seară și
minie— / În pinza apei tremura
supus, / în timp ce zborul tim-
pului dedus / Creștea ușor în
piatra cenușie.” (*Plopul de a-
bur*). Cînd e vorba de dezbate-
re în poezie, prefer parca chiar
dezbateră, adică modul „pa-
soptist” de a fi al lui Adrian
Păunescu sau cel „gentilic” al
lui Ion Gheorghe.

**ION TUĞUI: CINTURILE MA-
RELUI POD (C.R., 1972).** „Ma-
rele pod” din titlul lui Ion Tu-
gui este în mod real o arteră
nouă de acces spre poezie, pe
care autorul o descoperă cu
aparentă întîrziere. El se înfă-
țișează în acest volum mai
abstract și mai îngrijorat de
soarta lucrurilor pămîntești
decît știa s-o facă odinioară
sau cum însuși ar zice, mai
des „păcătuiind spre cunoaște-
re”. Acest capăt de vers e poa-
te suficient pentru a observa
că primenirea este în primul
rînd de alură, în care privin-
ță poetul a căpătat vizibil a-
plomb și morgă de cugetător.
Discursul său a devenit sen-
tențios („Trebuie să fiu al cui-
va / așa cum slăbiciunea este
a tuturor”, sau „Poate că totul
începe cu mine”, sau „Fiecare
din noi ține de mai înainte / Un

nume ce poate fi și cel mai
bun”) fără ca poezia să iasă
pretutîndeni biruitoare.

Unele „aserțiuni”, din pricina
prea savantei împletoșări, a-
jung să producă chiar efecte ri-
zibile, nescontate de rostitor:
„Ni se îmbracă pruncii pentru
eternitate” sau „Daimonion re-
toric pogora în femei” sau...
Dar tot din această nouă con-
centrare verbală se nasc răzle-
țe perechi de versuri princiare:
„Epave, epave lasă în țărîna
umerii mei, / Pinze înșelătoare
ăsterne răsăritul” (*Cîntul cu
păsări*), sau „Vai, nu cupole
munții cresc / Și vinovate, că-
tre ceruri / Ci pîlnii de trompe
reci / Strivite spasmic în-
tre gene...” (*Anatomie, VIII*).

Rămîne ca degetul ce urmează
a fi dus la timp să nu pro-
ducă prea multă zarvă în aer.

**VASILE ZAMFIR: BUCURII
COTIDIENE (Eminescu, 1972).**
Prezentat la debut cu ceremo-
nioasă amicalitate de Nichita
Stănescu, Vasile Zamfir se re-
înfățișează liric cu această cu-
legere, în care nici un vers nu
lasă să se întrevadă setea de
performanță. Stenic cu gesturi
romantate, declarativ cu ex-
pansiuni sufletești supuse pro-
zodie, poetul rămîne credin-
cios „bucuriilor cotidiene”, ex-
primate cu claritate și inocen-
ță. Avem de-aface, în fond, cu
un poet de stirpe benicliană,
mai puțin patetic dar adeseori
convingător: „Hei, caii mei,
năprasnicii mei cai, / Potcoave
de argint și chihlimbare, / Să
țină pînă la crîșmele din rai, /
La care potcovar găsi-voi,
oare? // Ce tineri ați rămas voi,
caii mei, / Ce tînar joc în ha-
muri, în calești, / Doar călăre-
țu-i nins de anii grei, / Voi —
caii mei, voi — visuri tine-
rești!” (*Năprasnici, caii*). Nu
atît în acest citat, cît în restul
poemelor, corectitudinea dis-
cursului poetic se cere înlocui-
tă cu altceva mai „nesăbuit”,
mai, „nespus”, — mai impre-
vizibil. Fiindcă versurile nu tre-
buie lăsate să decurgă numai-
decît unul din celălalt.

AL. PROTOPOESCU

mea”... etc.), izbutind versuri
onorabile, deseori întrunind a-
tributul delicateții: „Mi-i ini-
ma tristă de tăceri care dor /
ca o vioară cu strunele rupte,
/ dar care-ar cînta din corzi ne-
văzute, / de te-ai apropia, tu,
s-o mîngîi ușor” (*Cînd tu lip-
sești*).

Comunicarea directă, ca formu-
lă poetică, ridică, mai ales azi,
serioase dificultăți, datorită în-
delungatei sale tradiții. Pentru
Radu Crișan ea se confirmă
fertilă. Totuși, cînd imaginația
este înăbușită, riscurile plati-
tudinii aflate la pîndă se ivesc
în mod inevitabil: „Și dacă-n-
tr-o zi privirea-ți, cuvîntul, / iu-
birea ar fi să mi-o spună /
mi-ar face de-oțel, puterea-mi,
avîntul / și munca mi-ar fi îm-
plinită cu cîntul...” (*De-ai ști*),
sau: „Le-am strigat, apoi, cu
răzvrătire în glas: „Treziți-vă,
odată, că nu-s de pripas...”
(*Te-aștept*) etc.

Dar, în ansamblu, volumul
Mușcate la fereastra inimii cer-
tifică un timbru distinct, cu so-
norități limpezi — care pot con-
stitui preludiul unei împliniri
autentice.

FLORIN PIETREANU



Cărțile de poezie ale lui Florin Mugur se hrănesc nu o dată din iluzia unei anumite echivalențe între tensiunea lirică și dezbaterea „explicită, patetică, neocolită de concepte” (Lucian Raicu). Acest poet extrem de cultivat și de fin, mereu neliniștit, este unul dintre absolvenții celebrei „Școli de literatură Mihai Eminescu” (colegii lui, cu un destin inconfundabil, se numesc: „Nicolae Labiș, Ion Gheorghe, Gheorghe Tomozei, Mihai Negulescu, Doina Sălăjan...”) pentru care căutarea unui mod poetic nu are sens în afara unui mod de existență.

Aspirația spre zonele pure ale lumii, paralel cu evadarea în spațiul nu mai puțin imaculat al mitului sînt cei doi răspunsuri posibile care aparțin mai întîi conștiinței sensibile a omului Florin Mugur. Poetul are puterea și modestia, dar și orgoliul de a rămîne, de aceea, de multe ori, în umbră. Pentru că, deși un meditativ, adesea nostalgic, adesea patetic, nu un poet care a văzut „cu ochi halucinanți și mistuiți lăuntric” idei este Florin Mugur, ci un om fascinat de miracolul vieții. Dacă este acest miracol și al poeziei, atunci, vrea parcă să spună Florin Mugur, el n-are nici un merit. El a avut doar încredere în acele stări, ale vieții, de basm, de mit. Și atît. Se înțelege că principalul aspect coagulant al unei astfel de poetici, slăbiciune și calitate, nu poate fi decît **luciditatea**. Prin ea, pornind din direcții contrare, se explică dar și unifică încercările lui Florin Mugur (evidente, în proporții egale, și în „Mituri” și în „Destine intermediare” și în „Cartea regilor”) de a introduce mitul în existență sau de a ridica existența la mit.

În primul caz rezultatele nu sînt întotdeauna dintre cele mai fericite. Prea mulți „cai îngălbeniți” sînt strigați pe nume din „basmele altora”. Prea mulți zei sînt invocați sau convocați pentru a participa la dezbatere uneori aride, într-un „olimp strîmb, mijlociu”: Jupiter, Dionysos, Pluton, Marte, Apollo, Minerva, ș.a.m.d., așa cum prea multe personaje din mituri, istorie sau din cărți sînt chemate ca martori: Oedip, Manole, Sfînul Ioan, Elena, Iuliu Cezar, Brutus, Alexandru cel Mare, Hamlet, Horatio, Falstaff ș.a.m.d. Totuși, cîteva fragmente, cîteva poeme izbutesc să ne convingă că drumul acesta rămîne încă deschis, plin de surprize, pentru lirica lui Florin Mugur. Ob-

sesia neîmplinirii, a neputinței, lupta cu mediocritatea sînt magistral concentrate în mitul lui Jumătate de om călare pe jumătate de iepure schiop: „Cineva și-a rîs de el / și i-a dat / o jumătate de iepure schiop, / să colinde lumea călare. / Alerga repede / că ajungea întotdeauna / unde nici nu apucase / să se gîndească”. Jumătate, existență imaginară tragică, este jumătate pentru că îi este „fică de tragedie”. Frica lui de a se „fixa” este frica de a lua lucrurile așa cum sînt: „Frica din care se pot naște zeii / frica din care pot să plece zeii / ca din Olimp”. El trebuie să alerge mereu: trece „descumpănit / printr-o pădure de bubuituri. / Se termină fiece pas în zorile / celuilalt pas”. Dar mitul lui Jumătate este mult mai complex. El tinde să ia, ca semnificații, proporțiile unei replici la „omul comun” al lui Nicolae Labiș.

cronica poeziei

În general, acțiunea lui Florin Mugur de a reduce mitul la probleme de existență, este una care se petrece în lumina prea puternică a unei lucidități stîngenitoare. De aceea, cealaltă direcție, de acceptare a existenței ca un basm este și una care vizează, simetric, mai ales zonele mai adînci, halucinante ale sufletului. E un fel de „revers al medaliei”, și lucidității i se opune tot cu... luciditate obsesia unor elanuri, ecouri ale unei vîrste așa-zise „fără minte”: „Dacă aș face o mișcare, aș pluti. / Vara, pămîntul e ușor galben. Vara / și morții mă iubesc: se duc / încet, lăsînd țărîna răscolită, / ca un cer trist / cu goluri mari de aer”. Mit în mit, iubirea este întoarcere în copilărie: „După ce ai plecat, a mai fost / o săptămînă fericită. / Poate mă visa un copil. / Poate mă lua de mînă / și-n fiecare zi mă cobora / în amfiteatrul de nisip decolorat / de lîngă marea-n ianuarie”. Un portret al unei adolescente izbutește să ne sugereze aceeași atmosferă de basm, de miracol: „E o alcătuire de lemne prea subțiri, / de unghiuri, de penumbre — nu știu de loc, e-un aparat de zbor / căzînd mereu în goluri dulci; / m-apropii / fricos, lovînd-o / cu aerul meu părăsit. / ... Ea spune uneori că viața ei / s-a terminat la treisprezece ani. /

Și că trăiește anii de după moarte. / Doamne, / trăiește. / Doamne, / am s-o iubesc, e sigur, / murînd și năucit și fără noimă...”

Libertatea aceasta de a ridica existența la starea de mit, Florin Mugur, poet lucid și riguros, o obține probabil cu un efort. Mai firesc și mai lesnicios decît un copil sau un poet trece Valter prin viață, ca printr-o pădure nesfîrșită de simboluri. O carte mai recentă a lui Florin Mugur, „Aproape noiembrie”, ne vorbește în zece poeme dintre cele mai pure, de o frumusețe incredibilă, despre această „libertate curioasă” a lui Valter. În aceste poeme regăsim, într-o expresie originală, aproape toate temele lui Florin Mugur. (Lucru nou: în locul unor concepte sau abstracții — un univers poetic extrem de concret și, prin aceasta, mai misterios, mai plin de neprevăzut). Valter este copilul pur: „arată cu degetul crinul care-a crescut nepotrivit printre flori grosolane... Se ține cu privirea de crin și două aripi foșnitoare îi cresc pe umeri și se-nalță încheind rotiri cît o lacrimă tot mai sus, deasupra grădinii.” Valter, colecționarul de ace de siguranță, este și poetul care poate să pară nebun cu preocupările lui de a face ca „lumea să devină una, să devină de înțeles”. Pentru că, și poemele nu sînt, uneori, decît niște „ace de siguranță” pe care poetul le visează imense „înălțîndu-se noaptea de la pămînt și pînă la lună, nelăsînd frunzele să alunecene sus, copacii să plece, neîngăduind ca țările și orașele și casele albe și tot ce ne adăpostește și ne îmbracă să se desprindă de pămînt...” Frica și neputința despre care vorbesc poemele cu „Jumătate” primesc tot prin Valter, firesc, o replică. Deoarece el este și întruchiparea bărbatului, a curajului: „Cineva îl împinge din spate pe Valter. Iar el se duce așa înainte, se duce într-o doară spre foc și rămîne privindu-l. De unde ai căzut, focule, fiul meu? Îți risipești fără rost semințele în vînt. Ce cauți aici, cu cămașa ta roșie udă de lacrimi? Ce cauți, cu părul tău roșcat? Cu barba ta roșcovană, în care dorm țîntarii?... Și Valter calcă îngîndurat pe lemnele care ard și trece prin flăcări și se-ndepărtează încet”.

Tot Valter este și Prințul, simbol al generozității: „Și se făcea că gîlgea un rîu de lapte... Curge lapte pe firele ierbii și curge lapte pe trunchiurile lucioase ale copacilor și păsările abia mai zboară, de parcă ar despica anevoie cu piepturile valuri de lapte... Vine și adolescența, năucă de parcă a pocnit-o cineva în creștet cu un crin. Dați la o parte cu muchea palmei fluturii care s-au pus pe fața laptelui — și beți. Așezarea e un delir de gîtlejuri însetate, de pocnete de găleți sprintene. Vine Valter, vine prințul zdrențuros al laptelui”. În sfîrșit, Valter este și ipostaza reală a celui duh, Jumătate, care „tropăie cu copitele blînde prin copilăria oamenilor mari”.

Adunate sub un titlu semnificativ, **Interludiu**, poemele despre Valter ilustrează deopotrivă un mod poetic și un mod de existență. Un poet, ne spun ele, trăiește și se comportă de parcă s-ar afla „închis într-un basm”, el, care trebuie să găsească o ieșire și pentru ceilalți. Iată o problemă la care caută un răspuns toate cărțile lui Florin Mugur — acest „fantast moderat”, cum l-ar numi G. Călinescu.

NICOLAE MOTOC

facsimil

Infuzia fatală

*Pîndită de diluviul care în ea se izbate
Ca ceu-nchis în teaca unei săbi,
Săculă de alitea dezastre de corăbii
Strivite-n labirinturile mării,*

*Ținînd în echilibru o faună feroce
Care-i devoră afa sporînd-o cu schelete,
Mormînd ciudate ambarcații bete
Cu prefăcuta și solemnă-i voce,*

*Cu un colan de argătoe azur
Mi-a-mpodolit visarea temerară,
M-a pîrjolit cu uriasa pară
A unui foc intranzigent și pur.*

*În patul ei cu legănări de arcă,
Pe blînde lăspezi de lichid parfum,
M-am odihnit după cumplitul drum,
Orbit de vijelia ce-o încarcă.*

*Am rătăcit prin nesfîrșita sală,
Prin amfiteatrul algelor, rotund,
M-am prăbuit ca un delfin la fund
Și am sorbit infuzia fatală.*

martie 1973

Birgil Teodorescu



carte de învățătură

Fii mai ales ca zăpada supusă
ce albește sprinceană
fii griul ce-nverzește podeaua
îatacului, mama coconilor
dar și a păgînului
ce-i zidește în făina de crin
a numelui tău.

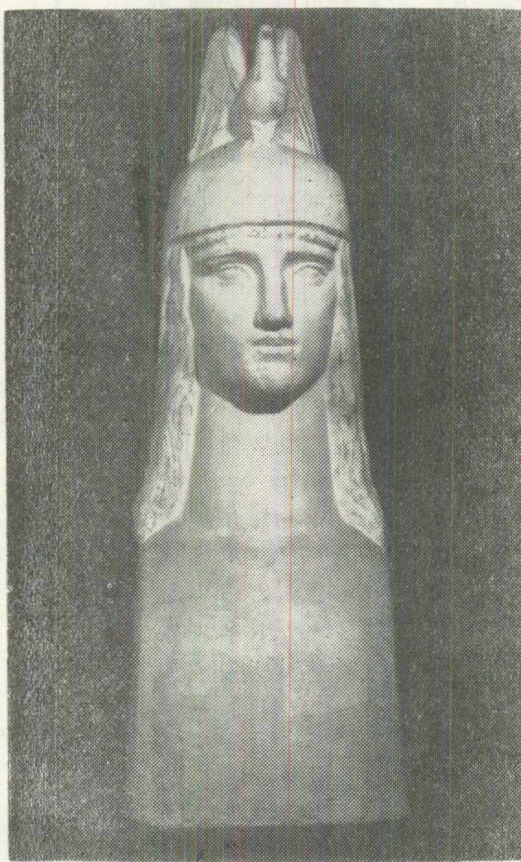
Fii untdelemnul ce hrănește oglinda
noptii de veghe, lumină dîmîcată. Fii
presimțire a toamnei
în jumea
ce seamănă cu cuhnia ta
cu blide strălucitoare,
tu, potir pîlpîind și în moarte
alături de buza potirului meu
cu vin vinovat!

Acestea se pot citi întocmai
cum mai sus s-au scris
în cartea cu Învățăturile
lui moș Basarabă
către femeia lui
cu nume de-l uitat...

cîntec

Trei surisuri își desfăce
ca un ceas cu trei capace,
o lealea cu carapace
ori cutia, cu tutunul
de-l îmbată pe nebunul.
Ea tirăște, din cochilii
adiere de vanilii
de parcă s-ar fi născut
în carafa cu năut,
în borcanul cu șofran
ori în mărul ionatan
lălăindu-se-ntre simburi
ca pe de garoafă scînduri.

Blestemată pururi fie
fata din copilărie,



● CORNEL MEDREA

Pacea

roșcova armeanului,
cafeaua băcanului
piersica —
biserica
portocala
de mi-a luminat școala,
fata regimentului
și a corigentului,
nutreț pentru ingeri.
și palide plîngeri...

ceramici

Priveliștea împietrește,
ceașcă de China
în care se străvăd nervuri secrete
dire de nisip,
mumificate pe care se frînge
mîna mea ca pe gîtul femeii
traversat de vene albastre
ca de Eufrat...

arpegii

PUTEREA SOARELUI

Căutînd zăpada adormită în-
tr-o ureche de scoică neagră,
îm descoperit, în nisip, ine-
ul călătorului Ulișse. Crezu-
semn, de departe, că este o o-
glindă acolo, atît de tare și de
intens strălucea. Acum îl am
în palmă, masă inertă, de lut
pietrificat, ici și colo doar
îvîndu-se neașteptat metalul,
ca o pupilă albă. Am îndepăr-
tat cu grijă învelișurile înșe-
lătoare pînă cînd argintul a

rămas neted, înnegrit numai
de fumul timpului. Patina...
Să-i las orgoliul bătrîneții, mă
gîndeam, misterul veacurilor
dispărute fără cunoștința cu-
vîntului adio.

Era o zi de iarnă, cred, dar fără
urmă de zăpadă, griul cuprin-
dea tot mai mult, pînă spre
marginii, cerul, suia cu volup-
tate zidurile, învăluindu-le,
estompa negrul patetic al
trunchiurilor, chiar și marea...

ION NEGUREANU

mă las furat oglinzii

Ai vrea să-mi fie pleoapa al vremii stăvilă,
Pe volbura de patimi să cadă bruma sacră?
E-n ochiul meu prigoană, e oare sterp, hilar,
Și-ntreaga-i ctitorie îți pare-o biată arcă?
Dar el îți e capcană și-ademenirea lui
N-o vei putea ucide chiar dacă-n ură-o fereci
Căci tu-l vizezi iar mie — icoana care nu-i
Decît văpaia cărnii îmi va rămîne-n veci.
Mă bîntuie migala rîvnitei întregiri
— Un țipăt spart de boltă înfrîntelor dureri —
În vraja ta se leagă nu spor de amăgiri
De șoapta mincinoasă chiar dacă tu nu-mi ceri.
Mă las furat oglinzii cioplite din nesomn
Și îți arunc pe umeri hlamida mea de domn.

doi crini trufași

Cînd umeda lumină va curge peste noi
— Doi crini trufași cu suflet împrumutat și
rece —
Vom înceta iubirii să-i fim niște strigoi
Căci, tainic, peste tîmple doar marea ne va
trece.
Nu mi-e viclean cuvîntul ci poate numai stîns
Și pentru-atîta vină tu crezi că-i demn de hulă?
Un alt vinat voit-am, prea nobil și distins
Să-și lase strălucirea în lancea mea credulă.
Dar nu regret eșecul... Trofeul morții e
O glorie ușoară ca roua de pe iarbă
Ce-și cată izbăvirea în propria-i beție:
Rămîne rădăcina chiar după bruma oarbă...
Ceva nedeslușit — un fel de promoroacă —
Îngreunează ramul de patimă săracă.

dac-a ocară

Sălcii e-așu
Doar n-o să

Să facă gin
Vulgara pof
Asupra măr
Dac-ai zvîrl
Ai fi numai
Și-un ghiol
Ce se adă
Cu pinzele
Ți-o trage d
Îți tulbură
Îți irosești,
Și timpul te

îți cr surpa

Îți cruț sur
Căci tulburi
Și rîvna sal
Să mă pătru
Mi-e trupul
Durerea vol
Iar tu zîmb
Cu bra
Zădărnicești
Prea bine!
(Tot țărnu
Talazul ce
Ucid-mi o,
Să-și fie azi

Ajunși la gară, se amestecară în
mulțime, trenul avea o întîrziere
de cîteva minute, plimbîndu-se de
la un capăt la altul al peronului
și privind în lungul liniilor pă-
reau că vor să întîmpine pe ci-
neva care și-a anunțat venirea
telegrafic sau telefonic, Elena pre-
simțea că Miron se află în tre-
nul așteptat — uita că neobosita
ei presimțire îi dăduse tîrcoale în
fiecare zi — și-l închîpua în com-
partiment pregătindu-se pentru
coborîre, era liniștit, îi scrisese
fără îndoială despre această in-
tîrziere, fusese internat într-un
spital pentru o fractură suferită
în ultimul moment sau pentru o
operație simplă, era sigură că o
prevenise, dar scrisoarea se pier-
duse pe drum. Poștașul cartierului
— un bețiv neîntrecut — distri-
buie scrisorile după cum se nime-
rește, apoi cei ce le găsesc în cu-
tiile lor le duc destinatarilor, da-
că plouă merge prin mijlocul
străzii, îi place foarte mult să se
răcorească, cînd geanta i se um-
ple de apă o răstoarnă într-o ri-
golă, oricum adresele nu mai pot
fi citite, de ce să mai care atîta
greutate? are noroc că în zilele
de trezie e un poștaș fără cusur,
proaspăt bărbăierit, politicos și
îndatoritor cu toată lumea și oa-
menii, văzîndu-l astfel, rup re-
clamațiile compuse cu o zi îna-
inte. Chiar dacă o mințise în acea
scrisoare, Elena era gata să-l ier-
te, orice s-ar fi întîmplat — o le-

gătură cu o femeie sau altceva —
putea să dea totul uitării, bărbă-
ții cad cu ușurință victime fe-
meilor versate, în loc de repro-
șuri ei ar trebui să primească
laude cînd scapă din mrejele lor.
În acea mulțime, copilul simțea
nevoia firească de a vorbi cu ea,
tăcerea mamei îl făcea să se sim-
tă ca un rătăcit, priviți de la înăl-
țimea ochilor lui, oamenii păreau
pe un peron arhiplin înspăimîn-
tător de înalți și atît de absorbiți
de gîndurile și de discuțiile lor
încît nu le-ar fi venit greu să-l
calce în picioare, îl puteau face
una cu pămîntul, sau îl puteau
prinde într-o mînă și, dacă dege-
tele se vor îndura să nu-l stri-
vească, se va trezi aruncat în
mijlocul unei lumi necunoscute,
fără ochii și rochia mamei, ceea
ce ar echivala cu moartea. Din
cînd în cînd, îi atrăgea atenția
asupra lui, îi puneau întrebări,
obișnuitele întrebări, Elena însă
nu-l auzea, nu-i simțea înțeleș-
tea aproape spasmodică a palmei
în palma ei inertă, înfricoșat de
singurătate, Adrian strînse ochii
sigur că pentru el nu mai există
nici o scăpare și că va fi terciuit.
Nu i se întîmplă nimic și, mai
tîrziu, ridicînd ochii spre ea, îi
văzu ovalul alb al feței aplecat
spre el și-și recăpătă dintr-o dată
siguranța obișnuită.

Apoi se așezară pe o bancă lîngă
niște țărani îmbrăcați pe acea căl-
dură cu cojoace lungi de oaie și

vorbiră despre Miron, ce putea ea
să vorbească despre Miron cu A-
drian? evocau diferite momente
din viața dusă în comun, în tot acest
timp țărani au mîncat nepăsători
brînză, pline și castraveți, doar
înverșunarea cu care mușcrau din
castraveți necurățați de coajă
trăda energia pe care trupurile lor
imense o păstrau ca niște rezer-
voare capabile să comprime la ne-
sfîrșit.

Elena nu-și găsea locul, nerăbda-
rea ei era pe punctul de a atinge
limita maximă, din minut în minut
se ridica și se ducea pînă la mar-
ginea peronului, de acolo putea
să vadă mai curînd ivirea trenu-
lui care, în cele din urmă, apără.
Acum știa ce are de făcut, în săp-
tămînilor de așteptare învățase
unde anume trebuie să stea pen-
tru ca să-i vadă pe toți cei ce co-
boară, în primele zile alergia pe
lîngă vagoane de la un capăt la
altul al garniturii, tot timpul i se
părea că-și zărește bărbatul la
cîțiva zeci de metri de locul în
care se afla, comisese nenumărate
greșeli, uneori strigase după oa-
meni a căror înfățișare nu adu-
cea nici pe departe cu a lui Miron,
de fiecare dată se întreba cum
de fusese în stare să-l confunde cu
indivizi mai grași sau mai mă-
runți, mai bătrîni sau mai tineri,
astfel de confuzii o speriau, în
mintea ei căpătau semnificații su-

perstițioase. Apucîndu-l pe Adrian
de mînă, se grăbi să ajungă în
prejma ușii înguste pe unde toți
călătorii vor ieși, un ceferist bă-
trîn și, după toate aparențele, cu
grave defecte de vedere, se pos-
tase acolo și, păcălit de vinzoleala
mulțimii, începuse să mormăie:
„Biletele, vă rog! Predați, vă rog,
biletele de tren!”
De îndată ce trenul opri, pe scă-
rile vagoanelor apărură cei ce do-
reau să coboare, în vreme ce călă-
torii de jos păreau că vor să ia
garnitura cu asalt, se înghesuiau
cu fețele încruntate și trăgînd du-
pă ei mari valize, nici unii nici
alții nu reușeau să înainteze cu
vreun pas, curgeau înjurături și
invecive.

Trenul staționa trei minute —
timp mai mult decît suficient pen-
tru ca cei ce vor să urce să schim-
be locurile cu cei ce călătoriseră
pînă aici — dar trei minute în-
seamnă extrem de puțin în cazul
unui tren sosit cu întîrziere.
Această scenă i se părea Elenei
brutală și absurdă, întreaga nerăb-
dare i se preschimba într-un to-
rent de revoltă, prea mare pentru
puterea ei, părăsindu-l pe Adrian
se aruncă spre una din grămezile
care blocau scările și, într-o por-
nire disperată, începu să lovească
cu poșeta în stînga și în dreapta,
„Lăsați-i să coboare! Lăsați-i!”
striga ea cu o voce care nu reușea
să se ridice deasupra vacarmului,
umerii drepti și grumajii încor-

dați nu simțeau nici pumnii n-
nici loviturile de geantă și,
înainte ca cineva să fii reușit
coboare sau să urce, trenul se p-
în mișcare; în vreme ce ușile
întau cu iuțeală, grămezile de
meni mai rămaseră o vreme
chegate, apoi se desfăcură fr-
unii, așezați pe valize, pocneau
ciudați din degete, alții, mai

fișe de roman (II)

T R

femei, plîngeau, cițiva, desmet
prea tîrziu, fugeau după ulti
vagon, alții se îndreptau spre
rourile stației pentru a le sp-
geamurile.

La întoarcere, femeia îl găsi
Adrian plîngînd cu bărbia în p-
— Credeam că ai plecat cu tre-
spuse el printre sughițuri.
— Taci odată! Taci cînd îți sp-
Copilul nu reușea să se ab-
sughița din adîncul pieptu-
„Taci odată!” cereau buzele

a un fum ușor și viclean. atina — abandonarea în me-
ncolia uniformității. Și nu
a ceață, nu, nici absență a
minii, nu, nici legănare a
ngurătății, nu! Nisipul foar-
gri nu mai era nisip, ci o
ărimătură de rocă obosită;
unecam pe suprafața mișcă-
are a fumului eliberat din
ăpul materiei. Dar era un
m tinăr și suitor; din toată
eastă desprindere a anotim-
ului de trecut doar un gră-
ite de gri se va fixa pe cine
ie ce înel sau piatră și mîine
m crede că este un semn de
oblețe acesta.

itezătorul care a hotărît
lăturarea patinei de pe
mentele de artă, spre panica

bătrînilor slujitori ai amorțe-
lii, cred că a stat și el, un
timp, în mijlocul naturii co-
plesită de gri, așteptînd să
vadă continuarea acelui lung
moment... Și l-a văzut: încet,
încet, soarele, ca o pupilă albă,
a început să lumineze — ju-
mătate de orizont strălucea
triumfal, jumătate mocnea în-
că, în apatia griului. Pînă
cînd vederii i-au fost restituite
culorile, toate culorile mai
proaspete parcă.

Priveam cum nisipul redevine
nisip și marea, cum sub ra-
zele tot mai puternice inelul se
întuneca tot mai mult, cum,
vai, își pierdea, încet, încet,
umbra. L-am întors în fel și

chip, dar degeaba. Am înțeles
atunci că, dacă umbra ne tul-
bură peste măsură, absența ei
ne poate înspăimînta, fiind un
semn al marii inerții. Că nu-
mai lucrul viu răspunde ast-
fel luminii, desenîndu-și în
spațiul ei o formă de atins.
Cu teamă și nu prea i-am în-
lăturat inelului masca. Ei, si-
gur, da: o fișie de umbră se
așternu deodată. Atingîndu-l,
soarele dădea viață miilor de
pori ai metalului eliberat. Îl
făcea să respire ușor, ca și
cum Ulisse, umblind hai-hui
prin lume de dragul întoarce-
rii, tocmai l-ar fi pierdut.

CARMEN TUDORA

vîrli

ul cu care te cuprind?
n cuvîntul ca pe un clown
la gală
ri, măscări ca să aprind
or ce-au năvălit în sală!
il aș cuteza să-ntorn
pe-ntoarcerile mele;
l împuns cu zvon de corn
algia talazelor rebele.
re abia plăpîndă
n catarge de nuiete
iul nopții? și ce pîndă
cu dansul ei de iele.
trea de taine numărate
nă pe un răboj, cu toate.

tainei

inei iubirea proslăvind
ul, obîrșia-mi desferec
ă dacă o spulber, tînd
ina atingerii de sfere.
meric ce-nchipuie înadins
n somnu-mi scorburos;
vnic; Trufia te-a incins
i aru-i de prisos.
ea cu care te-am deprins?
ele de tine te alungă
acă și lui se dă învins
din furia-i năîngă)
desferecă păcatul,
doar sieși împăratul.



● CORNEL MEDREA

Tors

LIVIU CĂLIN

de amicitia

Sînt întîmplări care prietenului
meu

i se repetă zi de zi

și mi le povestește, ca și cînd
l-aș invita

să le vadă de sute și sute de ori
același film pe ecranul

peretului din camera
așezată cu fața spre miază-zi

și mirosind de ani și ani a flori
ucise

între cărți, uscate pe masă.

Dar ascultați ce-mi spune
și eu îi răspund caligrafic de

sărbători

fiindcă m-am obișnuit cu el
de douăzeci de ani, de cînd

mi-a dăruit

fotografia lui în chip de

brigadier pe viaduct

și eu, idee scumpă de prieten,
am așezat-o în ferparul din

ramă.

„Pe masă văd ochii unei arme
de vînătoare —

roșii în vîrful țevilor

lucitoare —

în spate am fereastra și-n față
oglindea rotundă, enormă

lentilă,

în care stau nemișcate cîteva

fețe

mereu zîmbitoare.

Deasupra spînzură, uimire a

noptii

brațele lămpii cu scoicile ei

transparente

unde vin și dispar stele

rotunde de mare;

și ceasul, uitasem

sună mereu la ore fixe

ca într-o primărie unde

bătrînul grefier

deschide două sau același din

vechile lui dosare.

Chiar dacă nu privesc în jur
ascult vocea păpușii

de celuloid

sau a maimuței breloc,
agățată de-o cheie și atunci

repede

se descheie

nasturele de la gît,
pentru orice eventualitate.

Nimeni nu-mi spune

că trebuie să desfac valiza din

gînd,

simplu divertisment,

unde la „fapte diverse“

voi afla că un oarecare

personaj

acum cincizeci de ani

a cerut să fie condamnat la

moarte

numai că soarele bătea în

în camera lui

dintr-o singură parte“.

Și eu trebuie să-i scriu iar,
doar mîine se termină anul.

se spune

În piață, se spune,
a fost găsit trupul visului meu

pe care-l știam rămas

în casa bunicilor miopi,
undevea lîngă parcul

adolescenților

din orașul care-și potrivea

ceasul

după cocoșul primarului.

Vestea mi-au adus-o două

fantoșe,

Așa cel puțin arătau oamenii

veniți azi dimineață la ușă

cînd somnul încă nu se

sfîrșise.

Am auzit și cîinele vecinului

urlînd

sub fereastră

unde spînzura nu știu ce gînd

semăna cu trupul visului meu.

nei, îndemnul și-l adresa și ei,
iar fără nici un folos, plînsul o
odidii.
icandalul iscat în gară căpătă o
mploare neașteptată, fură sparte
îteva ferestre, iar un impiegat
ăre, mai devreme și neștiutor,
enea de acasă pentru a intra în
ură, mîncă o chelfăneală zdravă-
ă.

țile clădirii: „Tovarășii călători
sînt rugați să-și păstreze calmîta-
tea! Acceleratul a fost oprit la pri-
mul semnal. Călătorii sînt rugați
să se îndrepte într-acolo pentru a-l
lua. Persoanele care au condus pe
călători la tren sînt rugate să co-
boare din vagoane... Trecerea pes-
te linii... hîrțile... bilete... amen-

mină — era de datoria lor să su-
pravegheze totul pînă la sfîrșit —
în cîteva clipe peronul rămăsese
pustiu, și sala de așteptare pustie,
de curiozitate alergau și cei ce aș-
teptau alte trenuri, și mulți cefe-
riști, fețele celor obligați să stea
la aparate arătau jalnic, ca și cînd
trenul adus la nemișcare ar fi în-
semnat o minune căzută din cer ei
își mușcau mîinile de necaz că
nu-i pot urma pe fugari, un slogan
feroviar — „Accidentul se pro-
duce într-o clipă, iar anii de în-
chisoare trec cu foarte multă înce-
tineală!“ — îi țintuia cuminți la
locurile lor, impiegatul molestă,
după ce-și consultă cu atenție
ceasul și văzu că mai era pînă la
intrarea în tură, apucă și el în
urma tuturor, fiind iute ajunsese
mulțimea din urmă și, căutîndu-i
din ochi pe cei ce-l martelaseră,
le punea piedică cu o îndemînare
și o eleganță desăvîrșită, astfel
încît mulți își plătiră violența prin
ușoare răniri, pantaloni ruși în
genunchi și haine mînjite de pă-
cura ce îmbiba traversele — calea
ferată fiind traseul pe care se în-
șirau.

Pînă cînd mulțimea ajunsese acolo,
călătorii care nu reușiseră să co-
boare în gară părăsiseră vagoa-
nele și, traversînd o lizieră de sal-
cîmi, ajunseră la șosea. Fugind cu
dificultate pe pietrele terasamen-
tului și pe lîngă trenul în care oa-
meni transpirați și răgușiți de a-

- tîta țipat se cățarau cu greutate
din pricina scărilor înalte, Elena
începu să-l strige pe Miron, se o-
prea în dreptul fiecărei ferestre a-
semeni femeilor care, imediat după
război, își strigau bărbații aler-
gînd paralel cu vagoanele venite
fără nici o ordine de pe front. In-
sistența ei provocă batjocura ci-
torva grupuri de tineri care ri-
deau cu gura pînă la urechi și
urlau în cor, odată cu ea, numele
celui căutat, Elena înțelese în
sfîrșit că cei ce voiseră să co-
boare coboriseră în clipa în care
trenul plecă definitiv — miliție-
nii, ceferistul bătut și ceilalți flu-
turau batistele sincer mișcați de
despărțire — ea trecu liziera și,
ajungînd la șosea, îl zori pe A-
drian. Voia să sosească acasă cît
mai curînd, în orice caz înaintea
lui Miron.

Prinseră un autobuz în stația din
piața gării și tot drumul rememora-
visul din noaptea trecută, mun-
cîndu-se să-l dezlege. Se făcea că
era la biroul ei, efectua niște cal-
cule și deodată cifrele începură să
capete înfățișări omenești: toți unu
deveniră bărbați înalți, cu șepci
englezești demodate trase peste
s p r i n c e a n ă, îmbrăcați în
r e d i n g o t e lungi strîse pe
trup, în femei necăjite și pro-
lifice se transformaseră sub ochii
ei treii, pătării în persoane foar-
te importante arătîndu-și obrazul

prin sticla mașinilor iuți, în par-
șivi și înșelători cîncii, șesarii în
scandaloase cocote, în tineri îm-
berbi și fără căpătii șeptii ș.a.m.d.,
o lume diversă și fremătătoare în
care se pregătea să pătrundă, cînd
un jet de sînge îndreptă împotriva
ei o trecătoare grasă și alunecoasă
ca o sepie, născută dintr-un opt,
luîndu-i vederea; zadarnic încer-
case ea întreaga noapte să-și smul-
gă vâlul roșu ce i se lipise pe față,
cîntă dimineața nu reușise, chiar
cîteva minute după ce s-a trezit
de-a binelea n-a reușit să-l înlă-
ture, toate lucrurile ce-i cădeau
sub ochi le vedea tîvite cu roșu.
Sînge înseamnă veste, o veste aș-
teptată — își traduse ea imediat o
parte din vis, dar oamenii născuți
din cifre? nu știa ce semnificație
aveau ei, i se părea îngrozitor de
greu să caute înțelesul unui vis
care putea fi semnul unei neno-
rociri sau al unei bucurii, pentru
zilele de așteptare pe care la trăia
era imposibil ca el să nu anunțe
ceva, dar ce anume? ce? se sim-
țea pregătită să înfrunte orice, nu-
mai să știe, să fie prevenită — în-
tre timp coborîse din mașină —
așadar o veste, „O să văd eu!“ își
spunea pentru a căpăta curaj, a-
tunci înțelese cu limpezime, a-
proape material, ce distanță dure-
roasă desparte niște cuvinte de în-
curajare de curajul însuși.

NUL

de EUGEN LUMEZIANU

țiva milițieni veniră
grabă pentru a-i calma pe în-
erbințați, erau și ei îmbrînciți,
cu toate că prezența lor acolo
semna destul de mult — oamenii
mai potoliseră — cine știe cum
ar fi sfîrșit acel scandal dacă
ocea unei fete, ca de obicei plină
de importanță, nu s-ar fi auzit
între îngrozitoare paraziții de la
le două megafoane agățate ca
uă urechi enorme în extremită-

da... lei...“.
Cu toții văzură trenul oprit cam
la vreo cinci sute de metri, nu-și
credeau ochilor, cei mai gălăgioși
își ridicau minđri pantalonii, apoi,
dezmeticindu-se, porniră ca la un
semnal, se ajutau unii pe alții la
bagaje, printre ei alergau și Elena
și Adrian — el cu o nesfîrșită
plăcere — femeia continua să plî-
gă, alergau și milițienii ținîndu-și,
contrar regulamentului, șepcile în

tomis — în viziunea lui ovidius

Dacă Sulmona, orașelul din țara pelignilor, e leagănul copilăriei și al adolescenței lui Ovidius, al primelor visări și aspirații de viitor, Tomis, cetatea de exil a poetului, e adăpostul ultimului deceniu de viață și pământul în care vestigiile sale omenești s-au făcut, în două mii de ani, una cu pământul dobrogean, al cărui cel dintâi cîntăreț, știut de noi, a fost. Pe aceste meleaguri, mult detestată la început, apoi îndrăgite, romanul Ovidius s-a transformat în tomitanul Ovidius. El a venit aici, definea G. Călinescu, exegetul modern al exilatului, numai cu lira, unde peste un veac Traianus a pășit cu spada, cu arhitectii și graiul roman. Cum arăta oare pe atunci Tomis? Iată ce imagine vom căuta să conturăm, așa cum se desprinde ea din versurile pe care le-a scris Ovidius aici, la Pontul Euxin.

În „geografia” ovidiană, Tomis și țarmul pontic, locul său de exil, poetul le situează undeva departe, la capătul lumii: „Voi locui — spune el încă din prima scrișoare de la Tomis și nu obosește să o afirme pînă și în ultimele scrisori trimise la Roma — de-acum încolo tocmai la capătul lumii într-o țară mult îndepărtată de țara mea”, „aproape de ținetele lumii”, „sub polul înghețat”. Locul de exil e, „în țara sarmatilor”, „pe țărmul sălbatic al Pontului”, „în țara de lingă Ursa-Mare, / pe țărmuri înghețate de gerul cel cumplit. / Meotida-i pe-aice și Tanais, Bosforul / și încă niște nume de care-abia mai știu”. „pe-un țărm așa sălbatic cu barbare numiri”. Originea numelui cetății, credea el, era legată de o crimă odioasă, uciderea lui Absirt de către sora sa, Medea... Un loc plin de groază, „la Pontul / cel căruia-n vechime i-au zis „neosoătos”, unde „marea (e) vinzolită de vînturi furioase”. Cum se și vede, în mintea lui Ovidius, locul de exil, ținutul și domiciliul fixat prin decret imperial relegatului poet, se îmbină cu elemente de mitologie, geografia fizică a pământului de exil se împletește cu aceea a miturilor grecești, realul se înfrățeste, în această metamorfoză a unui destin uman, cu fantasticul.

Îmbarcat la Brundisium pe o navă pusă sub ocrotirea Minervei — la proră avea zugrăvit scutul zeiței înțelepte — exilatul făcuse, în condiții multumitoare, drumul pe mare pînă la Corint, apoi pe uscat pînă la Cenhere, în golful corintic, de unde reluate, cu altă corabie, călătoria pe mare și, străbătînd în curmeziș apele Egeei pînă la Troia, trecuse apoi, prin Samotrace, la Tempira. De aici nava făcuse cale întoarsă ca, prin Helespont, să ajungă în apele euxine, iar poetul, ca să evite furtunile Propontidei, își continuase drumul prin țara bistonilor, ca pe o altă mare, către Tinia, unde avea să reîntîlnească nava în care avea bagajele și împreună cu care, din port în port, plătind așadar pe lîngă Apolonia, Anchialos, Mesembria, Odesos, Dionysopolis, Callatis și făcînd desigur escalele convenite, unele mai lungi, altele mai scurte, avea să ajungă la Tomis, cum rezultă din însemnările de bord, căci așa le putem considera, pe care ni le-a lăsat în scrisoarea a X-a din prima carte expediată la Roma și al cărei conținut, scrisoare de scri-

soare, se referă la această călătorie cu peripeții spre cetatea de exil. Deși această primă carte plecată de la Pontul Euxin cuprinde unsprezece scrisori, totuși notele de călătorie nu prea sînt bogate în detalii pe cît le-am fi vrut noi, cei de azi, deprinși cu însemnările unor călători peste mări și țări... Sub ce înfățișare apărea, privit din larg, Tomis, cînd Ovidius s-a apropiat de țărmul tomitan și cînd, de pe puntea de la proră, i s-a ivit în zare, și apoi mereu mai aproape, cetatea care avea să-i fie, pentru aproape un deceniu, ultimul din viață, adăpost și pămînt de eternă odihnă? Cu părere de rău însă constatăm, din elegiile tomitane, că poetul nu ne-a lăsat nimic în această privință, deși pe noi, după două mii de ani de la acostarea la cheiul euxin, ne-ar fi interesat mult. Un lucru totuși n-a uitat să-l sublinieze — că, fiind sub cîrmuirea lui Sextus Pompeius locurile pe unde a trecut în drumul său spre exil, a fost ferit de surprize din partea barbarilor: să nu-și scalde bistonii sabia în sîngele lui!

Deci, iată-l „pe țărmul cel din stînga, la Pontul Euxin”, „departe, pe sciticele țărmuri”, „în Scitia, la Istru”, „departe, sub zodii înghețate, / pe țărmul cel sarmatic, la barbarii de geți”, „în ținutul în care-și varsă Istrul în mare apa lui”, „pe un țărm în veșnică zăpadă îmbrăcat”, „un pămînt lipsit de pace”, de augusta pace romană... Augustus nu știe în ce regiune trăiesc sau sînt situați tomitanii și cetatea unde a fost exilat, cum nu știuse nici el. Pe temeiul erudiției mitologice, firească pentru orice poet de sub zodii poeziei alexandrine, unde un Calimah sau Filetas foloseau din belșug temele mitologiei, Ovidius își făcuse o idee, de altfel cam neguroasă chiar înainte de a cunoaște, despre această „margine de lume”, ținut al mizeriei și al foamei, cu apele înghețate, bîntuit, iarna, de viscole și ger, vara, de arșițe și uscăciune... Acest ținut scitic, pentru poetul încă neatins de decretul imperial, se situa, cum am arătat și mai sus, într-o lume aparținînd unei geografii aproape ireale, alimentate de poezia alexandrină, plină de date imaginare și de „realități” exagerate. Pe atunci nu știa de sarmați, de iazigii aprigi și nici de alte gîni „ce vin cînd Istru-ngheață / pe-a fluviului spinare, cu caii lor cei iuți”, dar știa de țara Tauridei îndrăgite de zeita Diana, slujită la altarele ei inumane, de sora lui Oreste... Acest lucru, și altele, i-au dat celui trimis în exil la capătul lumii ausonice o imagine dezolantă, de adevărat pămînt al ispășirii.

Acum pămîntul pontic vedea chipul trudit al celui care, în timpul călătoriei, rugase vînturile rezezi să-l ducă departe de țara lui și căruia acum, cînd călătoria se sfîrșise, o teamă puternică îi strîngea inima. „În port de voi ajunge, spunea el, portul mă va înspăimînta”. Se afla în fața cetății tomitane care se ivise ca un vis alb de piatră pe promontoriul înalt din calea apelor mereu frămîntate ale mării. Pe puntea înaltă a navei, înfiorat de o presimțire, exilatul șoptea: „Fiți buni, zei verzi ai mării, și nu loviți în mine! / E de ajuns că Joe mi-e dușmanul cumplit; / feriiți de moartea crudă un suflet istovit, / căci nu mai poate, unul care a pierit, să piară”.

IOAN MICU

Bărbierul din Sevilla, care se joacă pe scena constantă de 15 ani, ia în stăpînire sufletele noastre și le împodobește. Opera deșteaptă prin asociații sonore un ris strălucitor, robust, pe care nimeni nu l-a resuscitat în muzică cu forța unui Rossini.

Rossini însuși s-a amuzat copios în timpul compunerii operei, într-atît de autentice sînt personajele sale și relațiile ori împrejurările în care le situează, deși senectutea impudică în persoana tutorelui gelos, amoretat nu atît de nuri pupilei cît de averea ei, nu era o temă inedită.

Oprindu-se la Beaumarchais, care realizase o capodoperă, dintr-o banală țesătură de fapte, Rossini nu o face pentru că subiectul l-ar fi entuziasmat, mai ales că avea de înfruntat ostilitatea partizanilor vechiului stil cumințe și pudrat al lui Morlacchi și Paisiello, părinți înaintea sa ai năstrușnicului **Il Barbiere di Siviglia**; intuiește însă posibilitatea unei comunicări perfecte între desfășurarea scenică și muzica sa, a unui comentariu liric expresiv, cu motive descriptive elocvente ale caracterelor și situațiilor comice ori grotești.

Simfonia rossiniană, de exemplu, cum este numită uvertura operei, deși imprumutată de la melodrama sa **Aureliu și Palmira**, a făcut atît de deplin **corpus** cu opera propriu-zisă, încît sugestia unui rezumat al atmosferei comice este perfectă. Deși scrisă în tonalitate minoră, uvertura e veselă, sugerînd treptat, ca într-o paradă muzicală, ridicolul bătrînului Don Bartolo, suspinul nu prea convins al Rosinei, sufletul mistuit de dragoste al grațiosului conte Almaviva, apariția pitorească a călugărului Don Basilio, mare maestru de muzică, și, în sfîrșit, a întrepidului bărbier Figaro.

Secretul risului declanșat de operă constă, așadar, înainte de toate, în spiritualitatea muzicii lui Rossini, atît de fin portretist.

Serenada lui Almaviva din actul I, cu acea cadență tipică folclorului spaniol, cu cantilena, proprie meridionalilor, pe care a auzit-o poate în voiajul său la Barcelona ori la Madrid, fixează firea contelui, visătoare, tandră dar și ușor calculată, insinuîndu-se în inima fetei prin cele mai fanteziste procedee.

Cavatina lui Figaro (**Allegro vivace**), scrisă în strălucitoarea tonalitate a lui do major, portretizează pe omul vioi, șiret, ambițios, adaptabil la orice situație.

Don Basilio, personajul cel mai caraghiș al operei, este con-

scend

BĂRBIERUL DIN SEVILLA

turat de la primele replici: un subtil lingușitor al celor bogați, dornic să cîștige facil bani și bijuterii — bunuri lumești pe care nu le disprețuiește; e și el un adept modest al principiului machiavelic, al mijloacelor scuzate de scop.

Fioriturile și trilurile o ajută pe Rosina să se exprime așa cum e: o fire oscilantă, capricioasă, șireată, ușor cochetă, păstrînd totuși candorile unei fete îndrăgostite. Spiritualitatea muzicii și a libretului își găsește talmăcitori potriviți în persoana regizorului și a interpretului. Gheorghe Bărbulescu, semnatarul punerii în scenă, a reușit să acorde momentelor de explozie hilară maximum de funcționalitate, să extragă din text, muzică și joc interpretativ întreg filonul satiric și comic, să dea risului motivația sa. Unul din stilpii ridicolului este Don Bartolo, creionat cu finețe studiată de basul Constantin Petrescu. Mersul teapăn, dezarticulat, de jucărie stricată, vocea stinsă și răgusită căreia încearcă să-i dea inflexiuni virile, privirile languroase de cochet septuagenar pe care le aruncă Rosinei sînt armele prin care interpretul croiește drum sigur risului și satirei. Mădulele lui scrîștite, ațipește în plin extaz, scufia de noapte e gata să-i alunece de pe țeastă, de atîta agitație, dar aerele de Don Juan tomnatic nu-l părăsesc.

Accente puternice de ris stîrnește apariția maestrului de muzică Don Basilio, pe care interpretul său le desfășoară ca pe o trenă de-a lungul spectacolului. Sofronie Cadariu și-a gîndit rolul în toate faliile, muzicale și actoricești, pînă la cel mai insignifiant detaliu vestimentar ori de accent vocal. Machiajul său este expresiv, o adevărată mască de cleric rubicund, care pînă la bucuriile cerului nu și le refuză pe cele terestre. Cu fantezie și simț al umorului, pedalează pe cuvintele cu încărcătură comică, accentuează calamburul, știe să folosească sau să improvizeze cîte un „suspense”, iar într-un antract recurge și la pantomimă, cu efect extraordinar (scena furtunii). Cea mai expresivă rămîne însă vocea, generoa-

să și bine impostată, pe care basul o modelează și o supune după plac.

Creația tenorului Iuliu Pușcașu în contele Almaviva este remarcabilă atît în scenele lirice de reverie, cît mai ales în nostimele momente de **qui pro quo** provocate de deghizările sale succesive pentru a pătrunde pînă la Rosina. Victima încurcăturilor de tot felul este, bineînțeles, tot „bietul” Don Bartolo, alias Constantin Petrescu, amarezul neconsolat.

Vocea îi sună lui I. Pușcașu cald, strălucitor, mai ales în acute și supraacute. La fel de strălucitor e și cripitul Rosinei, exceptînd cîntul în registrul mediu, unde vocea își pierde din noblete.

Niculina Cîrstea, al cărei talent de actriță comică este incontestabil, exagerează puțin atunci cînd, vrînd să sporească cota de ris a sălii, cochetează cam mult pentru o ingenuă. În sfîrșit, Figaro, trăgătorul de sfori (citiți de destine!), bine dispus și pus mereu pe șotii, cel care ar fi trebuit să încarneze umorul sănătos, savoare și robustețe spiritului popular, a fost prezent din păcate doar cu glasul său baritonal superb, cizelat la o bună școală de canto. Tînărul Victor Axinte nu și-a depășit încă stîngăciile de mișcare, încă nu interpretează, se lasă copleșit de grandoearea scenei și abia în actul II se regăsește parțial. Dacă interpreții ar fi respectat tot timpul ideea regizorului de a crea nu numai recitale de virtuositate comică, ci de a relaționa mai mult, fiecare, compoziția sa cu a celorlalți, servindu-se reciproc, ei ar fi slujit și mai fericit morală operei și actul risului.

Emit două obiecții față de orchestră și scenografie, care, în loc să concureze la brio-ul spectacolului, îl umbresc. Decorul lui Febus Ștefănescu este săracios, lipsit de stil. Este regretabilă și lipsa de respect a orchestrei pentru nuanțe, intensitate și tempo, indicate în partitură. Se începe la un moment dat o adevărată întrecere inechitabilă între soliști și orchestră, pentru că orchestra, sub bagheta lui Silviu Panfiru, îi place să cînte în forte și în fortissimo, ignorînd rezonanța sălii și a timpinelor noastre, uitînd să urmărească scena și respirația soliștilor, creînd uneori decalaje supărătoare. Dacă și aceste elemente de spectacol se vor remedia, **Bărbierul din Sevilla** va putea fi considerat un mare succes al colectivului Teatrului Liric, al talentului și al risului scăpărator.

NARCIS ROMAN

ziua mondială a sănătății

(Urmare din pag. 2)

— Vă rugăm să vă referiți la realizările obținute aici, la Constanța, în materie de ocrotire a sănătății.

— În județul nostru, baza materială a ocrotirii sănătății s-a dezvoltat an de an, pe litoral și în restul teritoriului. Au fost construite unități noi, puternice, modern utilizate: policlinica de la Mangalia, spitalul nou și policlinica de la Constanța (o clădire uriașă, cu laboratoare, săli de operație, saloane după ultimele cerințe în materie); e în curs de construcție sanatoriul balnear cu 850 de paturi din Techirghiol. În prezent, în județ există 7 spitale, 11 policlinici (7 teritoriale, una de întreprindere, 2 balneare și una specială), 92 de circumscripții sanitare la orașe și sate și 39 de dispensare de întreprindere cu medic; apoi — 40 de case de naștere, creșe de cartier, case ale copilului, 5 centre de sănătate rurale, o stație de salvare, bine dotată, și o stație „Aviasan”, cărora li se adaugă numeroase puncte sanitare în întreprinderi și la sate. Nu mai vorbesc de bine-

cunoscutele sanatorii balneare și de odihnă de pe litoral. Toate acestea constituie factori foarte importanți în opera de ocrotire a sănătății, concepută în spirit modern, și ilustrează deosebit de convingător politica profund umanistă a partidului și statului.

— Desigur, aceste instituții se bucură de încadrarea corespunzătoare..

— ...Nu numai atît. Numărul de cadre medicale, medii și auxiliare crește continuu. O simplă paralelă: în 1938, în județ erau doar 81 de medici, în majoritate la Constanța și profilați pe medicină generală. Azi județul dispune de peste 720 de medici, în diverse specialități, de 113 farmacii și peste 2.800 de cadre medii. În spiritul măsurilor preconizate de partid, o grijă deosebită este luarea de măsuri pentru ridicarea neconținută a nivelului profesional al cadrelor. Direcția sanitară a județului a inițiat o serie de acțiuni profilactice de mare anvergură: au fost executate circa 1.200.000 de vaccinări și revaccinări pentru imunizarea activă a populației contra tuberculozei, variolei, poliomi-

litei, gripei etc., numai în anul 1971. O atenție deosebită este acordată mamei și copilului. Pentru prevenirea și combaterea cancerului a fost înființat laboratorul de citologie care a efectuat pînă acum peste 13.000 de examinări, precum și laboratorul de medicină nucleară. Concomitent, s-a intensificat educația sanitară a populației ca și combaterea avorturilor „spontane”. Simpozioane, conferințe la căminele culturale și la casele de cultură, convorbiri cu grupuri de femei din cartiere, întreprinderi și comune, proiecții de filme în școli ș.a.m.d. completează tabloul activității cadrelor sanitare. Mi-aș îngădui să amintesc numele citorva, aparținînd Spitalului unificat, oameni care prin munca lor sînt adevărate exemple de dăruire profesională: dr. Fulvius Herzovi, șeful secției de pediatrie, dr. Emil Bărbulescu, șeful laboratorului clinic, dr. C. Rusu, medic-șef al maternității, dr. Pimen Fusu, șeful secției de chirurgie, dr. C. Dima, șeful secției de boli interne, asistentele Maria Catană și Mușier Abduraim, Stana Cîrstea, soră-șefă la Policlinica nr. 1, oameni care, alături de colegii lor, fac totul pentru a contribui la ocrotirea sănătății populației.

un fructuos schimb de experiență

Vineri, 16 martie 1973, în sala căminului cultural din comuna Mircea Vodă, s-a desfășurat un schimb de experiență în domeniul muncii politice și cultural-educative de masă, organizat de secția de propagandă a Comitetului județean Constanța al P.C.R. La dezbatere au participat activiști din Comitetul județean de partid și din Comitetul pentru cultură și educație socialistă al județului Constanța, iar din partea comunelor Mircea Vodă, Castelu, Peștera, Seimeni, Siliștea și Rasova — locuitorii secretarilor organizațiilor de partid comunale, secretari ai organizațiilor de bază, secretari și responsabili U.T.C., președinți și responsabili sindicali, membri ai comisiilor de răspundere a științei, președinți și brigadieri ai unor S.M.A.-uri, I.A.S.-uri și C.A.P.-uri, cadre didactice, bibliotecari, responsabili ai gazetelor de perete, instructori ai brigăzilor artistice. O expoziție organizată chiar în sala în care au avut loc discuțiile a oferit participanților prilejul de a lua contact nemijlocit cu modalități concrete de agitație vizuală aplicabile în munca politică și cultural-educativă la sate: panouri înfățișând elocvent, în cifre, dinamica creșterii producției și a rentabilității în sistemul de remunerație prin acord global, grafice, gazete de perete, fotomontaje, diferite alte forme de influențare a conștiinței cetățenești. În cuvântul lor, participanții la dezbatere au recurs la exemple de imediată actualitate pentru a face cunoscut modul în care, în colecțiile lor, se desfășoară munca politică și cultural-educativă de masă. S-au făcut referiri precise la rezultatele obținute în domeniul învățământului agrozootehnic, la rolul proceselor cu public, al gazetelor de perete, al diferitelor forme de agitație vizuală în promovarea normelor echității socialiste în rândul populației sătești, la folosirea activă a mijloacelor de mass-media pentru traducerea în viață a documentelor de partid și la alte practici specifice muncii pe țărîm ideologic. Printre problemele care s-au discutat cu insistență s-au situat în primul rînd cele legate de **operativitatea** activității propagandistice și de caracterul **concret, viu** al acestei activități. Vorbitorii au subliniat, printre altele, faptul că programele artistice prezentate pe scenele căminelor culturale își ating scopul nu atît prin fast și monumentalitate, cît prin axarea conținutului lor pe aspecte autentice ale vieții și muncii de zi cu zi. În acest sens, Școala populară de artă din Constanța a prezentat, cu ajutorul unui grup de patru artiști amatori, opt secvențe de program de brigadă artistică de agitație demonstrînd elocvent că faptele cotidiene, aduse pe scenă fără prea mari prelucrări, pot constitui un atractiv și eficient program artistic și pot avea totodată un direct efect educativ. Interesul manifestat de participanți, caracterul creator și spiritul critic al dezbaterii lor, diversitatea problemelor ridicate dovedesc că asemenea modalități de împărtășire a experienței și de promovare a unor metode noi au consecințe pozitive în domeniul muncii politice și cultural-educative de masă.

I. MATEI

(Urmare din pag. 1)

tive. Aceasta a creat teren favorabil atragerii în discuție și a directorilor căminelor culturale care au reușit să desprindă o serie de coordonate și de factori care pot duce la mai buna organizare și desfășurare a muncii culturale de masă. Cele două acțiuni au subliniat o serie de cerințe ale ridicării nivelului și eficienței muncii culturale în casele de cultură și în căminele culturale. O primă cerință este cunoașterea multilaterală a condițiilor localității: resurse materiale, specific economic, nivel de cultură, mod de a gândi, atitudini și comportare, forțe care pot fi atrase în activitatea culturală. În funcție de acestea și de telurile generale și specifice, urmează ca fiecare instituție culturală să-și precizeze conținutul muncii, formele de manifestare, metodele etc. O altă cerință este diversitatea acțiunilor programate: acțiuni din sfera propagandei cunoștințelor cultural-științifice, acțiuni artistice, acțiuni cu caracter tehnic aplicativ — în cadrul cercurilor — acțiuni complexe cum sînt joile tineretului, duminicile cultural-sportive. S-a insistat în mod deosebit asupra imperativului numărului unu: concentrarea tuturor acțiunilor pe direcția mobilizării maselor pentru îndeplinirea angajamentului de onoare adoptat la Conferința Națională a partidului din iulie 1972: Cincinalul în patru ani și jumătate. De asemenea, s-a insis-

MIȘCAREA CULTURALĂ

îndrumare eficientă

tat asupra necesității de a orienta conținutul întregii activități spre împlinirea altui scop fundamental: formarea și consolidarea conștiinței și convingerilor comuniste. Dacă pînă nu de mult se exprimau temerî față de așa-zisa concurență a emisiunilor televiziunii care, chipurile, ar polariza interesele cetățenilor și i-ar îndepărta de manifestările de la casa de cultură sau de la căminul cultural, acum se constată că, fără a se nega utilitatea lor, aceste emisiuni nu pot suplini activitatea instituțiilor culturale locale. Cu o condiție: activitatea acestor instituții să fie ancorată în cadrul concret, specific localității respective, programele să fie bine alcătuite și temeinic pregătite și popularizate. S-a discutat mult modul de atragere a intelectualilor în activitatea culturală. Experiența unor instituții culturale a demonstrat că navetismul, invocat de mulți drept cauză a sustragerii unor intelectuali de la această îndatorire de onoare, nu este o cauză. Casa de cultură Hirsova a programat în fiecare săptămînă cîte o formație școlară care să ofere o manifestare cultural-artistică pe scena ei; conducerea căminului cultural din Valul Traian a stabilit cerința ca fiecare intelectual din comună să pregătească și să conducă o manifestare culturală. În felul acesta, programul s-a îmbogățit și în fiecare zi se desfășoară o acțiune interesantă la care publicul participă cu plăcere.

Activitățile de microgrup încep să prindă teren, ceea ce permite utilizarea unor forme mai elastice, mai dinamice care să stimuleze participarea directă a tuturor componenților colectivului. În acest sens, poate fi citat Breviarul feminin de la Casa de cultură din Cernavodă.

Casele de cultură de pe litoral (mai ales cea din Mangalia) și-au prevăzut în programele lor acțiuni educative (atît de necesare!) cu salariații permanenți și sezonieri, ai stațiunilor de odihnă și tratament. Toate unitățile — cămine culturale, case de cultură, biblioteci — încearcă forme de activitate care au ca punct de pornire emisiuni radio-televizate sau filme prezentate la cinematograful local, în sensul că, după vizionarea sau ascultarea unei emisiuni cu temă etică, se organizează o dezbatere aducîndu-se în discuție și cazuri concrete din localitatea respectivă. E drept, ne aflăm încă la început și se constată încă o oarecare timiditate în a folosi ca pretext emisiunile de radio și televiziune, dar inițiativa ca atare ni se pare valoroasă și demnă de popularizare. După cum, se constată o tendință de a valorifica mai larg unele acțiuni din programele proprii, revenindu-se la o practică mai veche a cărei valabilitate a fost verificată. Este vorba de **Dialogul cultural cu viața** înscris în Regulamentul de organizare și desfășurare a celei de a III-a ediții a **Dialogului cultural cu viața** — Pontica 1973, elaborat de Consiliul județean al F.U.S. și comunicat tuturor unităților culturale din județ. Conform prevederilor acestui regulament, așezămintele culturale sînt angajate într-o întrecere cultural-artistică ce se desfășoară în lunile aprilie-octombrie — prima etapă — și noiembrie 1973 — august 1974 în împlinirea celei de a 30-a aniversări a eli-

berării României de sub jugul fascist. În felul acesta activitatea capătă mai multă consistență și continuitate și se renunță la acea grabă febrilă care-i cuprinde pe toți cînd se anunță un concurs. Această practică mai prezintă un avantaj: oferă mai largi posibilități de selecție — și de popularizare — a celor mai bune programe și formații. Ne-am permite aici o sugestie. Credem că este necesară o generalizare a spectacolului de brigadă, legat cît mai strîns de ceea ce este pozitiv și negativ în viața unei colectivități sociale. Cîțiva interpreți se găsesc oriunde, acompaniamentul muzical se poate asigura. Se ridică problema textului. Practica achiziționării unor texte elaborate de diferiți impostori care n-au nici în clin nici în mînecă cu satul sau cu unitatea economică respectivă trebuie părăsită. Mai bine un text, fie și mai stingaci la început, dar perfectibil în timpul pregătirii spectacolului, și care să reflecte aspecte locale, decît unul cumpărat dar ale cărui poante răsuflăte au fost de mult puse în circulație de emisiunile umoristico-satirice de la radio sau televiziune. Încet-încet, cu răbdare și tact, vom reuși să formăm un grup de textieri locali capabili să ofere compoziții din ce în ce mai frumoase, mai interesante și mai utile pentru educația cetățenească a publicului. În mod indirect, discuțiile din cadrul celor două întîlniri s-au apropiat și de o altă problemă pe care o considerăm majoră: atragerea la acțiune a colectivelor de conducere ale cămine- lor și caselor de cultură. Cum acest aspect n-a fost analizat, ne oprim deocamdată aici, făgăduind să-i acordăm curînd toată atenția.



CORNEL MEDREA

Sărutul

CORNEL MEDREA

Cornel Medrea, care a început să mai lucreze din 1964, a lăsat posterității o bogată zestre artistică ce respiră forță, masivitate și poezie, deopotrivă răspîndită în muzeele țării, dar și grupată (prin originalele în gips sau replici) în muzeul ce-i poartă numele, din București. Iubind statornic marea și țărîmurile dobrogene, prieten al oamenilor Dobrogei, sculptorul Mendrea a dăruit Constanței peste 20 de lucrări, unele grupate în Muzeul de artă Constanța și altele (11) amplasate pe litoral, la Mamaia și Constanța. Chiar ultima operă la care lucra înainte de moarte, intitulată Victorie, era de asemenea destinată Constanței. Sculptor al monumentalului, al forței și gradorii reținute, ponderate de simțul măsurii și al echilibrului maselor și volumelor, Medrea a gândit așadar o mare parte din opera sa ca necesară spațiului imens al țărmului marin. Dialogului întinderilor de ape cu cerul, cu vuietul vîntului și sborul în înalt al pescărușilor îi răspund formele ro-

buste, rotunjite parcă de mîngierea apelor, în perpetua lor lină, sau năvalnică, mișcare. Sculpturile sale, expuse în Muzeul de artă Constanța, sau amplasate pe litoral, de cele mai multe ori direct pe sol, („Nufărul“, „Maternitate“, „Confidența“, „Fata la mare“, „În soare“, „Pescari“ ș.a.) fără emfatice și pretențioase socluri și pedestale, apar, prin vigurozitatea formelor, ca izvorite din însăși viața și „seva pămîntului“, legate de acesta prin aceeași ritmică respirație. Sculptorul Medrea era un om de o timiditate înnăscută ce-i îngreuna, cum a mărturisit-o singur, „manifestările publice prin scrieri sau luări de cuvînt“. Și omul acesta de o rară modestie și discreție s-a manifestat în artă cu impetuozitate. Stăpîn al meșteșugului, a investit opera sa cu vigoare, forță și monumentalitate, transformînd-o în permanență a năzuinței sale către ideea de frumos și bine, mesaj al nemărginitei sale dragoste pentru oameni, cărora le-a dedicat împlinirea trudei sale neobosite.

FL. POSTOLACHE

CORNEL
MEDREA



Ghimpele

funcționalitatea cabinetului politico-metodic

În anul viitor, organizația de pionieri din patria noastră își va sărbători jubileul de 25 de ani de activitate. Este impresionant să-ți imaginezi că 25 de serii de purtători ai cravatei purpurii și-au format în procesul unei complexe, dar mereu interesante munci educative, trăsături și deprinderi umaniste. Mulți dintre pionierii de atunci sunt azi tineri cu sarcini de răspundere pe care le onorează, cinstind astfel organizația care le-a îndrumat primii pași în viață.

S-a acumulat în acești ani o bogată experiență metodică. Ea se cere cunoscută, valorificată, îmbogățită, perfecționată. O asemenea misiune a fost încredințată Cabinetului politico-metodic. Acest cabinet este un organism al Comisiei metodice din cadrul Consiliului județean al organizației pionierilor. La Constanța, el a luat ființă acum aproape cinci ani. Contribuția adusă de acest cabinet la continuarea perfecționării a muncii pionieresti constituie obiectul acestui articol.

Mai întâi, o precizare: activitatea se bazează în cea mai mare parte pe atragerea în muncă a unui larg colectiv obștesc, alcătuit pînă în prezent din aproape 70 de membri cu o mare diversitate profesională: pedagogi, ingineri, activiști de partid, de U.T.C. și sindicali, ofițeri, medici, juriști, maiștri și muncitori frunțași, navigatori, artiști, comandanți instructori de pionieri etc. Aceasta a permis cuprinderea și rezolvarea unei foarte largi și bogate arii tematice ca și concursul unor specialiști avizați pentru tratarea unor probleme a căror rezolvare solicita contribuția lor.

Nu vom risca aici o descriere a activității. Ar putea să nu fie prea interesantă. Vom sublinia însă câteva elemente care au dus pe de o parte la o activitate apreciată ca eficientă și, pe de altă parte, la acumularea unei experiențe ce se cere mai larg cunoscută.

O primă cerință care a fost statornică și respectată de colectiv a fost și este aceea de a imprima activității metodice un caracter prospectiv și continuitate. Se pare că aceste două elemente, prospectivitatea și continuitatea, se condiționează reciproc. Planul de activitate, alcătuit în baza planului consiliului județean, cu sprijinul și sub îndrumarea acestuia, a vizat obiective a căror realizare impune nu numai continuitate, dar și continuarea perfecționării la muncii. Astfel, cabinetul și-a propus să urmărească permanent: studierea operativă, multilaterală și prospectivă a problemelor majore ale vieții de organizație, generalizarea experienței pozitive acumulate în munca politico-educativă cu pionierii, perfecționarea neîntreruptă a vieții de organizație, pentru a răspunde prompt sarcinilor ce revin mișcării pionieresti în fiecare etapă a dezvoltării țării noastre, îmbunătățirea sistemului propriu de informare și perfecționare a cadrelor și a activului pionieresc, crearea unui cadru adecvat pregătirii pentru munca cu pionierii a viitorilor învățători și profesori, transformarea caselor pionierilor în centre politico-metodice și înzestrarea continuă a cabinetului județean cu materialele necesare acțiunilor pe care le organizează ca și crearea de microcabinete în casele de pionieri, la consiliile orașenești și comunale și la școlile

mari. Spațiul nu ne îngăduie să arătăm acum cum s-a lucrat pentru realizarea fiecărui obiectiv. Aceasta ar putea constitui tema cite unui articol. Ne vom opri, de aceea, la ceea ce ni se pare mai semnificativ. De la înființarea sa, cabinetul politico-metodic județean a pus în studiu o serie de probleme ale vieții de organizație: Pregătirea școlarilor mici pentru a deveni pionieri, Preocupări și pasiuni la vîrsta pionieriei (1969); Instituirea, perfecționarea și autoperfecționarea comandantilor instructori și a altor cadre care muncesc cu pionieri (1970); Contribuția Organizației pionierilor la educarea prin și pentru muncă a copiilor (1971); Perfecționarea activului pionieresc și folosirea lui în inițierea, organizarea și conducerea activităților; Realizarea sarcinilor educative prin activitatea cultural-artistică (1972). În acest an, în lumina indicațiilor Conferinței Naționale a partidului, ne-am propus spre studiu: Cultivarea spiritului revoluționar în rîndul pionierilor și Preocuparea consiliilor pionieresti pentru asigurarea conținutului politico-ideologic al adunărilor de detașament. Cercetarea se desfășoară în mai multe etape care rezolvă fiecare o anume latură: informarea teoretică, stabilirea planului, desfășurarea pe teren a cercetării, elaborarea concluziilor și prezentarea propunerilor necesare Biroului Consiliului județean al organizației pionierilor și, în sfîrșit, generalizarea elementelor pozitive și urmărirea rezultatelor.

Generalizarea experienței pozitive este una din preocupările principale ale cabinetului. Nu este vorba numai de ceea ce s-a acumulat în activitatea de cercetare, ci și de ceea ce se constată în activitatea cotidiană de control și îndrumare desfășurată de membrii consiliului și ai comisiilor. La noi s-a creat un sistem complex al popularizării și generalizării experienței acumulate, sistem ale cărei acțiuni intră în sfera largă a muncii de perfecționare. Formele și metodele sînt variate. Folosim mesele rotunde, consfăturile, schimbul de experiență, expoziții tematice, filmele documentar-metodice și seturile de dispozitive elaborate în laboratoarele Casei pionierilor din Constanța. Dispunem de asemenea de două Buletine de informare — unul pentru comandantii instructori, ajuns la cel de-al 15-lea număr și altul pentru cadrele de pionieri și care începînd cu al doilea număr este redactat chiar de pionieri.

Problema perfecționării cadrelor care muncesc cu pionierii și a comandamentelor pionieresti a constituit de la început și constituie însăși rațiunea existenței cabinetului. În acești cinci ani s-a conturat un sistem al muncii de perfecționare pe plan județean, care se integrează organic în sistemul general de perfecționare conceput și elaborat de Consiliul Național al Organizației Pionierilor. În acest sens, activitatea noastră cuprinde o latură a informării care se realizează prin mijloacele enumerate, la care se adaugă un bogat material documentar (literatură pedagogică și metodică adecvată, înregistrări pe benzi de magnetofon, colecții de planuri de muncă și programe de activitate, scrisori și îndrumări me-

AUREL FILIPESCU

(Continuare în pag. 14)

(Urmare din pag. 3)

dieze, să citească, să se documenteze. Într-un domeniu atît de larg, susceptibil de inovație, cum este turismul, rutina, munca fără spirit receptiv la noutate, „stilul” caracterizat printr-o mentalitate înghețată pot aduce prejudicii însemnate.

— Ce impresie generală v-au lăsat cursurile?

M. T.: — Expunerile, lecțiile cu caracter politic, cuvîntul specialiștilor din Ministerul Turismului au avut girul înaltei calificări. Considerăm desigur că perfecționarea este un proces, în consecință nu trebuie să ne oprim aici, la ceea ce ne-au oferit aceste cursuri, chiar dacă substanța și metodologia lor au fost excepțional de interesante. Profităm, și eu, și colegul meu, de prilejul pe care ni-l dă această convorbire, pentru a mulțumi cadrelor filiale, invitaților din instituțiile centrale, pentru eficiența metodelor și caracterul de noutate al cursurilor.

☆

Rep.: — Ce așteaptă un absolut al învățămîntului superior tehnic de la un curs de perfecționare?

Ing. Nicolae Mihai: — Depinde de locul de muncă, de vechime, de atribuții. În principiu — nu o reîmprospătare a materiei din facultate. Ar fi cu totul inefficient dacă s-ar proceda astfel!

— Deci nu un breviar, un rezumat al programei facultății...

— În nici un caz. De aceea nici termenul de „reciclare” nu îl

— Cred că în punerea în practică a metodelor și procedeele însușite la cursuri intervine factorul timp. Le voi aplica în primul rînd la analiza rentabilității și la organizarea, pe criterii noi, a serviciului de reparații...

☆

Rep.: — Care sint, după părerea dv., trăsăturile esențiale ale cursurilor de perfecționare?

Marcel Moise: — Deși am absolvit recent Facultatea de științe politice și administrative a Academiei „Ștefan Gheorghiu”, perfecționarea mi-a fost de mare folos, deoarece la cursurile de la Constanța am avut de-a face cu lucruri concrete, legate de viață, de activitatea noastră practică. Expunerile, discuțiile, schimbul de opinii în diferite chestiuni privitoare la activitatea organelor locale de partid, testele de cunoștințe generale și de aptitudini, studiarea activității unui comitet de partid (cum a fost la T.C.L., la C.E.I.L.) sau, pentru cei cu funcții asimilate: primar-secretar, a activității unui consiliu popular (în speță — Mangalia), dezbaterile etc. au relevat ca trăsături dominante ale cursurilor cunoașterea realității, aprofundarea spiritului documentelor de partid, a permanentei și intimei legături a organizațiilor de partid cu viața.

— Enumerați, vă rog, câteva din temele studiate!

— De pildă: Cum se exercită rolul de control politic al or-

perfecționarea pregătirii cadrelor

consider propriu. **Perfecționarea** — acesta e cuvîntul — are în vedere **noutatea**, noul din toate punctele de vedere: în tehnologie, în organizare, în conducere, în tehnica luării deciziei. Am impresia că mulți dintre noi, cei ce sîntem în funcții de conducere, le exercităm în virtutea unor cunoștințe însușite și transmise empiric. Ești numit inginer șef și-ți revin cutare și cutare atribuții, fără să fi existat o **metodologie** a exercitării lor. Cum se ia o decizie? Cum se analizează o situație? Nu ni se spunea. Ești mai vechi în meserie? Mai afli cite ceva, ba una, ba alta; ești mai nou? Te „descurci”! Cursurile acestea de perfecționare ne-au dat un **sumum de elemente esențiale** care slujesc drept ghid de maximă competență și necesitate. Noțiunile primite sînt de importanță covârșitoare căci dacă unele situații care implică luarea unei decizii sînt minore, altele pot fi de o însemnată ieșită din comun.

— Ați avea vreo propunere pentru activitatea viitoare a filialei?

— În privința metodelor, nici una. Nu le găsesc cursur. Există însă posibilitatea de a se îmbogăți unele cursuri. Mă refer îndeosebi la problemele transportului naval. Nici Academia „Ștefan Gheorghiu”, nici Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor nu dispun de specialiști în această privință. Literatura actuală de resort nu e suficientă. S-a predat știința conducerii în general și pe noi, cei din transporturile navale, ne interesează **diferența specifică**, ceea ce **distinge** acest compartiment tehnico-economic de altele.

— Cum veți aplica în exploatarea flotei cele învățate?

ganizației de partid asupra conducerilor administrative, Conceptul de societate socialistă multilateral dezvoltată ș.a.m.d.

— Aveți ceva de spus referitor la programe?

— Cred că ar fi bine dacă s-ar introduce mai multe aplicații practice. Mă refer la cursul organizatoric, pe care l-am urmat. O temă ca Elaborarea și adoptarea hotărîrilor de partid comportă, pe lîngă expunere, și un schimb viu de opinii ale cursanților sau ale altor persoane; poate că ar fi fost mai bine dacă 3—4 tovarăși, din diferite locuri, ar fi prezentat experiența lor reieșită din munca concretă.

— Deci optați pentru metodele active.

— Sînt categoric împotriva metodelor care nu dinamizează. Adevărul iese din confruntare, din schimbul de idei, în spiritul respectului pentru interlocutor — totul în lumina și nu mai în lumina documentelor de partid. Încă ceva: o expunere excelentă despre principiile cercetării sociologice n-a fost însoțită și de elaborarea unui model de chestionar, deși acela ar fi fost momentul să li se arate cursanților cum se lucrează cu astfel de metode de investigație sociologică.

— Ce vi s-a părut mai util și mai interesant?

— Tot ce a fost legat de știința conducerii societății, de ergonomie, de studiul stilului și metodelor de muncă, ale organelor și organizațiilor de partid. Nu poate fi ruptă munca activității de cuceririle științei și tehnicii. Cine merge în virtutea inerției va rămîne, mai devreme sau mai tîrziu, în urma vieții. De aceea, consider că ar fi mai bine ca, în viitor, conferințele-discuții, dezbateri-

le în grupe mici, apoi în plen să ocupe un spațiu mai mare în program. Îmi motivez ideea prin faptul că dialogul între participanți, în cazul nostru — și de profile diferite (activiști în organele sindicale, U.T.C., U.J.C.A.P. etc.), duce la un schimb fructuos de experiență, la o cunoaștere mai adîncă a problemelor curente. Au fost și cazuri în care expunerea, ca metodă, ar fi putut fi înlocuită, cu mai mult folos pentru cursanți, cu o dezbateri de caz sau chiar cu mici referate prin care participanții să-și fi înfățișat modul lor personal de a lucra și gîndi. Ar fi fost mai util. Cu toate observațiile, reciclarea a fost binevenită pentru îmbunătățirea continuă a muncii activității de partid și de stat. Părerile critice le-am exprimat în ideea de a contribui la „perfecționarea perfecționării”; nimic mai mult.

Rep.: — În ce măsură răspund momentului actual al dezvoltării societății noastre cursurile de perfecționare a pregătirii activiștilor de partid și de stat și cadrelor de conducere?

S. Gheorghiță: — Făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate impune perfecționarea pregătirii cadrelor de conducere din economie și a aparatului de partid; activitatea filialei se desfășoară în temeiul hotărîrii Plenarei C.C. al P.C.R. din februarie 1971. Cursurile urmăresc îmbunătățirea activității practice; reamintim, desigur, și unele teze teoretice de bază. Accentul este pus însă pe formele active de instruire

(studii de caz, metoda incidentelor, a diagnosticilor, a dezbaterii în grupe mici omogene și eterogene). Avem totodată în vedere **îmbunătățirea stilului de muncă în conducerea activității social-politice și economice**.

— Cum apreciați rezultatele obținute la absolvirea unui ciclu?

— Să-i luăm, de pildă, pe președinții de C.A.P. La „evaluare”, moment final, cînd toți își spun părerea despre curs, Oprea Neagu (Satu Nou, Constanța), Nicola Nicola (Izvoarele, Tulcea), Nicolae Burcuș (Frecăței, Tulcea) ș.a. au afirmat că acum au reușit să aprofundeze în special cunoașterea principalelor probleme ale politicii partidului și primele noțiuni de știință a conducerii în agricultură. Absolut toți au fost de acord că prezența a zeci de președinți din multe județe a însemnat un valoros schimb de experiență, lucru valabil și pentru cursanții celorlalte secții. Necesitatea întregirii cunoștințelor agrotehnice proprii activității unităților cooperatiste, o privire clară asupra greșelilor de pînă acum și asupra sarcinilor de perspectivă, iată alte rezultate ale perfecționării. Un alt aspect: cei ce se considerau „atotștiutori” au înțeles că trebuie să învețe — și încă serios!

— Ați făcut vreun experiment metodologic sau organizatoric?

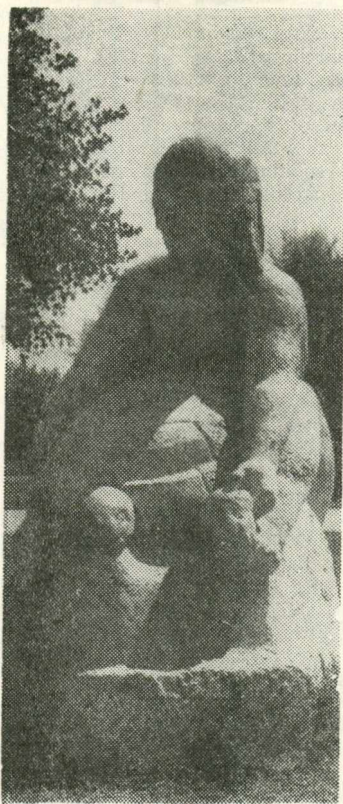
— Da, organizarea de serii mari, largi, de cursanți. În consecință, invitarea unor specialiști de nivel național a fost spre folosul a zeci și sute de cadre. În prealabil, am cules întrebări iar expunerile au fost alcătuite în funcție de aceste întrebări. Deci — un dialog fertil.

TEOFIL BĂLAJ :

autografe pariziene

Ne face o deosebită plăcere să propunem publicului această carte de dialoguri a poetului și publicistului de fină ținută Teofil Bălaj. Aceasta, cu atât mai mult cu cât, colaborator al revistei noastre fiind, o parte din capitolele cărții au apărut mai întâi în coloanele din **Tomis**. Spunem dialoguri nu numai pentru că depășesc prin formă și conținutul lor interviul de circumstanță. Variate, de o bună și de multe ori inedite informație, aceste dialoguri sunt susținute cu eleganță, cu pricepere, cu nerv, în compania unor personalități marcante ale culturii și artei. Miguel Angel Asturias, Pablo Picasso, Eugen Ionescu, Salvador Dalí — iată câteva dintre ele. Dialogurile nu sunt concepute în sine (există o astfel de modă), nici sub semnul senzaționalului facil. Deslușim o primă tendință a lor în investigarea și sublinierea valorilor culturii românești în lume. Prin extindere, Teofil Bălaj este interesat să afle și să confirme, prin preopinienții săi prestigioși, o patrie cu numele România, o cultură, cea românească, virtuțile și tradițiile, ecurile și permanențele acesteia în lume. Sint abordări compatrioții noștri la Paris (Magdalena Rădulescu, bunăoară), cei care i-au cunoscut îndeaproape pe compatrioții noștri de la Elena Văcărescu la Constantin Brâncuși și George Enescu. Scriitorul octogenar Jean Cas-

sou, cunoscut critic de artă, relatează cu căldură despre Brâncuși și Titulescu, despre Elena Văcărescu, Panait Istrati și Magdalena Rădulescu. Din relatările lui Picasso, Chagall sau Armand Lanoux autorul conchide că „multe din faptele românilor știute în Franța sunt mai puțin cunoscute la noi”. Joseph Kessel subliniază despre prietenul său Panait Istrati că își datorează celebritatea în primul rând „lumii Dunării, foarte românească, cu izvoarele ei folclorice fără de pereche”. Asturias vorbește cu dragoste despre frumusețea nouă a României contemporane, despre prietenii săi scriitorii români. Expoziția lui Tăculescu la Paris sau volumul antologic Tudor Arghezi apărut la editura „Seigners” află în Teofil Bălaj un cronicar fidel al opiniilor cele mai redutabile. Dalí afirmă despre Columna lui Traian că este „prima cronică ilustrată din istoria omenirii”. O convorbire cu editorul Louis Nagel este edificatoare pentru prestigiul de care se bucură astăzi în lume țara noastră, pentru prestigiul unanim al conducătorului partidului și statului nostru, Nicolae Ceaușescu. O a doua tendință a dialogurilor o constituie configurarea unor trăsături ale lumii contemporane, ale secolului nostru. Sint afirmate valorile culturii ca punți de contact și de înțelegere între popoare. Sint abordate aspecte ale civilizației dintotdeauna și de azi din unghiul de incidență al unui uma-



● CORNEL MEDREA Copilul cu broasca

nism activ. Un eseu conceput parcă din colaje, din declarații, ipoteze și date statistice, ne arată o „lume a automobilului”. Cărți, opere plastice, muzică și film, mesajele vibrant umane ale artelor, necesitatea unor dialogări complexe — iată alte subiecte menite să illustreze această tendință a publicistului de a investiga lumea. O a treia tendință a dialogurilor este descrierea Parisului însuși. Parisul apare în strălucirea și varietatea lui de „oraș al culturii și al luminii”.

O. G.

GH. PĂRNUȚĂ:

istoria învățămîntului și gîndirea pedagogică din țara românească (sec. XVII-XIX)

Cartea conține un material dintre cele mai importante pentru că pornește de la **documente de arhivă**, unele pentru prima dată cercetate, altele corelate cu datele istorice, riguros verificate, pentru a reconstitui tabloul învățămîntului și viața școlilor, cu dascălii, diecii, preoții care au muncit, anonimi, pentru educarea tineretului, pentru promovarea culturii naționale în epoci de grea cumpănă, apăsăți de toate vitregiile vremii, reușind totuși să scoată la lumină valori deosebite ale trecutului nostru istoric. Sursa cărții prof. Gh. Părnutaș fiind arhivele, documentele, avem de-a face cu un studiu de însemnătate certă pentru cuprinderea mai exactă a realităților culturii noastre vechi. Se înfirmă astfel, pe bază de documente, tezele mai vechi că învățămîntul în limba națională începe doar cu Gh. Lazăr, că în sec. XVIII nu se poate vorbi de organizarea unui învățămînt la sate; afirmația că „în sate n-au fost școli pînă în anul 1838” — așa cum se susține în tratatul de **Istorie a României**, III, 1964, p. 527, e îndreptată aici. Dimpotrivă, scrie dr. Gh. Părnutaș: „În cercetare am pornit de la ipoteza că învățămîntul în Țara Românească trebuie să fie o veche realitate, că are începuturi îndepărtate și că el a existat nu numai la orașe, ci și în mediul rural. În acest scop am studiat documentele din secolele XIV-XVII privitoare la Țara Românească, unele publicate, altele inedite și am alcătuit liste de dieci, grămăticici, logofeți, dascăli etc., care au redactat documente în limbile slavonă și română. S-a văzut prin aceasta că științorii de carte reprezintă un număr însemnat și au o mare arie de răspîndire. De unde N. Iorga și V. A. Urechia menționau în lu-

crările lor doar doi dieci în sec. XV și cincizeci în sec. XVI, din documentele cercetate am găsit aproape 500 de dieci, grămăticici etc., aceștia fiind în marea lor majoritate români și cunoscînd alfabetul chirilic”.

Astfel de completări de ordin istoric, științific și pedagogic, făcute după o lungă cercetare a izvoarelor de arhivă, după investigații de ani de zile, pun în lumină meritele unui devotat om al școlii, cunoscător profund al realităților noastre istorice, al dezvoltării învățămîntului nostru. Iată sinteza programului său de cercetare, după care capitole importante ale istoriei culturii naționale sînt luminate dintr-o perspectivă nouă, reconfortantă, esențială pentru a ne cunoaște mai bine trecutul și realizările eroice ale înaintașilor: „Am cercetat apoi condiciile domnești și diferite condici mănăstirești, care însumează zeci de mii de file de manuscrise din sec. XVII-XVIII spre a descoperi documentele privitoare la învățămînt. Am găsit astfel peste 350 de documente referitoare la școlile din Țara Românească, alcătuiind o colecție aproape completă de documente școlare”.

De un interes necontestat este și istoricul gîndirii pedagogice, din sec. XIV-XIX, cu informații total inedite; subliniem de asemenea galeria dascăliilor noștri din trecut, pe care autorul cărții îi reia din circuitul valorilor durabile ale istoriei noastre. Credem că bibliografia și lista de autori și documente trebuie completate cu volumele lui N. Albu, cu primul ziar românesc „**România**” (1838, de care ne-am ocupat cu alt prilej), cu revista **Curierul de ambe sexe** etc.

GH. BULGĂR

UN DOCUMENT ISTORIC INEDIT (I)

Interesul lui Mihail Kogălniceanu pentru Dobrogea îl recomandă ca pe un gînditor politic lucid, realist și clarvăzător. Ministru de externe fiind, s-a documentat ca nimeni altul — nu greșim spunînd că în acel moment era deja cel mai bun cunoscător al Dobrogei — a trimis aici două comisii spre a face detaliate observații asupra cît mai multor aspecte ale situației, spre a putea lua din timp măsurile ce se impuneau.

Nu cunoaștem ca „Raportul șefului Statului Major al armatei active din 19 octombrie 1878 către Dl. Ministru al Afacerilor Streine privitor la studiile și recunoașterea generală făcută în Dobrogea”, document manuscris pe 31 de pagini și sprijinit pe zeci de interesante anexe, document găsit la secția de manuscrise a Bibliotecii Academiei Republicii Socialiste România, să fi fost publicat. Pînă la publicarea integrală a documentului într-o revistă de specialitate aducem aci câteva fragmente; câteva observații ale comisiei condusă de colonelul Fălcoianu, privind centrul Dobrogei cu Medgidia, bălțile, calea ferată și „Valurile lui Traian”.

GH. DUMITRAȘCU

„Valul lui Traian constă în două simple șanțuri paralele... cu totul neînsemnate. Ambele încep la sud de Cernavodă, unul la locul Kokerleni, trece la sud de Medjidie peste înălțimi și merge (tot la sudul căii ferate) pînă la 14 km de Kustendje. Celălalt începe mai aproape de Cernavodă, trece pe lângă iezerul Cernavodă, peste înălțimi, merge paralel cu cel dintîi, trece prin Medjidie, apoi pe la nord de calea ferată și izbutește la Kustendje.

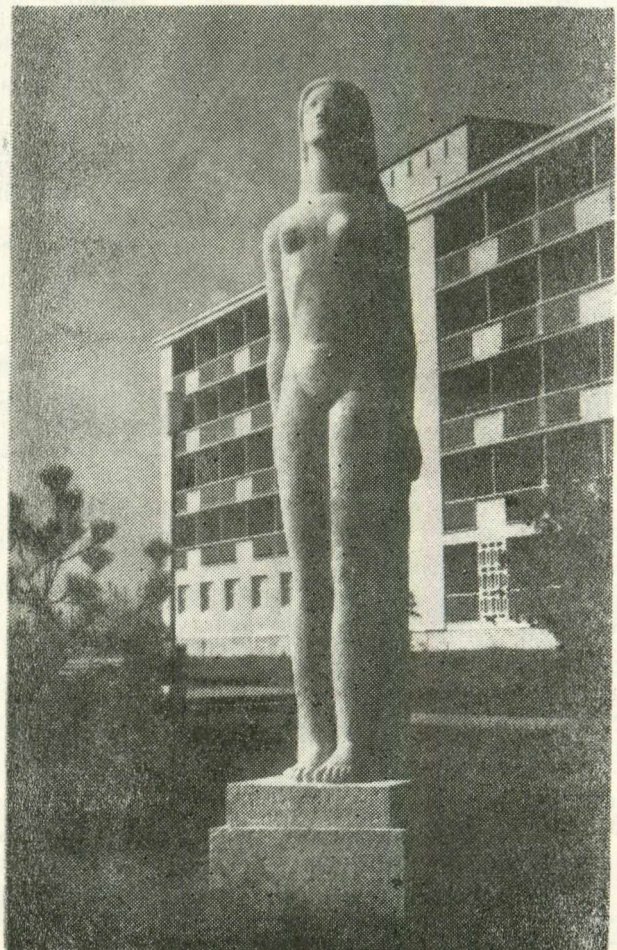
Aceste 2 șanțuri se văd într-unite între Cernavodă și Medjidie, prin un alt șanț, diagonal, asemenea și la partea dinspre Kustendje, prin urmare astfel cum se prezintă ele nu puteau avea decît un scop militar și nu poate fi

considerate decît ca o îndoită linie de circumvoluțiune iar nu un simplu hotăr despărțitor cum pretind unii căi reunirea lor prin diagonale către extremități le dă un caracter cu totul militar și defensiv.

Cît despre ideea că Valul lui Traian ar fi un canal care ar fi avut de scop a uni Dunărea cu Marea Neagră, această idee o cred o simplă imaginațiune căci forma tărîmului nu lasă să vadă aceasta. Acel pretins canal este o simplă vale care pînă la vreo 20 de km de Kustendje are o mică pantă spre Dunăre din care cauză, cînd apele Dunării erau mari ele treceau dincolo de Medjidie și se zice că unele vase din Dunăre, la viiturile mari de ape pluteau pînă din-

colo de Medjidie; de cînd s-a construit însă calea ferată Compania, spre a apăra de inundațiuni a fost nevoită de a închide acea vale la Cernavodă. A izbutit în adevăr a-și scăpa linia dar prin aceasta a aruncat moarte în localitățile acestei văi, pe o întindere de 40 km, căci apele nemaiputînd avea nici o scurgere, toată localitatea a devenit o adevărată mlaștină care se întretine prin scurgerea apei din ploi și care fiind închisă între două maluri înalte a devenit punct de otrăvire, frigurile periculoase seceră populațiunea și infecțiunea este atît de mare încît streinul care ar trece o singură noapte în Medjidie scapă foarte rar a nu fi cuprins de un acces. Va fi dar foarte neapărat a se lua măsuri imediate pentru însănătoșirea a celei localități, mai întîi prin organizarea de ecluze la Cernavodă care să permită scurgerea apelor la epocile favorabile și apoi prin astuparea treptată a mlaștinii începînd de sus de Medjidie. Din cauza acestui flagel care bîntuie acea localitate reședința districtului Medjidie a fi fost strămutată la Cernavodă. Ca dovadă că acest canal nu este decît o simplă vale, sînt celelalte văi laterale care de la distanța de 10 și 15 km se îndreaptă natural către dînsa și se înclină toate spre vest. Aceasta dovedește că acel canal nu este decît o scursoare naturală spre Dunăre”.

CORNEL MEDREA



Răsăritul

Poeziile citite de **Doina Barbu** în ședința din 7 martie au declanșat bogate discuții contradictorii. Unii preopinenți consideră că bucățile prezentate de D. B. sînt uneori „pîlcuri de proză și insule de poezie” asupra cărora trebuie lucrat serios (I. Dragomir). Reminiscențele livrestii și expresiile devitalizezate folosite de poetă, melancolia „făcută” nu trăită sînt trăsături care coboară nivelul acestor producții. D. B. este capabilă de lucruri bune — și a dovedit-o — dar trebuie să fie mai exigentă (I. Bădică). Deși D. B. este o poetă bună, lucrările citite o dezavantajează. Obiecțiile aduse raportează aceste lecturi la nivelul remarcabil al altor lucrări ale D. B. căreia, deși îi este caracteristică o poezie luminoasă, adoptă acum o melancolie care n-o prinde (Al. Ștefănescu). Opinii similare expune Fl. Pietreanu care sesizează o anume monotonie, un pesimism căutat, îmbrăcat în expresii căutate. „Poeta are reale calități — spune F. P. — pe care trebuie și poate să și le valorifice”. Adrian Manea consideră că sursa scăderilor din poeziile citite de D. B. este superficialitatea.

Alți participanți la discuții consideră că, pe lângă neajunsurile arătate, poeziile D. B. au și calități: acuratețea formei și o anume notă de gravitate, alături însă de „o melancolie voită” care duce la suspectarea unei intenții a autoarei (I. Răspopa). Pe lângă „poezii făcute, declarative, calchieri mai mult sau mai puțin asimilate”, D. B. are și bucăți care dezvăluie o autentică poetă (A. Porumboiu). „D. B. se anunță a fi o poetă de real talent a cărei creație se caracterizează prin „zicerea poetică ordonată”, prin sinceritate, prin continua năzuință spre perfecționare” (M.

Păcuraru). Există la D. B. poezii citibile pentru atmosfera realizată, dar și altele al căror lirism nu are suficientă forță (V. Botta). Eugen Vasiliu, de acord cu M. Păcuraru, consideră că D. B. e „o promisiune a liricii dobrogene”. Poezia ei este meditația remarcabilă prin trăirile poetei care însă se pot recepta nu la simpla ascultare ci la o lectură atentă. În completare, Fl. Pietreanu subliniază posibilitatea D. B. de a crea imagini, iar I. Răspopa consideră că autoarea trebuie să depășească nivelul actual în sensul unei mai mari exigențe în constituirea imaginilor și a versurilor. **M. Roznoveanu** arată că „D. B. nu-și va-

CENACLU

lorifică talentul. Cuvinte spuse bine, enunțuri, o structură muzicală care nu reușesc să comunice nimic o obligă pe D. B. să muncească exigent. Menajamentele îi dăunează.”

☆
La 14 martie, au citit versuri **Carmen Elena Dobrescu** și **Sorin Roșca**. În discuții, s-a subliniat talentul ambilor autori: „suflet puternic, bogăție de imagini, vocabular poetic” la S. R., „putere de sugerare, ușurință în a versifica” la C.E.D. (Ion Anghel). R. Holban consideră că S. R. e „un mare poet plin de îndrăzneală și profund în concepție” iar C. D. ne oferă „un debut promițător”. C.E.D. „ne-a oferit o poezie muzicală cu un ton personal”. Gh. Păduraru este mai reținut cînd apreciază poeziile C.E.D. care dezvăluie „reale resurse de valorificat mai târziu, fără să

fi ajuns acum la realizări remarcabile”. Pe S. R. îl consideră „un romantic creator de imagini originale”. La fel, Ovidiu Dunăreanu apreciază că S. R. realizează poezii bune care se impun prin metafore surprinzătoare, dar el trebuie să fie mai atent la tehnica compoziției pentru a nu aluneca spre prozaism. Poezia C. D. este un debut promițător. V. Călin surprinde la S. R. o notă de prețiozitate în vocabular, iar la C.E.D. o preferință pentru faptul simplu. Pentru A. Manea, poezia C.E.D. este minoră datorită resurselor modeste, dar unele bucăți de inspirație folclorică sînt frumoase. O. Dunăreanu consideră necorespunzătoare intervențiile lui A. M. și C.V. S. Roșca realizează cunoașterea de sine, fără să realizeze o veridică operă de artă. A. Porumboiu combate tendința de tîmplierie promovată de unii participanți la discuții și invită redactorii revistei să pună lucrurile la punct. „S. R. nu e un mare poet. Poeziile lui sînt modeste, alcătuite din versuri comune, uneori banale. C. D. a prezentat o poezie remarcabilă prin plasticitate. L. Stoica arată că deși reușește să emoționeze, poezia lui S. R. dezvăluie și o bună doză de superficialitate. C. D. se anunță de pe acum o poetă autentică. **M. Roznoveanu** arată că S. R. s-a arătat „grațios cu ostentație, încercînd să epateze prin strălucirea decorului de care se arată preocupat. De aceea poeziile lui sînt doar o șarjă de imagini”. S. R. trebuie să se ferească de pericolul manierismului și plafonării care se face simțit în ceea ce a citit. C. D. este o debutantă la care stîngăciile alternează cu elemente de reală poezie.

B. ION

bucuriile vieții

(Urmare din pag. 3)

lucrare valoroasă la opera de edificare multilaterală a socialismului, de înflorire a patriei noastre? Sînt cunoscute bucuriile constructorilor care trec de pe un șantier pe altul, în izbeliștea vînturilor, în bătaia ploii, în gerul iernilor, lăsînd în urma lor siluetele suplă și proaspete ale altor construcții. Pentru colectivul reșitean care a făurit turbogeneratoarele gigant necesare Hidrocentralei de la Porțile de Fier satisfacția eforturilor lui se dovedește pe măsura frumoaselor rezultate.

Cît timp îți însușești o profesiune, satisfacțiile vin din parcurgerea drumului către ea. În momentul în care exerciți o profesiune, satisfacțiile vin din rezultatele muncii. Pentru un silvicultor, care a lucrat o viață la plantarea arborilor, satisfacție a fost fiecare copac crescut sub ochii lui. Tot astfel, pentru învățătorul care pregătește zeci de serii de copii, îi învață să citească, să scrie, să socotească, să cugete și să fie oameni, satisfacție înseamnă fiecare copil devenit om de nădejde.

Reiese cu claritate că sursa cea mai deplină a bucuriilor omului de-a lungul vieții sale este **munca**. A munci este o lege a firii umane, fără muncă omul nu este om. Altfel spus, omul se simte cu atît mai uman cît își îndreaptă eforturile către un scop util societății, semenilor săi și află în această direcționare a eforturilor sale satisfacțiile unor rezultate. Munca înseamnă crearea de valori materiale și spirituale, socialmente necesare. De la crearea la creație este un drum drept, adesea dificil, dar cu atît mai frumos. Descoperitorii, inventatorii, creatorii din atîtea domenii de activitate sînt niște pasionați. Munca înseamnă in-

tegrarea omului în viața socială. Nenumărate sînt satisfacțiile care izvorăsc din această comunicare a omului cu semenii săi, din această corelare a intereselor și înclinațiilor personale cu cele colective, și generale, din integrarea omului în viața societății sale, a timpului său. A răspunde afirmativ și deplin cerințelor societății, cerințelor vremii tale — iată o îndatorire și o demnitate umană de esență. Marx scria în tezele asupra lui Feuerbach că natura umană este dată de ansamblul relațiilor sociale. A fi conștient și activ în acest complex de determinări, iată drumul făuririi propriei tale personalități. Libertatea ca necesitate înțeleasă, așa cum o afirma Lenin, își află, în condițiile societății socialiste, valențele noi. Normele vieții și muncii comuniștilor, ale eticii și echității socialiste pornesc tocmai de la aceste condiții și valențe noi capabile să formeze oameni noi.

fragmente

(Urmare din pag. 5)

paratul critic și în notele explicative ale edițiilor. Să nu aibă ele vreun rol în evaluarea treptei estetice a operelor? Atunci n-ar fi făcute atîtea trimiteri concrete la procesul creator, atîtea aprecieri de va-

loare nu le-ar încorpora în argumentația critică. De ce atunci editorul, în primul rînd el, observă o astfel de discreție? Ar fi destăinuirea avatarurilor cărții, a procesului de scriere și publicare, echivalentă cu o delațiune? se calcă vreun jurămint al lui Hippocrate, ca al medicilor? e nesocotită vreo taină de felul celei pe care o respectă duhovnicul? Intr-un fel, da! Intr-alt fel, nu poate fi vorba de un atare jurămint sau lege.

funcționalitatea cabinetului politico-metodic

(Urmare din pag. 12)

toalice, texte model pentru manifestări culturale-artistice, colecții de publicații, discuri, un fișier cu bibliografia a 27 teme — 337 fișe — apoi consultații individuale și colective etc.). Perfecționarea presupune însă și o latură practică. Aceasta se realizează în cadrul cursurilor practice cu conducătorii de cercuri, cu conducătorii formațiilor artistice, în cadrul expedițiilor și taberelor școlare și al diferitelor forme de instruire periodică.

Dacă la început activitatea era concentrată numai la sediu, azi ea s-a extins la toate casele de pionieri și la școli pentru că numai așa poate fi cuprinsă totalitatea cadrelor angajate în activitate. Eficiența acțiunilor cabinetului metodic este asigurată de împletirea într-un sistem complex a tuturor formelor, mijloacelor și metodelor menționate în treacă aici, de sprijinul acordat de Consiliul județean al organizației pionierilor, de colaborarea cu un activ foarte larg și de îndrumarea atentă, permanentă din partea Comitetului județean de partid,

poșta redacției

EMILIAN MARCU. — Fără a fi nici una în întregime realizată, poeziile trimise — cu cheful, oase de strămoși și jubilări tradiționaliste — denotă eforturi care s-ar putea, totuși, dovedi cîndva rodnice. E nevoie însă de mai multă stringență, claritate și consecvență în dezvoltarea ideii poetice.

G. I. ALBU. — Evidente și bune promisiuni, mai ales în **Diminețile mele** și **Riverana**, care pot însemna un punct de plecare. Mai trimiteți.

DRAGOMIR UNGUREANU. — Lucrările trimise prin onorabilii Becman Bet O-Ali și Regep I. Lali nu mi-au parvenit. Le-am primit însă pe cele încredințate poștei și asta mi-ajunge: ele trădează o concepție artistică primitivă care ar fi putut găsi, eventual, înțelegere în urmă cu două decenii. A stăruii azi pe această linie simplist-vulgarizatoare n-are sens.

GATINIAC (?) — Capătul drumului e, desigur, departe (dacă există un asemenea capăt!) Depinde de dv. apropierea de el pe varianta cea mai prielnică, de negăsit fără curaj și deplină luciditate autocritică. În lipsa unei discipline riguroase a gîndirii, a unei neîncrederi constante, programatice în virtuțile hazardului, intențiile cele mai bune pot fi compromise. Reproduc deocamdată această miniatură lipsită de pretenții, e drept, dar scutită de prea violente stîngăcii (spre deosebire de altele):

„Iubită, ca toamna ai ochii,
Imense ogoare de dor pîrguit
La margini de crînguri de soare,
Noptatice lacuri — gazde de lună,
Popasuri de dropii, de lebede treceri pe ape,
Inserări, răsărituri și-amiezi,
Izvoare de rouă cu arginturi de brumă.”

Mai trimiteți, transcriind lizibil, descifrarea manuscriselor dv. nefiind un lucru tocmai ușor. Înțeleg că nu oricine își poate procura o mașină de scris, dar accesul măcar ocazional la o asemenea unealtă nu vād cum ar constitui o problemă de nerezolvat.

PASARE MIHAIL. — Versuri inegale, puerile, adeseori agramate, surprinzătoare prin inspirația focoasă și libertatea fanteziei, cu notabile reușite parțiale:

„Numele meu călătorește
prin rădăcinile arborilor,
desfăcîndu-mă-n ramuri...
(...) privirea prin frunze
mereu spre albastru
rodul scuturîndu-se
pe țărîna aburită...”

„De peptuți (sic) se lovesc topite lănci din soare
În trupul tău se ascund prin vene pătrunzînd...”

„Visez că m-am născut din ghinda unui stejar...”

„...unde se aud zboruri,
alții plutesc pe marea nesfîrșită,
unde soarele se pierde...”

„...Și revărsarea mărilor pe frunțile divine...”

„Noi ascundem iubirile în inima florilor
gustînd din focul lor, îmbătîndu-ne
și în inima noastră
arde bucuria iubirii...”

Iată acum și o poezie care poate fi citată în întregime:

„Săpăm necontenit în izvorul
fără margini, fără fund.
Atît: un cer cu stele, un soare întilnim
și pasul nostru.
Ochii nu se mai satură de adîncul lui,
brațele-s obosite,
gîndul îi macină nemărginirea
împletindu-se cu visul.
Săpăm mereu
și nu vom zice niciodată:
„pînă aici”.

(Fără sfîrșit izvor).

Trimițîndu-și încercările, autorul — probabil, foarte tînăr — așteaptă „un răspuns dacă este bună **vreouna** pentru o eventuală **publicație** și dacă **întradevăr** sînt pe drumul cel bun în luptă cu acest talent”. Ce se poate răspunde acestei inocențe, pentru care pînă și ortografia are încă destule secrete? Tocmai ținînd seamă de înzestrarea reală, care ușor se poate pierde neajutată de o cultură sistematică, „drumul cel bun” pentru tînărul și talentatul nostru corespondent nu poate fi decît unul singur: acela care duce la școală.

IOANICHIE OLTEANU

manuscrise

și liniștea ...

I

Lumina plînge fața austeră
A miilor de ploi pierduți în valuri
Mi-e sufletul o cremene, o sferă,
Ce se topește-n surde idealuri.

II

Am colindat în bulgărele tare
De sub piciorul timpului hoinar,
Și-am strîns sub pleoape fire milenare
De praf universal

III

Și selenar,
Cînd singele mi-a fost pătruns în carne
Prin frunze cu nervuri — de antracit,
A spart în suflet cupe diafane
Cu ierbi mumificate în granit.

IV

Cerșeam luminii ultima fărîmă,
Și trupul meu în patîmă ardea,
Și liniștea din mine însera...

ELENA DOBRESU

SPORT

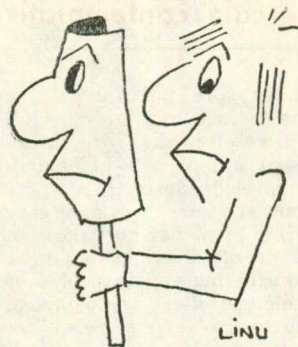
insomnii de primăvară

La vîrsta asta, ce să-i faci, mai fiecare nouă primăvară cu liliac vine și cu insomnii. Dar oricît de dulce și lin ne-ar fi somnul, cea mai dulce parte din el tot pe crosă și crampon se duce. Vreo patru ani nu i-am dormit din cauza lui Angelo Niculescu și Răducanu, jumătate din nopțile lui martie ni le-au făcut albe patinatorii lui Flamaropol, care, rup' te păr, nu au cîștigat grupa (dar ce superb au luptat!). În fine, acum a mai venit și F.C. Constanța să ne bage luminal în măduva asta și-așa ciuruită de microbii fotbalului.

După ce brașovenii, de gura lui Adamache, au făcut ce-au făcut și-au luat un punct ca vai de el, iată că A.S.A. Tg. Mureș și F.C. Argeș au mai dat cîte un cep la butoi ca să se scurgă și bruma din el. Acum conștanțenii nu mai au decît cincisprezece puncte mari și late, cu unul mai puțin decît C.S.M. Reșița și cu două mai mult decît Sportul studențesc... Dar și acest bilanț e valabil doar pînă miercuri cînd treaba se va agrava.

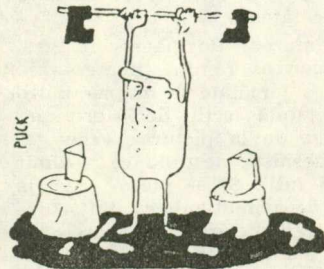
E drept și aceste două surate au avut și mai au încă insomniile lor, dar se pare că atunci cînd nu dorm, atît studenții cît și oțelarii asudă acolo pe teren. Iată de ce îndrăznesc să cred că între culpa lui Antonescu și Kiss, ambii autori ai unor catastrofale autogoluri, există o diferență de pricină, chiar dacă va fi ca amîndoi să se căiască la fel. În orice caz autogolul lui Antonescu este expresia unei crize mai profunde pe care o traversează echipa Mării, dacă Negoescu, o achiziție din B sau C, reușește să fie (și el aproximativ) singurul jucător de A, pe care, firesc, adversarii au pus foarte repede ochii. Acesta e adevărul — și cei care se ocupă de toaleta echipei trebuie să-l vadă — F.C. Constanța nu are în momentul de față nici un jucător de valoare primei divizii. Tufan e un clasic ieșit din formă și e bun doar de arțag, Ologu aleargă mult și în neștire, Tănase și Caraman s-au plafonat înainte de a deveni „specialiști”, lui Oprea se pare că nu-i prieste aerul iodat, Rădulescu este totuși prea tînăr, iar Antonescu nu poate face singur ceea ce nu fac alți zece titulari. Pentru a rămîne cu legitimații de divizia A, toți acești conurbani ai noștri au nevoie de o totală recalificare, sub exigența clarvăzătoare a unui antrenor care nu trebuie să fie primul obsedat de puncte. Ca să dovedim că nu sîntem firi apocaliptice vom mai da o dată exemplul protagonistei C.F.R. Cluj și chiar al Sportului studențesc care acum scoate apăsător din piatră seacă, dar scoate, iată, cu „centrul” naționalei, Sandu Mircea, în fața propriei porți. De ce, atunci, dacă tot l-am făcut pe fragedul Rădulescu, strategul echipei, deci răspunzător într-un fel de toate mecanismele ei, după două-trei meciuri, nu l-am pune și pe Caraman să aștepte mingile înalte care vin spre propria poartă și nu pe cele la care nu ajunge mai niciodată în careul advers? Și de ce nu am face tot ce e posibil (în afară de racolaj de prin vecini) ca să nu ne fie „somnul lin și îngeri aproape”?

GOLGETER



UN AVOCAT SUBTIL

Oricît de scandaloasă ar părea afirmația, ne asigură Adrian Petringenaru, „produsul de tip Kitsch (surogatul artistic) nu este vinovat de toate cîte i se impută”. Și mai departe: „Nu vreau să-l absolv de nici unul din păcatele sale. Atrag doar atenția că nu are numai defecte”. După ce ne „atrage atenția”, A. P. uită să ne arate (nu chiar cu degetul)... calitățile Kitsch-ului. În schimb, ne dăm seama că responsabilii de „Consignații” pot dormi liniștiți: picturile de gang și-au găsit în A. P. un avocat subtil: „Decît peretele gol mai bine un tablou de gang”. De ce? Pentru că, argumentează A. P., „locul ocupat pe perete de pictura de gang e oricum rezervat unui obiect



de artă; chiar dacă pictura de gang va fi detronată abia peste o generație”. Cînd găduiește o opinie atît de fatalistă, de resemnare în fața prostului gust (...care oricum se va schimba după anul 2000 — dacă o generație se consumă pe parcursul a 30 de ani) nu putem să nu ne întrebăm: de ce „Orizont”-ul a mai găsit necesar să dedice un număr întreg de revistă fenomenului Kitsch?

TEXTE

Citim texte în Argeș (nr. 3) despre o domnișoară care nu se arată „deloc printre cuvinte, împletind o strofă” cînd autorul lor trece „printre poeme la culcare”, despre o cameră „care nu se poate privi” pentru că „lucrurile nu vor s-o nască” etc. Cînd nu e intimist sau minor, liric argeșean „se urcă într-o pasăre retrasă între aripi”, urcă „într-un ou” și pînă la urmă o pătește, după cum mărturisește: „Două păsări mari se așezară pe fruntea mea, clocindu-mi ochii”. Regretabilă confuzie. Boala aceasta a clocitului se vede că e molipsitoare, pentru că, mai la vale, și rîsul îi „cloceste dinții”. Numele autorului acestor texte ne scapă. Poate și pentru că sînt „seminate cu genunchii”...

LIVIU ERGAN

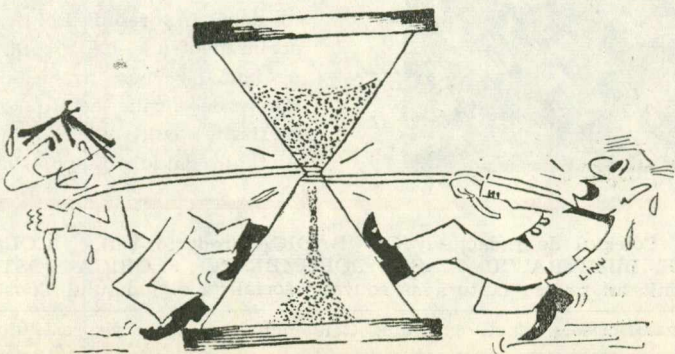
științifici permanenți ai revistei. Îl felicităm pentru umor.

STILUL REGMAN

A dat seamă Ion Negoitescu la timpul său și într-un fel care va rămîne clasic despre „stilul Regman”. Nu ne vom hazarda, deci, pe acest teritoriu. Sîntem însă datori să consemnăm faptul că „stilul Regman” proliferază. Au apărut, vrem să spunem, critici regmanieni. Nu știm dacă în substanță, dar în stil ei par a scrie cu cărțile lui Regman pe masă. Cel mai recent și zelos discipol se dovedește a fi Florin Faifer. Iată metafore la la Regman: „ele sînt (niște texte) ca un cal troian înlăuntrul unei culegeri”; sau: „prețiosul, cu nesuferite fandoseli, scofînd mereu, ca dintr-o besaceia, cu virful degetelor, neologismul epatant” etc. Ca să nu mai vorbim despre prezența maestrului în expresie, cel mai adesea succulentă, ironică: „cercetători ocoliți de revelații”; „selecția e mărîmîmîmîm, întreprinsă parcă într-un spirit de bonomie”; „un studiu, altminteri trupeș”; „rezervele... sînt binișor discrete și stinghere”; „cutare comentator e un campion al panegiricului”; „Desculțul, cum dezmiardă Aurel Baranga celebrul roman”; antologia e mănoasă în caracterizări dense, expresive” etc., etc. Faptul în sine nu e de condamnat. Orice critic are dreptul să facă „școală”. Numai că „elevii” trebuie să recunoască public de la cine învață (vezi „Cronica”, nr. 11).

CIND REPORTERUL E SENTIMENTAL

Sentimental la culme — Sergiu Nicolaescu. Întrebările sale adresate Mariei Banuș sînt dolidora de evocări în marginea lacrimii. S. N. își începe interviul cu prudență: „poate ar fi prea mult să vă rog să mergeți pînă la groapa cu furnici din Bucureștiul copilăriei, sau pînă la grădina („Ții mințe feeria, copilăria noastră”). Deci, de la poezia 14 ani...” Și poeta refuză cu delicatețe să-i răspundă. Dar S. N. nu se dă bătut: „vă rog să vorbiți despre adolescență și tinerețe... despre adolescența și tinerețea dv.” S. N. insistă: „Ați simțit, cînd ați pornit în lume, în viață, lipsa acută a mamei?” „silind-o pe Maria Banuș să se coboare la sentimentalismul și intimismul său. O fi știind el S. N. ce știe. O fi fost lipsită poeta de „cînd a pornit în lume” de prezența mamei? Aș! Poeta M. B. ne liniștește: mama a fost „o prezență dominantă și dominatoare... Am crescut de la 8 ani... între mama și bunica... S-a stîns (mama) acum un an, în vîrstă de 91 ani”. Deci, S. N. nu este numai sentimental. Este și neinformant. Asta se vede și dintr-o altă întrebare adresată poetei, care sună cam așa: „Atît „Scrierele” cit și ultimul volum, ORICINE și ORICE, mi-au fost, pentru acest interviu, permanent în atenție”. Cît de mult i-au fost în atenție, cititorul poate deduce și din transcrierea greșită a titlului ultimului volum semnat de M. B. (exact: „Oricine și ceva”). Ciudat este că nici poeta nu protestează în răspunsul ei... (vezi Argeș, nr. din martie).



TRIDENT

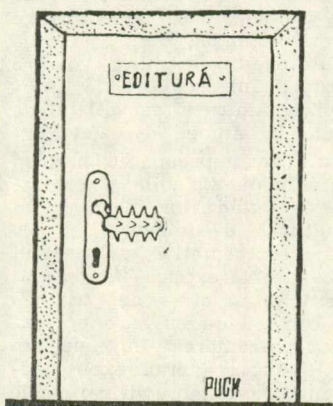
FOCURIILE SÎNT ÎNDREPTATE CONCENTRIC

O generație, sau cel puțin virfurile ei, de poeți (care s-a afirmat în perioada 60—70) se află, se pare, în dificultate. După Al. Piru (care a atras atenția în „Ramuri” asupra unor metehne reale ale poeziei lui Marin Sorescu), după Gheorghe Grigurcu (rezerve critice serioase în „Familia” față de poezia lui Nichita Stănescu) și, în sfîrșit, după M. Nițescu (acesta cu atacuri nu întotdeauna suficient argumentate față de Nichita Stănescu și Marin Sorescu), alte voci critice prestigioase consemnează declinul unei poezii care a dominat timp de un deceniu spațiul cultural românesc. Focurile sînt îndreptate concentric mai ales spre „seful” generației: Nichita Stănescu. Al. Paleologu crede că ultimele culegeri de versuri ale acestui poet nu sînt la nivelul celor precedente. N. Manolescu („Orizont”) afirmă că ultimele cărți tipărite de Marin Sorescu („Suflete, bun la toate”) și Nichita Stănescu („Măreția frigului”) sînt „cele mai proaste” din cariera lor. Cornel Regman, la radio, consideră, cu foarte multe rezerve critice, că din cele peste 150 de poezii ale volumului „Măreția frigului”, semnat de Nichita Stănescu, dacă pot fi selectate vreo 20 mai bune. În sfîrșit, Șerban Cioculescu (în „Orizont”), după ce citează cîteva versuri care pretind cititorului „să-și răsucescă capul pe strungul bizar al inspirației lui N. S.”, conchide: „Dar toate aceste observații s-ar cuveni să le facă un critic tînăr și nu eu. Dar tinerii critici greșit consideră că N. Stănescu (sic!) e în progres”.

UMOR CU ORICE PREȚ

La rubrica telereporter din revista „Cinema” (nr. 3) descoperim o prezentare, chipurile, sprintară, plesnind de umor, a serialului de TV „Civilul”. Numai că de atîta umor, pa-

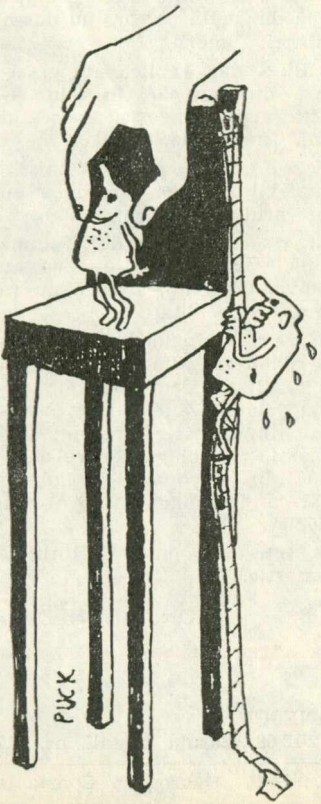
rafrazindu-l pe Belphegor, îți vine să te apuci de omor. Citiți și judecați și dv. aceste panseuri la la Gigă, în care ținta este filmul iar pînă la urmă victimă este „țintașul”: „Civilul e un ciine. Ciinele e cel mai bun prieten al omului. Ciinele e un animal foarte inteligent. Omul e însă și mai inteligent. Ciinele face servicii omului și îndeplinește sarcini pe care acesta nu le-ar putea duce la bun sfîrșit de



unul singur. Pe ciini se fac experiențe medicale pentru a cunoaște mai bine omul. Un ciine a fost întrebă odată de ce s-a îngrișat atît în ultima vreme. El a răspuns că de la un timp un om îi aprinde de șapte ori pe zi un bec în fața ochilor, după care îi dă de mîncare. Probabil că omul a acela stă prost cu reflexele — a adăugat ciinele...” etc. etc.

CONVORBIRI CONFIDENTIALE ?

Mărturisim un păcat: n-am mai răsfoit de mult revista „Știință și tehnică”. Printre atîtea articole foarte serioase pe teme foarte importante (precum: metalul în construcțiile industriale, activitatea de cercetare în domeniul construcțiilor, modelarea pe calculator a structurilor mecanice, suprapopularea și poluarea, ordinatorii și navele maritime, determinarea social-istorică a psihicului uman etc., etc.) descoperim la pagina 49, numărul din martie, și o rubrică destul de nostimă: „Convorbiri confidentiale”. Lăsînd la o parte faptul că dacă e vorba de confidențe nu prea se înțelege de ce sînt făcute publice, trebuie să remarcăm cît de amuzante sînt răspunsurile de la poșta rubricii, care se ocupă în special de probleme sexuale. Unui oarecare A. M. din Vaslui i se recomandă „pentru a ieși din impas” să ia calmante și să evite „reverii în singurătate. Răspundeți ispitei (s.n.) ieșind în mijlocul oamenilor”. Altuia (I. D. tot din Vaslui — Ce ți-e și cu Vasluiul ăsta!) i se răspunde textual: „Nu ni se pare plauzibil să existe o legătură între masturbare și deformarea nasului... Pentru deformarea nasului e bine să se vadă, mai întîi, un specialist ORL. Chirurgia estetică se practică și în țara noastră — și parcă înțelegem mai bine fantastica aventură a „Nasului” lui Gogol. La sfîrșitul rubricii citim cu uimire că „răspunsurile” sînt date de un colectiv de consultanți



Un călător neavizat, care ar străbate Olanda cu trenul sau cu mașina, văzând casele bine îngrijite sau cirezile de vite pășind liniștite pe pajistile ce se înșiră de o parte și de alta a drumului, ar avea impresia că a pătruns într-o țară în care darnica natură a sta-tornicit aici, din totdeauna, viața tihnă și lipsită de orice primejdii.

Depășim Roosendaalul, punctul de frontieră cu Belgia, și privind din goana trenului morile de vânt cu brațele încremenite, așezările curate, cimpile de un verde crud, străbătute de canale, sau fumul ce se ridică lenș din coșurile înalte ale fabricilor sint gata să-mi formulez eu însumi această convingere.

Cineva din compartiment ne povestește scene din istoria zbuciumată a acestor locuri în care oamenii, prinși de ocupațiile lor zilnice, nu uitau să-și arunce privirile scrutătoare departe, în zări, unde marea, a lungată de oameni și încătușată de diguri, încerca să-și revendice pământul pierdut, transformat în așezări prospere sau în cimpii mănoase. Ascult relatările despre „inundația Sf. Elisabeta” din 1421, când marea a înghițit 72 de sate și peste 100.000 de oameni, și, fără să vreau, îmi întorc deodată capul din nou spre fereastră, imaginându-mi valurile răscolite de furtună peste acest peisaj liniștit. Zăresc în apropiere un pîlc de case de care se apropie doi bicicliști și încerc să-mi închipui dacă pe aici a trecut în 1953 vijelia care a virit sub apă mai bine de 160.000 de hectare.

— Dacă n-ar fi digurile, completează altcineva, acum am călători, ca într-un roman științifico-fantastic, la 4—5 metri sub apă. Grozavi mai sînt oamenii aștia, s-au întrecut pe ei înșiși.

Înterupem discuțiile pentru că deodată privirea ne este atrasă de Rotterdam, răsărit ca din pământ în fața ochilor noștri.

Coborîm la Central Station. Deși își măsoară existența cu secolele, chiar de la gară avem în față imaginea unui oraș modern, dominat de siluetele zvelte ale blocurilor, cu bulevarde largi pe care se scurge amețitor șirul neîntrerupt al automobilelor. Este imaginea unui oraș ridicat din temelii după ce a fost transformat în ruine în urma bombardamentului hitlerist din mai 1940.

Din mulțimea monumentelor sugestive pentru istoria acestui oraș, două îți rămîn întipărite în minte pentru totdeauna.

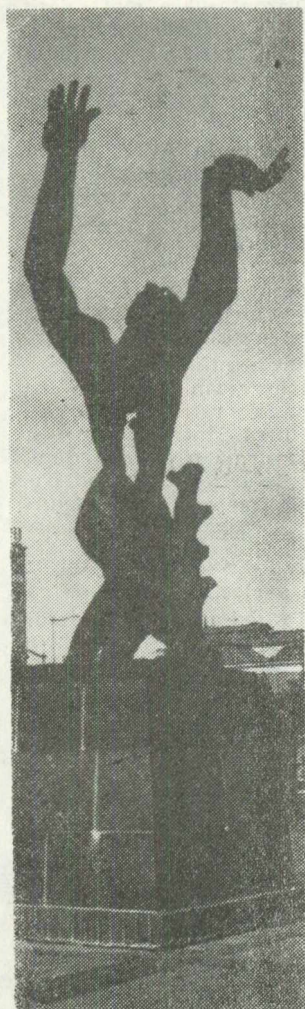
Primul, o statuie în bronz a sculptorului Ossip Zadnik, reprezintă un om pe al cărui chip convulsionat se citește durerea și deznădejdea. Rămîn în fața lui mai mult timp și observ cum, trecînd pe lângă el, automobilele își încetinesc parcă pentru o clipă mersul. Oamenii grăbiți, preocupati de treburile lor, nu rezistă totuși să nu arunce măcar o privire spre omul acesta lipsit de orice consolare terestră. Brațele frînte, înălțate spre cer într-un ultim gest de apărare, și inima smulsă din piept — inima orașului distrus — îți captează privirea și-ți răscolesc sufletul. Aveam atunci impresia că pe toți trecătorii îi încearcă aceeași emoție.

Celălalt este Euromastul, un turn ridicat ca o coloană a infinitului la 185 m spre cer. De pe platforma înălțată la 100 de m ai ocazia să privești orașul. Pașoroma e splendidă. Nu știi încotro să-ți arunci mai întii

privirea: spre port, unde se pierde în zare mulțimea nesfîrșită a vaselor, sau spre orașul renăscut din propria-i cenușă, întocmai legendariei Phoenix? A doua zi facem o plimbare cu vaporul prin bazinul portuar. Nave de diferite mărimi, de la cargourile mai mici și pînă la uriașele petroliere și portavioane se înșiră de o parte și de alta la cheiuri. Altele vin sau pleacă și, trecînd pe lângă noi, ne salută marinărește. Defilăm vreme de două ore prin fața acestora, însoțiți de explicațiile ghidului poliglot, și nu reușim să vedem totul. Părăsim vasul cu convingerea că Rotterdamul, cel mai modern port din lume și cel mai mare din Europa, își merită cu prisosință denumirea de „Europort”.

Rămînem în Rotterdam trei zile, dar cred că nici o lună n-ar fi de ajuns să cunoști totul. Și totuși, dacă azi aș revedea orașul mi s-ar părea familiar totul. Pe Coolingsingel l-aș revedea pe Desiderius Erasmus, celebrul fiu al Rotterdamului, a cărui statuie în bronz străjuiește și piața St. Laurent. M-aș opri o clipă, cu pietete, în Stadhuisplein, în fața monumentului celor căzuți în cel de-al doilea război mondial. Mai jos, spre port, i-aș face un semn prietenesc Domnului Jak, care sînt sigur că m-ar privi cu același aer bonom, un pic ironic, cu care-și contemplă de mai bine de un deceniu concetățenii.

La muzeul Boymans-van Beuningen aș rămîne, poate — la fel, o jumătate de zi primind o veritabilă lecție de istoria artei, de la pictura veche la modernism, neștiind ce s-admir mai întii. Și aș pleca, cred, la fel de nemulțumit că din sculptură, dantelărie, din vasele de porțelan sau de argint, din mobilă n-am văzut aproape nimic. Seara, cînd forfota obișnuită din timpul zilei încetează, m-aș plimba prin centrul orașului admirînd feeria de lumini a firmelor sau a becurilor multicolore, ori aș merge spre port unde pulsează inima orașului și, privind mulțimea de lumini de pe vapoare, m-aș simți pen-



tru o clipă aici, la Constanța, sau mi-aș închipui care dintre sutele de vase ancorate acolo vin de la noi, din România. Poate la fel aș tresări de emoție, așa cum am făcut-o atunci, cînd aici, în patria lui „Philips”, am văzut într-o vitrină un tranzistor românesc. Sau la fel aș face semne prietenești șoferului de pe un autocamion de mare tonaj pe care era scris cu litere mari albastre numele drag al țării noastre.

Popas la Delft, unul din cele mai vechi orașe din Olanda, locul de naștere al pictorului Vermeer și al lui Hugo Grotius, celebrul jurist și om politic din secolul al XVII-lea. În catedrala orașului, construită în stil gotic, se află monumentul lui Wilhem de Nassau, Marele Taciturn. Chipul acestui vajnic luptător pentru libertatea Olandei, dăltuit în marmură albă șezînd pe un sarcofag de marmură neagră, exprimă aceeași frămîntare lăuntrică de totdeauna. Tot aici se află înmormîntați membrii familiei regale. Pășesc tăcut alături de alți vizitatori, olandezi și străini, pe lespezile de piatră pe care sînt săpate în latinește epitafurile atîtor oameni de seamă, fala de altădată a Olandei.

La Delft mai avem ocazia să vizităm un atelier în care mîini pricepute transformă praful alb de caolin într-o pastă ce ia forma diferitelor obiecte de porțelan bicolor alb-albastru, celebrul porțelan de Delft.

Ne grăbim spre Haga, orașul de reședință a guvernului olandez. Deși mai mic decît Amsterdamul și Rotterdamul, Haga este nu mai puțin celebră; are o frumusețe distinsă care-i cucerește de la bun început pe vizitatori. Admirăm din autocar clădirile bine îngrijite, parcurile mari și pline de verdeață, bulevardele liniște. Și tuturor Haga ni se dezvăluie ca o fată cochetă care se lasă privită, convinsă fiind de frumusețea ei. Iar dacă regret ceva din această excursie este faptul că timpul nu ne-a permis să cunoaștem mai bine orașul. Dar nu se poate să treci pe aici fără să vezi Madurodamul. La Madurodam oamenii mari și-au închipuit, ca într-o joacă de copii, alături, cele trei mari orașe ale Olandei: Amsterdam, Rotterdam, Haga. Și au reușit de minune. Ca într-o țară a liputanilor trecem noi, Gulliverii moderni, pe lângă biserică și muzee de-o palmă, cartiere de locuințe, rețele de șosele și căi ferate, porturi și diguri, toate lucrate cu mîgală și pricepere.

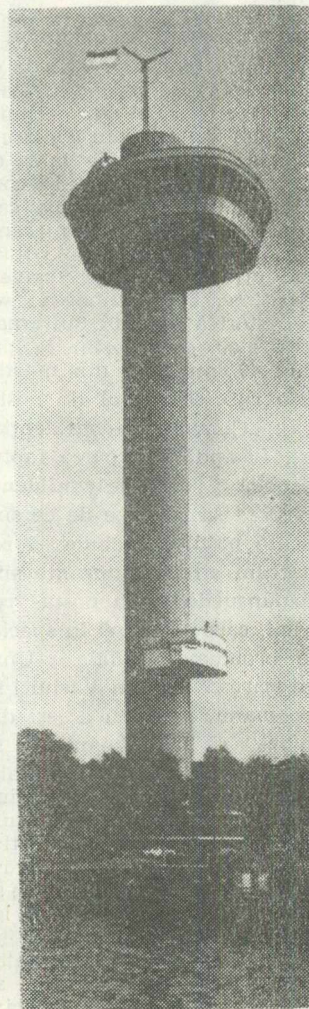
Din nou la drum. O ploaie mărunță ne însoțește pînă la Amsterdam. În dreptul Leidenului oprim pentru o clipă pentru a ne imagina cum ar arăta la sfîrșit de aprilie aceste cimpii nesfîrșite cultivate cu lalele. Amabili, ghidul și apoi șoferul

ne vorbesc despre serele întinse pe zeci de hectare la Aalsmeer și la Dordrecht, la Haga și la Kenkenhof, în general în toată Olanda, și din cuvintele lor desprindem pasiunea olandezilor pentru flori, îndeosebi pentru lalele.

Amsterdamul, capitala Olandei, te întîmpină cu forfota obișnuită a unei metropole. Și nu știi dacă titlul de „Veneție a Nordului” i-a fost dat spre gloria lui sau a Veneției. Pentru că, brăzdat de canale radiar-concentrice ca și Veneția, Amsterdamul ne oferă imaginea unui oraș care nu și-a pierdut cu nimic din vigoarea de altădată. Pașii mă poartă la început timid și neîncrezător, apoi tot mai sigur și mai repede de-a lungul cheiurilor, minat de dorința de a vedea cit mai multe.

La Ryksmuseum, celebrul muzeu național, pătrunzi ca într-un templu. Oficială aici un Rembrandt, un Frans Hals, Vermeer, Ruysdael, Jan Steen și mulți alții, gloria picturii flamande. Ei îți vorbesc în graiul convingător al artei despre istoria Olandei, despre frumusețea acestui pămînt, despre pașnicia lui locuitori, te apropie cu mintea și cu sufletul de viața de atunci a Olandei.

Am intrat împreună cu un grup de italieni. Amabilă și competentă, ghida lor alegea din mulțimea de tablouri pe cele mai reprezentative ale fiecărui pictor și le explica. Am însoțit acest grup, atras de pasiunea și competența cu care era făcută prezentarea. Într-una din sălile în care erau expuse tablouri de Rembrandt o femeie între două vîrste s-a așezat în mijlocul sălii pe o bancă, parcă pentru a se odihni. Mă interesa mult Rembrandt fiindcă odată la istoria artei constituise subiectul meu de examen. M-am reîntors după aceea să mai privesc o dată tablourile. M-am așezat pe aceeași bancă în fața celebrei pinze „Garda de noapte” care umplea sîngură un perete. Am urmărit în tăcere tabloul, deslușînd în clar-obscurul pinzei chipurile care parcă se pregăteau să înainteze spre noi, în lumină.



Deodată mi-am dat seama că și vecina mea privea același tablou, cufundată în gînduri, fără să fie marcată de oboseală, așa cum crezusem la început. Mă întreb și acum ce amintiri îi trezeau acestei femei din patria lui Leonardo da Vinci, a lui Michelangelo, a lui Tizian, a atîtor maeștri de seamă ai picturii, pinzele lui Rembrandt?

Nu departe, pe Paulus Portterstraat, Stedelijk Museum ne oferă o colecție la fel de bogată de pictură și sculptură din 1850 pînă în zilele noastre. Pinze de Van Gogh, Chagall, Picasso, pictură și sculptură contemporană, expozate de artă aplicată dau o notă aparte acestui muzeu în care impresiile sînt cel mai adesea contradictorii.

Amsterdamul are și ciudățeniile lui. Piața centrală a orașului, în jurul monumentului ridicat în cinstea eroilor căzuți în cel de-al doilea război mondial, este celebrul loc de întîlnire al hippyilor. E un adevărat spectacol să vezi această armată de tineri și tinere fără nici o ocupație, cu figurile lor obosite și plictisite, în hainele lor ponosite, așezați pe treptele monumentului sau pe dalele străzii. Seara, ca să-izgonească de acolo fiindcă aici obișnuiau să și doarmă, poliția vine cu furtunul și spală întreaga piață. Vrînd-nevrînd se retrag în parcul Vandel pentru o noapte, pentru ca a doua zi să-i vezi din nou trecînd în grupuri spre piață, ducîndu-și în spate tot avutul ca în celebra maximă a lui Bias.

Mi s-a părut atunci ceva grotesc să văd pe treptele unui monument, care cîntărește gloria unor eroi, nu florile recunoștinței, ci niște tineri veniți de aiurea, insensibili parcă la ce se întîmplă în jurul lor. M-am întrebat adesea dacă gestul lor nu are vreo semnificație, dacă nu exprimă o concepție filozofică despre viață, poate protestul față de război, poate...?? Și de fiecare dată las aceste întrebări fără răspuns fiindcă nu pot asocia imaginea lor ideii de civilizație, de luptă, de progres. Prindem în programul itinerariului nostru și o vizită la Volendam, o așezare tipic pescărească din nordul Olandei. De fapt, scopul excursiei este să ajungem la digul de la Zuiderzee, care a transformat marea într-un lac cu apă dulce, făcînd totodată loc mănoaselor poldere.

Pe drum ghidul și șoferul, deopotrivă, ne vorbesc despre această operație măreață. Despre planul „Delta” citisem în ziare. Acum aveam ocazia să mă conving la fața locului de ingeniozitatea acestor oameni, cuceritori de noi pămînturi. Mă încîntă mai ales explicațiile șoferului. Își scoate harta și, cu pasiune, ne arată fiecare etapă nouă din lupta pe care au dus-o împotriva mării.

— Bine, dar, replică atunci cineva din autocar, în felul acesta veți ajunge cu uscatul pînă în Anglia.

— Da, ne răspunde el liniștit, data viitoare vă voi duce cu autocarul la Londra.

Am ris cu toții ca de o glumă bună, dar nu se știe dacă nu cumva, vreodată, aceasta nu va deveni o realitate.

Și n-ar fi singurul vis pe care olandezii l-au transformat în realitate. Căci dacă am părăsi Olanda, plecînd cu avionul din Amsterdam, am decola de pe cel mai mare aeroport din Europa, Schiphol, aflat la 4,5 metri sub nivelul mării.

Ca într-un roman științifico-fantastic.

CONSTANTIN DABA